

Briselē, 2024. gada 10. jūnijā
(OR. en)

10910/24

Starpiestāžu lieta:
2023/0232(COD)

ENV 609
CLIMA 237
AGRI 478
FORETS 168
RECH 273
TRANS 298
CODEC 1478

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Padome
Iep. dok. Nr.:	10236/24
K-jas dok. Nr.:	11566/23 + ADD 1 - COM(2023) 416 final + Annexes
Temats:	Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva par augsnes monitoringu un noturību (Augsnes monitoringa akts) – vispārēja pieeja

I. IEVADS

1. Komisija 2023. gada 5. jūlijā nosūtīja Eiropas Parlamentam un Padomei priekšlikumu Direktīvai par augsnes monitoringu un noturību (Augsnes monitoringa akts). Komisija ar savu priekšlikumu un tam pievienoto ietekmes novērtējumu Vides jautājumu darba grupu (*WPE*) iepazīstināja 2023. gada 27. jūlijā (videokonference) un 6. oktobrī.

2. Priekšlikuma mērķis ir līdz 2050. gadam panākt ES virzību uz veselīgu augsni. Tajā noteikts, ka augsnes veselības monitorings ir obligāts, tiek uzsākta ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas pakāpeniska īstenošana un risinātas situācijas, kad augsnes kontaminācijas dēļ rodas nepieņemami veselības un vides riski. Tas ir daļa no plašāka tiesību aktu kopuma “ES dabas resursu noturīgas un ilgtspējīgas izmantošanas nodrošināšana”. Priekšlikums atbilst ES Augsnes stratēģijai 2030. gadam, kas ir Eiropas zaļā kursa un ES Biodaudzveidības stratēģijas 2030. gadam būtiska sastāvdaļa, kura izstrādāta ar mērķi cīnīties pret klimata un biodaudzveidības krīzi.
3. Eiropas Parlamentā dosjē tika nodots Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejai (ENVT), kura par referentu iecēla *Martin Hojsik (Renew, Slovākija)*. Eiropas Parlaments savu nostāju pieņēma 2024. gada 10. aprīlī.
4. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja sniedza atzinumu 2023. gada 25. oktobrī. Reģionu komitejas atzinumu paredzēts pieņemt 2024. gada 19. jūnijā.
5. Lauksaimniecības un zivsaimniecības padomē priekšlikums tika apspriests 2023. gada 18. septembrī, un Vides padomē viedokļu apmaiņa notika 2023. gada 18. decembrī. Darba grupas līmenī priekšlikums tika apspriests Spānijas un Beļģijas prezidentūru laikā, un tika gūti labi panākumi.
6. Pastāvīgo pārstāvju komiteja prezidentvalsts priekšlikumu vispārējai pieejai izskatīja 2024. gada 29. maijā. Lielākā daļa delegāciju atbalstīja prezidentvalsts pieeju, savukārt dažas delegācijas pauda bažas par konkrētiem jautājumiem, tostarp par datu konfidencialitāti saistībā ar paraugu ņemšanas datu izpaušanu, termiņu pirmajiem augsnes mērījumiem, dažām tehniskām prasībām paraugu ņemšanai uz lauka teritorijās ar augstu iežu saturu un direktīvas ietekmi uz atjaunīgās enerģijas projektiem un kalnrūpniecību.

7. Tādēļ prezidentvalsts vispārējās pieejas kompromisa tekstā ieviesa dažus pielāgojumus, bet neiekļāva ierosinājumus, kas mainītu sarunu laikā panākto trauslo līdzsvaru. Konkrēti, izmaiņas tika veiktas 8. panta 2.a punktā (Mērījumi un metodikas), 19. panta 4.a punktā (Informācija sabiedrībai) un II pielikuma 2. punktā (Lauka izlases veida apsekojums).

II. PREZIDENTVALSTS KOMPROMISA TEKSTA GALVENIE ELEMENTI

8. Ar prezidentvalsts kompromisa tekstu Komisijas priekšlikums tiek grozīts vairākos aspektos. Tā mērķis ir kļiedēt delegāciju bažas, vienlaikus saglabājot pareizo līdzsvaru starp nepieciešamo elastību un vajadzību saglabāt ierosinātās direktīvas mērķus un integritāti. Kompromisa galvenie elementi ir izklāstīti turpmāk.

- a) Augsnes veselības monitorings un novērtēšana (4.–9. pants un saistītās definīcijas, pielikumi un apsvērumi) un ilgtspējīga augsnes apsaimniekošana (10. pants un III pielikums)*

Prezidentvalsts Komisijas priekšlikumā ieviesa vairākus jaunus jēdzienus un precizējumus, lai panāktu līdzsvaru starp to, ka tiek atzītas esošās datu un monitoringa sistēmas un tiek panākts zināms saskaņotības līmenis.

Monitoringa satvars (6. pants)

Prezidentvalsts tekstā ir precizēta administratīvā struktūra, kas attiecas uz augsnes veselības monitoringa satvaru. Jēdziens “augšnes vienība” ir ieviests “augšnes rajona” ietvaros, ar samērā viendabīgām augsnes īpašībām, pamatojoties uz ES noteiktiem minimālajiem parametriem, tostarp augsnes tipiem un zemes izmantojumu, taču atstājot dalībvalstīm pietiekamu rīcības brīvību izmantot detalizētus līdzvērtīgus datus, ja tie ir pieejami, un ņemt vērā papildu parametrus, piemēram, klimatu, vides zonas vai upju baseinus. Jēdzieni “augšnes rajons” un “kompetentās iestādes” ir precizēti, lai paredzētu nepieciešamo pārvaldības struktūru nolūkā nodrošināt direktīvā noteikto pienākumu izpildi.

Prezidentvalsts tekstā ir paredzēta elastība attiecībā uz to, kādā līmenī būtu jāizveido monitoringa satvars, un precizēts, ka augsnes veselība būtu jāmonitorē augsnes vienību līmenī, bet augsnes noslēgšana un destrukcija – rajona līmenī. Dalībvalstis var pielāgot monitoringa satvaru tālākajiem reģioniem, ņemot vērā to īpatnības.

Mērījumi un metodikas (8. pants)

Prezidentvalsts tekstā ir sniegti papildu precizējumi un elastība attiecībā uz paraugošanas punktu noteikšanas un izlases veida apsekojumu metodikām. Tika pārstrādāti arī augsnes deskriptori un saistītās metodikas, lai labāk atspoguļotu esošo praksi un pēc iespējas pieskaņotos esošajām prasībām. Turklāt prezidentvalsts tekstā ir arī precizēta sadarbības organizācija starp dalībvalstīm un Komisiju attiecībā uz paraugošanas punktu noteikšanu un attiecīgā gadījumā Komisijas veiktu paraugu ņemšanu. Papildu elastība attiecībā uz augsnes mērījumiem ietver iespēju izmantot esošos datu un monitoringa tīklus, atkalizmantojot līdzvērtīgus datus un/vai atkāpties no monitoringa cikla attiecībā uz augsnes deskriptoriem, kas attīstās ilgākā laikposmā. Lai nodrošinātu augsnes mērījumu reprezentativitāti un salīdzināmību, prezidentvalsts arī ierosina iekļaut minimālās prasības attiecībā uz kvalitātes kontroli laboratorijām, kurās analizē augsnes paraugus.

Augsnes veselības novērtējums (7. un 9. pants)

Lai reaģētu uz dalībvalstu lūgumiem pēc lielākas elastības un vajadzību pielāgoties vietējiem apstākļiem, prezidentvalsts ierosina aizstāt principu “ja neatbilst viens, tad neatbilst viss” ar dubultu vērtību sistēmu: i) nesaistošas ilgspējīgas mērķvērtības nolūkā atspoguļot priekšlikuma ilgtermiņa mērķus, un ii) darbības palaidējvērtības, kas katram augsnes deskriptoram noteiktas dalībvalstu līmenī, nolūkā noteikt prioritātes un pakāpeniski īstenot pasākumus, kas nodrošina veselīgu augsnes stāvokli. Tika iekļautas papildu elastības iespējas, piemēram, dalībvalstu ziņā atstājot lēmumu noteikt nosacījumus par to, kādu augsni uzskatīt par veselīgu, nodrošinot iespēju pielāgot mērķvērtības augsnes tipam, vietējiem augsnes apstākļiem un klimatiskajiem apstākļiem un izslēgt konkrētas augsnes ar specifiskām dabiskām īpašībām no attiecīgā kritērija izpildes.

Lai kļiedētu vairāku delegāciju bažas, prezidentvalsts ierosina augsnes erozijas deskriptoru no I pielikuma A daļas (augšnes deskriptori ar veselīga augsnes stāvokļa kritērijiem, kas noteikti ES līmenī) pārvietot uz I pielikuma B daļu (augšnes deskriptori ar veselīga augsnes stāvokļa kritērijiem, kas noteikti dalībvalstu līmenī), kas dotu dalībvalstīm rīcības brīvību šim deskriptoram noteikt maksimālo ilgtspējīgo vērtību.

Prezidentvalsts tekstā arī vairs nav iekļauts noteikums par brīvprātīgu augsnes veselības sertifikāciju, jo delegācijas to neatbalstīja.

Ilgtspējīga augsnes apsaimniekošana (10. pants)

Prezidentvalsts tekstā ir precizēts III pielikumā uzskaitīto ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas principu orientējošais raksturs, ļaujot dalībvalstīm izstrādāt pašām savu pozitīvās un negatīvās prakses sarakstu, vienlaikus ņemot vērā esošās programmas, plānus, mērķrādītājus un pasākumus, kas uzskaitīti IV pielikumā.

b) *Zemes aizņemšana / augsnes noslēgšana un augsnes destrukcija (6., 7., 8., 9., 11. pants un saistītās definīcijas, pielikumi un apsvērumi)*

Lai risinātu šo sarežģīto jautājumu, prezidentvalsts ierosina pakāpenisku pieeju, vispirms pievēršoties redzamākajam, ietekmīgākajam un viegli monitorējamam zemes aizņemšanas aspektam, galveno uzmanību veltot augsnes noslēgšanai un augsnes destrukcijai, vienlaikus saglabājot Augsnes stratēģijā 2030. gadam izvirzīto vēlamo ilgtermiņa mērķi attiecībā uz zemes aizņemšanu, lai sekmētu mērķi “apturēt aizņemtu zemes platību neto pieaugumu līdz 2050. gadam”. Ierosinātā satvara pamatā ir trīs galvenie aspekti: i) augsnes noslēgšanas un augsnes destrukcijas indikatoru monitorings, izmantojot tālizpēti rajona līmenī ar *Copernicus* produktiem kā minimālo kopīgo bāzi, ko attiecīgā gadījumā papildina valstu saraksti (6. panta 5. punkts, II pielikuma C daļa); ii) ieguldījums augsnes veselības novērtēšanā, apzinot ietekmi uz ekosistēmu pakalpojumu zudumu un iespējamo ieguldījumu augsnes veselības uzlabošanā, veicot augsnes seguma noņemšanu un renaturāciju (9. panta 4. punkts); iii) uz piepūli balstīti mitigācijas principi, lai mazinātu un kompensētu augsnes noslēgšanas un destrukcijas ietekmi uz augsnes spēju nodrošināt ekosistēmu pakalpojumus (11. pants, 30.d, 30.e apsvērumi).

Tā kā daudzas delegācijas lūdza sīkāk precizēt 11. pantu un saistīto 30.d un 30.e apsvērumu, prezidentvalsts ierosina kompromisu, proti, 11. panta virsrakstā iekļauj atsauci uz “zemes aizņemšanas mitigācijas principiem” un precizē, ka šis noteikums ir balstīts uz piepūli un attiecas tikai uz jauniem augsnes noslēgšanas un augsnes destrukcijas gadījumiem kā daļu no zemes aizņemšanas, nevis uz jau noslēgtu vai iznīcinātu augsni. Ir arī skaidri norādīts, ka šie principi nepārkāptu dalībvalstu lēmumus par telpisko plānošanu, bet gan būtu vērsti uz to, lai izveidotu labu praksi nolūkā mazināt šādu lēmumu ietekmi un lai dalībvalstis tos ņemtu vērā zemes izmantošanas plānošanā. Turklāt uz mitigācijas principu piemērošanu neattiecas ziņošanas pienākums. Sīkāks skaidrojums ir sniegts 30.d apsvērumā attiecībā uz augsnes ar atjaunīgās enerģijas būvēm kvalificēšanu.

c) *Kontaminēto objektu apsaimniekošana (12.–16. pants un saistītās definīcijas, pielikumi un apsvērumi)*

Arī šajā jautājumā prezidentvalsts ieviesa papildu elastības iespējas. Ir ierosināta uz risku balstīta un pakāpeniska pieeja, kuras mērķis ir apzināt un izpētīt potenciāli kontaminētus objektus, kā arī novērtēt risku un apsaimniekot kontaminētus objektus, lai dalībvalstis varētu piešķirt pasākumiem prioritāti, ņemot vērā iespējamos riskus, sociālekonomisko kontekstu un pašreizējo un plānoto zemes izmantojumu. Lai palīdzētu apzināt potenciāli kontaminētus objektus un piešķirt pasākumiem prioritāti, dalībvalstīm ir jāizveido potenciāli kontaminējošu darbību saraksts. Ir pievienota arī potenciāli kontaminēta objekta definīcija un precizējums, ka piesārņojums rodas arī dziļākā līmenī nekā augsne, t. i., pamatiezī vai cilmiezī. Ir precizēta sabiedrības līdzdalība, un tā ir ierobežota uz procesa pirmajiem posmiem, t. i., uz riska izvērtēšanā balstītas un pakāpeniskas pieejas izveidi un piemērošanu, potenciāli kontaminētu objektu apzināšanu un izpēti.

Tekstā arī prasīts, lai dalībvalstis izveidotu atbildības hierarhiju, nosakot atbildīgos par tādu potenciāli kontaminētu objektu izpēti un tādu kontaminēto objektu riska novērtēšanu un pārvaldību, attiecībā uz kuriem ir grūti noteikt piesārņotāju. Lēmumu par to, vai piemērot atšķirīgas pieejas vēsturiski kontaminētiem un jauniem kontaminētiem objektiem, pieņem dalībvalstis. Prezidentvalsts tekstā ir arī precizēts, ka gadījumā, ja atbildīgo nevar identificēt vai saukt pie atbildības, var izmantot ES līdzekļus. Tajā arī precizēts, ka būtu jāatzīst iepriekšējie pasākumi un esošās pārvaldības shēmas, kas saistītas ar kontaminētiem objektiem (izpēte, riska novērtējumi, riska mazināšanas pasākumi un reģistri), ja tie atbilst Augsnes monitoringa akta prasībām.

Turklāt prezidentvalsts ierosina elastīgāku pieeju konkrētu kontaminētu objektu novērtēšanai un pārvaldībai. Konkrētāk, konkrētā objekta novērtējuma metodoloģijas posmi un principi ir padarīti brīvprātīgi, un ir precizēts, ka konkrēta objekta novērtējumam vajadzētu būt samērīgam ar objekta sarežģītību un tas varētu nebūt nepieciešams, ja, pamatojoties uz sākotnējo izpēti, var izdarīt secinājumu, ka augsnes kontaminācija nerada nepieņemamu risku cilvēku veselībai vai videi, vai arī ka ir nepieciešama sanācija. Tekstā ir saglabāta Komisijas pieeja attiecībā uz riska mazināšanas pasākumiem, t. i., dalībvalstu pienākums definēt, kas rada nepieņemamu risku cilvēka veselībai un videi no kontaminētā objekta, un nodrošināt, ka tiek īstenoti atbilstoši pasākumi, kuru piemēri ir sniegti V pielikumā, lai pienācīgā termiņā samazinātu risku līdz pieņemamam līmenim.

d) Ziņošana un sabiedrības informēšana (6., 16., 18. un 19. pants un saistītie pielikumi un apsvērumi)

Lai kļiedētu delegāciju bažas par konfidencialitāti un sensitīvu datu aizsardzību, prezidentvalsts tekstā ir precizēts, ka informācija sabiedrībai par augsnes monitoringa un novērtējumu rezultātiem būtu jāatklāj agregētu datu veidā. Lai sīkāk precizētu jautājumu par datu konfidencialitāti, tika pievienota arī atsauce uz Regulu par Eiropas statistiku, kā arī datu īpašumtiesību aizsardzību (18. panta 2. punkts, 19. panta 4.a punkts un 36. apsvērums). Ir arī precizēts, ka būtu jānodrošina nevis pastāvīga piekļuve, bet gan efektīva ziņošanas informācijas un datu nosūtīšana un apmaiņa starp dalībvalstīm, Komisiju un EVA. Turklāt uz noteiktu datu un informācijas izpaušanu un ziņošanu attiecas atkāpe sabiedriskās drošības vai valsts aizsardzības apsvērumu dēļ (6. panta 7.a punkts, 16.a pants, 18. panta 2.a punkts, 25.a pants)

e) *Citi jautājumi:*

- Definīcijas (3. pants): Ir svītrotas vairākas to terminu definīcijas, kuri pārskatītajā tekstā nav izmantoti (daļēji dabiska zeme, mākslīga zeme, ģeogrāfiski eksplicīti dati), un ir pievienotas jaunu terminu definīcijas (augšnes vienība, potenciāli kontaminēts objekts, riska mazināšanas pasākumi, definīcijas, kas saistītas ar augšnes noslēgšanu un augšnes destrukciju, apdzīvotas teritorijas, organiskās un minerālaugšnes). Tika ieviesti arī precizējumi un pielāgojumi saskaņā ar izmaiņām, kas veiktas citās teksta daļās;
- Savienības finansējums (17. pants, 11. apsvērums): Prezidentvalsts kā kompromisu ierosina neitrālu atsauci uz Savienības finanšu programmām saskaņā ar to piemērojamajiem noteikumiem un nosacījumiem;
- Iespēja vērsties tiesā (22. pants, 49. un 49.a apsvērums): Teksts ir saskaņots ar līdzīgiem noteikumiem tiesību aktos, par kuriem likumdevēji jau ir vienojušies;
- Sodi (23. pants): Pēc daudzu deleģāciju lūguma šis noteikums ir svītrots;
- Komisijas atbalsts (23.a pants, 52.a un 52.b apsvērums) un termiņi: Lai atvieglotu direktīvas īstenošanu, prezidentvalsts tekstā ir paredzēts Komisijas atbalsts un palīdzība nesaistošu dokumentu un zinātnisku instrumentu veidā, kā arī informācijas, pieredzes un paraugprakses apmaiņa par vairākiem jautājumiem, uz kuriem attiecas direktīva. Nedaudz pagarināti arī termiņi augšnes mērījumiem un augšnes veselības novērtējumiem, esošo potenciāli kontaminēto vietu apzināšanai un reģistrācijai.

III. NOBEIGUMS

9. Prezidentvalsts kompromisa teksts veido trauslu līdzsvaru, ko atbalstīja lielākā daļa delegāciju. Teksts ir pievienots šīs piezīmes pielikumā. Izmaiņas Komisijas priekšlikumā ir atzīmētas **treknrakstā**, un svītrojumi ir atzīmēti ar [...]. Jaunākās izmaiņas, kas izdarītas pēc Pastāvīgo pārstāvju komitejas 29. maija sanāksmes, ir atzīmētas **pasvītrotā treknrakstā**, un svītrojumi ir atzīmēti ar [...].
10. Padome tiek aicināta vienoties par vispārējo pieeju, kas izklāstīta šīs piezīmes pielikumā. Vispārējā pieeja būs Padomes pilnvarojums turpmākajām sarunām ar Eiropas Parlamentu parastajā likumdošanas procedūrā.

Priekšlikums

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva par augsnes monitoringu un noturību (Augsnes monitoringa akts)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 192. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ¹,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ²,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) Augsne ir vitāls, ierobežots **resurss, kas tiek uzskatīts** par neatjaunīgu un neaizstājamu **cilvēka laika mērogā** [...] un ir izšķirīgi svarīgs ekonomikai, videi un sabiedrībai.

¹ OV C , , . lpp.

² OV C , , . lpp.

- (2) Veselīgai augsnei ir labs ķīmiskais, bioloģiskais un fizikālais stāvoklis, lai tā varētu nodrošināt ekosistēmu pakalpojumus, kas cilvēkiem un videi ir vitāli svarīgi, piemēram, nekaitīgu, uzturvielām bagātu un pietiekamu pārtiku, biomasu, tīru ūdeni, barības vielu apriti, oglekļa uzglabāšanu un biodaudzveidībai svarīgu dzīvotni. Tomēr 60–70 % Savienības augšņu ir [...] **degradējušās** un to stāvoklis pasliktinās joprojām.
- (2.b) Augšņu sniegtie pakalpojumi ir arī šādi – tās ir fiziska infrastruktūras un cilvēka darbību platforma, izejvielu avots vai tās veido ģeoloģiskā, ģeomorfoloģiskā un arheoloģiskā mantojuma arhīvu. Lai gan šos pakalpojumus bieži uzskata par augsnes ekosistēmu pakalpojumiem, ne visiem no tiem ir vajadzīga funkcionāla ekosistēma, un tie bieži vien – jo īpaši infrastruktūras platformas un izejvielu avota gadījumā – nav saderīgi ar citiem augsnes ekosistēmu pakalpojumiem, jo tie pēc būtības ir saistīti ar augsnes degradāciju. Tie bieži vien ir arī visizplatītākie augsnes izmantošanas veidi, kas izraisa iepriekš minēto vitāli svarīgo ekosistēmu pakalpojumu ievērojamu zudumu un veicina augsnes degradāciju. Tāpēc ir svarīgi rast līdzsvaru starp šiem diviem augsnes ekosistēmu pakalpojumu veidiem.**
- (2c) Augsnes degradācija ietekmē augsnes sniegtos ekosistēmu pakalpojumus, negatīvi ietekmējot cilvēku veselību un vidi, un tā var aptvert dažādus aspektus, kas saistīti ar fizisko degradāciju, piemēram, augsnes noslēgšanu un augsnes mākslīgu pārveidošanu kopumā, augsnes eroziju, augsnes sablīvēšanos un augsnes ūdens aiztures un infiltrācijas samazināšanos, ķīmisko vai bioloģisko degradāciju, piemēram, barības vielu pārmērīgu daudzumu un noplicināšanos, paskābināšanos, sasāļošanos un augsnes kontamināciju, augsnes organiskā oglekļa zudumu, augsnes bioloģisko daudzveidību un augsnes bioloģisko aktivitāti.**
- (3) Augsnes degradācija Savienībai ik gadu izmaksā vairākus desmitus miljardu euro. Augsnes veselība ietekmē tādu ekosistēmu pakalpojumu sniegšanu, kuriem ir būtiska ekonomiskā atdeve. Tāpēc ilgtspējīga augsnes apsaimniekošana un atveseļošana ir ekonomiski pamatota un var ievērojami palielināt zemes cenu un vērtību Savienībā.

- (4) Paziņojumā par Eiropas zaļo kursu ³ ir izklāstīts vērienīgs ceļvedis, kā Savienību pārveidot par taisnīgu un pārticīgu sabiedrību ar mūsdienīgu, resursefektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku, kuras mērķis ir aizsargāt, saglabāt un stiprināt Savienības dabas kapitālu un aizsargāt iedzīvotāju veselību un labbūtību. Eiropas zaļā kursa ietvaros Komisija ir pieņēmusi ES Biodaudzveidības stratēģiju 2030. gadam ⁴, stratēģiju “No lauka līdz galdam” ⁵, Nulles piesārņojuma rīcības plānu ⁶, ES Klimatadaptācijas stratēģiju ⁷ un ES Augsnes stratēģiju 2030. gadam ⁸.
- (5) Savienība ir apņēmusies īstenot Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un sasniegt tās ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM) ⁹. Veselīga augsne tieši palīdz sasniegt vairākus IAM, it sevišķi 2. IAM (bada izskaušana), 3. IAM (laba veselība un labbūtība), 6. IAM (tīrs ūdens un sanitārija), 11. IAM (ilgtspējīgas pilsētas un kopienas), 12. IAM (atbildīgs patēriņš un ražošana), 13. IAM (klimatrīcība) un 15. IAM (dzīvība uz zemes). IAM 3. apakšmērķis paredz apkarot pārtuksnešošanos, atjaunot degradētu zemi un augsni, arī zemi, ko ietekmējusi pārtuksnešošanās, sausums un plūdi, un līdz 2030. gadam censties panākt, ka zemes degradācija pasaulē vairs nenotiek.

³ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas zaļais kurss” (COM(2019) 640 final).

⁴ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam. Atgriezīsim savā dzīvē dabu” (COM(2020) 380 final).

⁵ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Stratēģija “No lauka līdz galdam”. Taisnīgas, veselīgas un videi draudzīgas pārtikas sistēmas vārdā” (COM(2020) 381 final).

⁶ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Ceļš uz veselīgu planētu itin visiem. ES Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāns” (COM(2021) 400 final).

⁷ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Ceļā uz klimatnoturīgu Eiropu: jaunā ES Klimatadaptācijas stratēģija” (COM(2021) 82 final).

⁸ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “ES Augsnes stratēģija 2030. gadam. Veselīgas augsnes cilvēku, pārtikas, dabas un klimata labā” (COM(2021) 699 final).

⁹ <https://sdgs.un.org/goals>

- (6) Savienība un tās dalībvalstis, būdamas ar Padomes Lēmumu 93/626/EEK ¹⁰ apstiprinātās Biodaudzveidības konvencijas puses, 15. Pušu konferences sanāksmē vienojās par Kuņminas–Monreālas globālo biodaudzveidības satvaru (GBS) ¹¹, kas ietver vairākus uz rīcību orientētus globālus mērķrādītājus 2030. gadam, kuri attiecas uz augsnes veselību. Dabas devums cilvēku labā, arī augsnes veselība, būtu jāatjauno, jā saglabā un jāstiprina.
- (7) Savienība un tās dalībvalstis, būdamas ar Padomes Lēmumu 98/216/EK ¹² apstiprinātās ANO Konvencijas par cīņu pret pārtuksnešošanu (*UNCDD*) puses, ir apņēmušās apkarot pārtuksnešošanu un mazināt sausuma sekas skartajās valstīs. Saskaņā ar *UNCDD* trīspadsmit dalībvalstis ¹³ ir paziņojušas, ka tās ir pārtuksnešošanās skartas puses.
- (8) Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām (*UNFCCC*) kontekstā zemi un augsni vienlaikus uzskata par oglekļa avotu un piesaistītāju. Savienība un dalībvalstis kā puses ir apņēmušās veicināt oglekļa piesaistītāju un krātuvju ilgtspējīgu pārvaldību, saglabāšanu un nostiprināšanu.
- (9) ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam ir noteikts, ka ir svarīgi vairāk piepūlēties, lai aizsargātu augsnes auglību, samazinātu augsnes eroziju un palielinātu augsnes organiskās vielas daudzumu, ieviešot ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas prakses. Tajā arī norādīts, ka ir daudz rezultatīvāk jāstrādā pie kontaminētas augsnes teritoriju apzināšanas, degradētu augšņu atjaunošanas, laba augsnes ekoloģiskā stāvokļa nosacījumu formulēšanas, atjaunošanas mērķu noteikšanas un augsnes kvalitātes monitoringa uzlabošanas.

¹⁰ Padomes Lēmums 93/626/EEK (1993. gada 25. oktobris), kas attiecas uz Konvencijas par bioloģisko daudzveidību noslēgšanu (OV L 309, 13.12.1993., 1. lpp.).

¹¹ Lēmums, ko Biodaudzveidības konvencijas Pušu konference pieņēmusi 2022. gada 19. decembrī: 15/4. Kuņminas–Monreālas globālais biodaudzveidības satvars.

¹² Padomes Lēmums (1998. gada 9. marts) par Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas cīņai ar pārtuksnešošanu valstīs, kuras nopietni skāris sausums un/vai pārtuksnešošanās, īpaši Āfrikā, noslēgšanu Eiropas Kopienas vārdā (OV L 83, 19.3.1998., 1. lpp.).

¹³ Bulgārija, Grieķija, Horvātija, Itālija, Kipra, Latvija, Malta, Portugāle, Rumānija, Slovākija, Slovēnija, Spānija, Ungārija.

- (10) ES Augsnes stratēģijā 2030. gadam ir izklāstīts ilgtermiņa redzējums, ka līdz 2050. gadam visas ES augsnes ekosistēmas būtu veselīgā stāvoklī un tādējādi būtu noturīgākas. Veselīgas augsnes ir atslēga, kas pavērs ceļu uz tādiem svarīgiem ES mērķiem kā klimatneitralitātes panākšana un klimatnoturība, tīras un aprītīgas (bio-)ekonomikas izveide, biodaudzveidības izzušanas tendences apvēršana, cilvēka veselības aizsardzība, pārtuksnešošanās apturēšana un zemes degradācijas tendences apvēršana.
- (11) Lai pāreja uz veselīgām augsnēm būtu iespējama, ir katrā ziņā vajadzīgs finansējums. Daudz gadu finanšu shēma piedāvā vairākas finansējuma iespējas augsnes aizsardzības, ilgtspējīgas apsaimniekošanas un augsnes atveseļošanas vajadzībām. “Augsnes kurss Eiropai” ir viena no piecām programmas “Apvārsnis Eiropa” ES misijām, un tā ir īpaši veltīta augsnes veselības veicināšanai. ES augsnes misija ir svarīgs šīs direktīvas īstenošanas instruments. Tās mērķis ir virzīt pāreju uz veselīgu augsni, finansējot vērienīgu pētniecības un inovācijas programmu, izveidojot 100 “dzīvo laboratoriju” un “bāku” tīklu lauku un pilsētu teritorijās, veicinot saskaņota augsnes monitoringa satvara izstrādi un vairojot izpratni par augsnes lielo nozīmi. Citas Savienības programmas, kuru mērķi ietver augsnes veselības nostiprināšanu, ir kopējā lauksaimniecības politika, kohēzijas politikas fondi, vides un klimata pasākumu programma, pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” darba programma, tehniskā atbalsta instruments, Atveseļošanas un noturības mehānisms un InvestEU.

- (12) Augsnes stratēģijā 2030. gadam teikts, ka Komisija nāks klajā ar augsnes veselībai veltīta tiesību akta priekšlikumu, lai būtu iespējams sasniegt Augsnes stratēģijas mērķus un līdz 2050. gadam visā ES panākt labu augsnes veselību. Eiropas Parlaments 2021. gada 28. aprīļa rezolūcijā par augsnes aizsardzību ¹⁴ uzsvēra, cik svarīgi ir aizsargāt augsni un Savienībā veicināt veselīgas augsnes, ņemot vērā, ka degradācija turpinās, lai gan dažās dalībvalstīs tiek īstenoti atsevišķi un nevienmērīgi pasākumi. Eiropas Parlaments Komisiju aicināja, pilnībā ievērojot subsidiaritātes principu, izstrādāt augsnes aizsardzībai un ilgtspējīgai izmantošanai domātu kopīgu Savienības mēroga tiesisko regulējumu, kurā uzmanība pievērsta visiem lielākajiem augsnes apdraudējumiem.
- (13) Padome 2020. gada 23. oktobra secinājumos ¹⁵ atbalstīja Komisiju tajā, ka tā pastiprina centienus, kuru mērķis ir sekmīgāk aizsargāt augsni un augsnes biodaudzveidību, kas ir vitāli svarīgs neatjaunīgs resurss.
- (14) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 ¹⁶ nosaka saistošu mērķi Savienībā līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti un pēc tam negatīvu emisiju bilanci un prioritizēt ātrus un paredzamus emisiju samazinājumus, vienlaikus palielinot piesaistījumus dabiskos piesaistītājos. Ilgtspējīga augsnes apsaimniekošana palielina oglekļa sekvestrēšanu, vairumā gadījumu sagādājot līdziegumus ekosistēmām un biodaudzveidībai. Komisijas paziņojumā par ilgtspējīgiem oglekļa aprites cikliem ¹⁷ ir uzsvērtā nepieciešamība skaidri un caurredzami apzināt darbības, kas neapšaubāmi no atmosfēras piesaista oglekli, un izstrādāt ES oglekļa piesaistījumu sertifikācijas satvaru, kurā sertificētu oglekļa piesaistījumus dabiskās ekosistēmās, arī augsnēs. Turklāt pārskatītajā Zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības regulā augsnes ogleklis ir ne vien ierādīta svarīga vieta mērķrādītāju sasniegšanā ceļā uz klimatneitrālu Eiropu, bet arī pausts aicinājums dalībvalstīm sagatavot augsnes oglekļa uzkrājumu monitoringa sistēmu, cita starpā izmantojot Zemes izmantošanas un zemes pārklājuma statistiskā apsekojuma (*LUCAS*) datu kopu.

¹⁴ Eiropas Parlamenta 2021. gada 28. aprīļa rezolūcija par augsnes aizsardzību (2021/2548(RSP)).

¹⁵ Padomes secinājumi “Biodaudzveidība – nepieciešama steidzama rīcība”, 12210/20.

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 (“Eiropas Klimata akts”) (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.).

¹⁷ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei “Ilgtspējīgi oglekļa aprites cikli” (COM(2021) 800).

- (15) Komisijas Klimatadaptācijas stratēģijā ¹⁸ uzsvērts, ka dabā balstītu risinājumu izmantošana iekšzemē, arī augšņu uzsūkšanas funkcijas atjaunošana, veicinās tīra, svaiga ūdens piegādi, mazinās plūdu risku un mīkstinās sausuma periodu ietekmi. Ir svarīgi maksimizēt augšņu spēju aizturēt un attīrīt ūdeni un mazināt piesārņojumu.
- (16) Komisijas pieņemtajā Nulles piesārņojuma rīcības plānā aprakstīts šāds redzējums 2050. gadam: gaisa, ūdens un augsnes piesārņojums ir samazināts līdz līmenim, ko vairs neuzskata par kaitīgu ne veselībai, ne dabiskajām ekosistēmām un kas nepārkāpj mūsu planētas iespēju robežas, tādējādi panākot no toksikantiem brīvu vidi.
- (17) Komisijas paziņojumā par pārtikas nodrošinājuma garantēšanu un pārtikas sistēmu noturības stiprināšanu ¹⁹ uzsvērts, ka pārtikas sistēmu ilgtspējai ir būtiska nozīme nodrošinātībā ar pārtiku. Veselīga augsne Savienības pārtikas sistēmu padara noturīgāku, liekot pamatus uzturvielām bagātai un pietiekamai pārtikai.
- (18) Lai līdz 2050. gadam panāktu veselīgas augsnes, saglabātu to veselību un sasniegtu Savienības klimata un biodaudzveidības mērķus, novērstu sausumu un dabas katastrofas un reaģētu uz tiem, aizsargātu cilvēka veselību un rūpētos par nodrošinātību ar pārtiku un tās nekaitīgumu, ir jānosaka augsnes veselības monitoringa un novērtēšanas, ilgtspējīgas augšņu apsaimniekošanas un kontaminētu objektu attīrīšanas pasākumi.

¹⁸ Eiropas Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Ceļā uz klimatnoturīgu Eiropu: jaunā ES Klimatadaptācijas stratēģija” (COM(2021) 82 final).

¹⁹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Pārtikas nodrošinājuma garantēšana un pārtikas sistēmu noturības stiprināšana” (COM(2022) 133 final).

(19) Augsnēs rodami vairāk nekā 25 % no visas biodaudzveidības, un tās ir otrā lielākā planētas oglekļa krātuve. Tā kā veselīgas augsnes spēj uztvert un uzglabāt oglekli, tās palīdz sasniegt Savienības mērķus klimata pārmaiņu jomā. Veselīgas augsnes turklāt nodrošina labvēlīgu dzīvotni organismiem, un tām ir izšķirīga nozīme biodaudzveidības un ekosistēmu stabilitātes vairošanā. Biodaudzveidība pazemē un virs zemes ir cieši saistīta un mijiedarbojas savstarpējās attiecībās (piemēram, mikorizālas sēnes savieno augu saknes).

(19.a) Augsnes organiskajām vielām ir izšķiroša nozīme augsnes ekosistēmu pakalpojumu un funkciju nodrošināšanā, samazinot augsnes degradāciju, piemēram, eroziju un sablīvēšanos, vienlaikus palielinot augsnes buferzonas efektu, ūdensietilpību un infiltrāciju, kā arī augsnes katjonu apmaiņas spēju. Augsnes organiskās vielas, ko parasti mēra ar augsnes organisko oglekli, var ne tikai uzlabot augsnes strukturālo stabilitāti, ko atspoguļo augsnes organiskā oglekļa un māla attiecība, bet arī biomasas attīstību, tostarp kultūraugu ražas pieaugumu. Turklāt augsnes organiskās vielas pozitīvi ietekmē augsnes biodaudzveidību un var palielināt augsnē piesaistītā oglekļa daudzumu un līdz ar to arī augsnes organiskā oglekļa uzkrājumus, tādējādi veicinot klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām.

(20) Plūdi, dabas ugunsgrēki un ekstrēmi laikapstākļi ir dabas katastrofas, kuru risks visā Eiropā raisa milzīgas bažas. Visā Savienībā strauji milst bažas par sausumu un ūdens trūkumu. 2020. gadā 24 dalībvalstis puda viedokli, ka sausums un ūdens trūkums ir svarīgi jauni vai ar klimatu saistīti katastrofu riski; 2015. gadā tādās domās bija tikai 11 dalībvalstis. Veselīgai augsnei ir būtiska loma noturībā pret sausumu un dabas katastrofām. Prakses, kas uzlabo ūdens aizturi un barības vielu pieejamību augsnē, augsnes struktūru, augsnes biodaudzveidību un oglekļa sekvestrēšanas spēju, palielina ekosistēmu, augu un kultūraugu noturību pret sausumu, dabas katastrofām, karstuma viļņiem un ekstrēmiem laikapstākļu notikumiem, kas klimata pārmaiņu dēļ nākotnē kļūs biežāki, un tiem palīdz no šiem notikumiem atkopties. Savukārt bez pienācīgas augsnes apsaimniekošanas sausums un dabas katastrofas izraisa augsnes degradāciju un padara augsnes neveselīgas. Augsnes veselības uzlabošana palīdz ierobežot ekonomiskos zaudējumus un nāves gadījumus, kas saistīti ar ekstrēmiem klimatiskajiem apstākļiem, kuri laikā no 1980. līdz 2021. gadam Savienībai izmaksāja aptuveni 560 miljardus EUR un prasīja vairāk nekā 182 000 upuru.

- (21) Augsnes veselība dod tiešu ieguldījumu cilvēka veselībā un labbūtībā. Veselīgas augsnes nodrošina nekaitīgu un uzturvielām bagātu pārtiku un spēj izfiltrēt kontaminantus, tādējādi saglabājot dzeramā ūdens kvalitāti. Augsnes kontaminācija var kaitēt cilvēka veselībai, ja kontaminanti tiek norīti, ieelpoti vai nonāk saskarē ar ādu. Cilvēka eksponētība veselīgai augsnes mikrobu sabiedrībai palīdz attīstīt imūnsistēmu un noturību pret noteiktām slimībām un alerģijām. Veselīga augsne veicina koku, puķu un zālaugu augšanu un rada zaļo infrastruktūru, kas nodrošina estētisku vērtību, labbūtību un dzīves kvalitāti.
- (22) Augsnes degradācija ietekmē auglību, ražību, rezistenci pret kaitēkļiem un pārtikas uzturvērtību. Tā kā 95 % no mūsu pārtikas tiek iegūta, tieši vai netieši izmantojot augsni, un pasaules iedzīvotāju skaits turpina pieaugt, ir svarīgi, lai šis ierobežotais dabas resurss arī turpmāk būtu veselīgs, tādējādi gādājot par ilgtermiņa nodrošinātību ar pārtiku un nodrošinot Savienības lauksaimniecības ražīgumu un rentabilitāti. Ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas prakses uztur vai uzlabo augsnes veselību un veicina pārtikas sistēmas ilgtspēju un noturību.
- (23) Direktīvas **vēlmais** ilgtermiņa mērķis ir līdz 2050. gadam panākt veselīgas augsnes. Starplaikā, ņemot vērā ierobežotās zināšanas par augšņu stāvokli un to atveseļošanas pasākumu iedarbīgumu un izmaksām, direktīvā ir izmantota pakāpeniska pieeja. Pirmajā posmā galvenā uzmanība tiks pievērsta augsnes monitoringa satvara izveidei un augsnes stāvokļa novērtēšanai visā ES. Tas ietver arī prasības noteikt pasākumus augšņu ilgtspējīgai apsaimniekošanai, [...] neveselīgu augšņu atveseļošanai, kad noskaidrots to stāvoklis, **kā arī novērtēt un pārvaldīt kontaminētu objektu radītos riskus. Tomēr tas neuzliek par [...]** pienākumu līdz 2050. gadam panākt veselīgu augsni **vai [...]** starpposma mērķrādītājus. Šī samērīgā pieeja dos iespēju labi sagatavot, stimulēt un iekustināt ilgtspējīgu augsnes apsaimniekošanu un neveselīgu augšņu atveseļošanu. Otrajā posmā, tiklīdz būs pieejami pirmā augšņu novērtējuma un tendenču analīzes rezultāti, Komisija izvērtēs virzību uz 2050. gada mērķi un gūto pieredzi un vajadzības gadījumā ierosinās direktīvu izskatīt, lai virzību uz 2050. gada mērķi paātrinātu.

- (24) Lai novērstu augsnes noslogojumu un apzinātu piemērotus augsnes veselības saglabāšanas vai atveseļošanas pasākumus, ir jāņem vērā augšņu daudzveidība, vietējo un klimatisko apstākļu īpatnības un zemes izmantojums vai zemes segums. Tāpēc ir lietderīgi, ka dalībvalstis – **attiecībā uz augsnes veselības monitoringa un novērtēšanas vajadzībām visā to teritorijā – izveido augsnes [...] vienības, kas atspoguļo noteiktu minēto īpašību viendabīguma pakāpi. Tomēr augsnes vienības būtu jāpārvalda [...] atbilstīgām [...] pārvaldības struktūrām, [...] kas ļauj dalībvalstīm nodrošināt, ka monitorings un novērtēšana tiek pienācīgi veikta un ka tiek veikta ilgtspējīga augšņu apsaimniekošana un [...] pasākumi, lai izpildītu šajā direktīvā noteiktās prasības. Augsnes rajoni atspoguļo administratīvās teritorijas, par kurām atbild šīs pārvaldības struktūras, un aptver vienu vai vairākas visas augsnes vienības [...]** ²⁰.

²⁰ [...]

(24.a) Lai izstrādātu izlases veida apsekojumu augsnes monitoringa vajadzībām, dalībvalstīm būs jāņem vērā to augsnes rajoni un augsnes vienības. Lai nodrošinātu pietiekamu saskaņotības līmeni starp dalībvalstīm, kritēriju minimums augsnes vienību definēšanai būtu jānosaka Eiropas līmenī. Šajā ziņā augsnes tips un zemes izmantojums ir divi minimālie kritēriji, kam būtu jākalpo par saskaņotiem pamatdatiem. Attiecībā uz augsnes tipu Eiropas Savienības un kaimiņvalstu augsnes reģionu karte ²¹ ļauj atspoguļot augsnes attīstības pamatnosacījumu ainavas līmenī. Šīs kartes pamatā ir augsnes tipi, kas definēti Pasaules Augsnes resursu uzzīņas datubāzē ²², kā arī pilnībā salīdzināmi un saskaņoti pamatdati kontinentālā līmenī, t. i., klimats, topogrāfija, reljefs, ģeoloģija un veģetācija. Attiecībā uz zemes izmantojumu Regulā (ES) 2018/841 ²³ definētās kategorijas un *IPPC* pamatnostādnes kalpo par saskaņotu pamatu ziņošanai par zemes izmantojumu. Tāpēc, lai norobežotu augsnes vienības, dalībvalstīm būtu jāņem vērā vismaz augsnes rajoni, kā arī iepriekš minētie augsnes reģioni un zemes izmantojuma kategorijas. Augsnes īpašību un zemes izmantojuma telpiskās dažādības dēļ augsnes vienība var sastāvēt no teritorijām, kas nav blakus. Turklāt var ņemt vērā klimatiskos un vides apstākļus. Varētu izmantot sīkāku vai atjauninātu informāciju Eiropas, valstu vai vietējā līmenī, ja tā ir pieejama.

²¹ “*Soil Regions of the European Union and Adjacent Countries 1:5,000,000*”, 2005. gads, skatīts 2024-03-07, <http://data.europa.eu/88u/dataset/ae71ffee-1ae9-4624-ae3f-f49513fe9dcb>

²² <https://www.fao.org/soils-portal/data-hub/soil-classification/world-reference-base/en/>

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/841 (2018. gada 30. maijs) par zemes izmantošanu, zemes izmantošanas maiņā un mežsaimniecībā radušos siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistes iekļaušanu klimata un enerģētikas politikas satvarā laikposmam līdz 2030. gadam un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 525/2013 un Lēmumu Nr. 529/2013/ES (OV L 156, 19.6.2018., 1. lpp.).

- (25) Lai nodrošinātu pienācīgu augšņu pārvaldību, dalībvalstīm būtu jāieceļ [...] **viena vai vairākas** par katru augsnes rajonu atbildīgās kompetentās iestādes. Būtu dalībvalstīm jāļauj piemērotā līmenī, arī nacionālā vai [...] **vietējā** līmenī, iecelt papildu kompetentās iestādes.
- (25.a) Dalībvalstīm būtu jāļauj izraudzīties piemērotu kompetento iestādi šajā direktīvā noteikto pienākumu izpildei militāros objektos. Turklāt nekādi dati un informācija, kas attiecas uz militāriem objektiem, nebūtu jāizpauž, jo to izpaušana var negatīvi ietekmēt sabiedrības drošību vai valsts aizsardzību. Tāpēc būtu jāļauj dalībvalstīm nedarīt šādus datus un informāciju pieejamus sabiedrībai, tostarp digitālajā augsnes veselības datu portālā vai potenciāli kontaminētu objektu un kontaminētu objektu reģistrā, kā arī nebūtu par par tiem jāziņo Komisijai un EVA.**
- (26) Lai izstrādātu kopīgu veselīgas augsnes definīciju, ir jānosaka kopīgs izmērāmu kritēriju minimums, kas, ja to neievēro, būtiski samazina augsnes spēju darboties kā vitālai dzīvai sistēmai un sniegt ekosistēmu pakalpojumus. Šādiem kritērijiem būtu jāatspoguļo pašreizējais augsnes zinātnes līmenis un uz to jābalstās.

(27) Lai raksturotu augsnes degradāciju, ir jānosaka **kopīgi** augsnes deskriptori, ko var izmērīt vai aplēst. Pat ja augsnes tipi, klimatiskie apstākļi un zemes izmantojums ievērojami atšķiras, pašreizējās zinātnes atziņas dod iespēju dažiem no šiem augsnes deskriptoriem noteikt Savienības līmeņa kritērijus. Tomēr dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai dažu augsnes deskriptoru kritērijus pielāgot valsts vai vietējo apstākļu specifikai un noteikt kritērijus citiem augsnes deskriptoriem, kuru gadījumā kopīgus ES līmeņa kritērijus noteikt pašlaik nav iespējams. Tos deskriptorus, kuru gadījumā noteikt skaidrus kritērijus, kas veselīgu stāvokli nošķirtu no neveselīga, pašlaik nav iespējams, ir prasīts tikai monitorēt un novērtēt. Tas atvieglos šādu kritēriju izstrādi nākotnē.

(27.a) Lai skaidri nošķirtu šīs direktīvas vēlamā ilgtermiņa mērķi un ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas prakses īstenošanas darbības aspektus, augsnes deskriptoru veselīga augsnes stāvokļa kritēriji ir sadalīti nesaistošās ilgtspējīgās mērķvērtībās un darbības palaidējvērtībās. Nesaistošās ilgtspējīgās mērķvērtības atspoguļo šīs direktīvas ilgtermiņa vēlamā mērķi un nerada pienākumu rīkoties. Šīs mērķvērtības, pamatojoties uz pašreizējām zinātnes atziņām, atspoguļo ideālo situāciju, kad augšņu spēja sniegt ekosistēmu pakalpojumus nesamazināsies un netiks nodarīts būtisks kaitējums cilvēku veselībai vai videi. Tomēr, ņemot vērā efektivitātes nepieciešamību un ierobežotos pieejamos resursus, pasākumi, kuru mērķis ir panākt labu augsnes veselību, ir jānosaka par prioritāriem un jāīsteno pakāpeniski. Tāpēc ir vajadzīgas darbības palaidējvērtības. Šīs vērtības iekustina atbilstošus pasākumus augsnes veselības saglabāšanai vai atveseļošanai. Katram augsnes degradācijas aspektam nosaka vienu vai vairākas proporcionālas un izpildāmas palaidējvērtības. Tas ļauj pakāpeniski īstenot pasākumus, sākot ar modrību un izpratnes veicināšanu un beidzot ar ilgtspējīgu pārvaldību un beidzot ar atveseļošanas praksi. Palaidējvērtību noteikšana dalībvalstu līmenī nodrošina, ka var pilnībā ņemt vērā vietējos apstākļus un praksi, augsnes izmantošanu un spēkā esošo rīcībpolitiku. Dalībvalstis var izlemt par to, lai noteiktu palaidējvērtību vienai vai vairākām augsnes degradācijas situācijām tādā pašā līmenī kā mērķvērtība minētajām augsnes degradācijas situācijām. Komisijai būtu jāatbalsta dalībvalstis ilgtspējīgu mērķvērtību un darbības palaidējvērtību noteikšanā.

[...]

(29) Dažām augsnēm ir sevišķas īpašības vai nu tāpēc, ka tās pašas par sevi ir netipiskas un ir retas biodaudzveidībai svarīgas dzīvotnes vai veido unikālas ainavas, vai arī tāpēc, ka cilvēki tās ir būtiski pārveidojuši, **un tās var ietvert taustāmas mūsu pagātnes liecības**. Definējot veselīgas augsnes un veselīgu augšņu panākšanas prasības, šīs īpatnības būtu jāņem vērā.

(29.a) Līdzīgi kā vēlamajam ilgtermiņa mērķim līdz 2050. gadam panākt veselīgas augsnes un lai palīdzētu sasniegt ES Augsnes stratēģijas 2030. gadam mērķus un jo īpaši tā saukto mērķi “apturēt aizņemtu zemes platību neto pieaugumu”, šīs direktīvas mērķis ir arī pieņemt pakāpenisku pieeju zemes aizņemšanas jautājumam. Lai palīdzētu sasniegt šo ilgtermiņa mērķi, ir svarīgi novērtēt dažādos zemes aizņemšanas procesus un censties samazināt un mīkstināt to ietekmi uz augsnes veselību un ekosistēmu pakalpojumiem. Tādējādi šīs direktīvas mērķis ir izveidot monitoringa sistēmu redzamākiem zemes aizņemšanas aspektiem – augsnes noslēgšana un augsnes destrukcija – ES līmenī izmantojot jau pieejamos rīkus ar *Copernicus* produktu starpniecību, kas pēc izvēles papildināti ar valstu tālizpētes datiem un sarakstiem. Mērķis šajā posmā ir pēc iespējas rentablāk un pragmatiskāk panākt saskaņotu izpratni, un ierosināt pirmos apsvērumus valsts līmenī, balstoties uz pamatotiem datiem.

- (30) Augsne ir ierobežots resurss, kas pakļauts arvien augošai konkurencei par dažādiem izmantojumiem. Zemes aizņemšana ir process, kas izraisa zemes izmantojuma un augsnes īpašību izmaiņas. To var uzskatīt par visaptverošu koncepciju, ko var iedalīt vairākos aspektos. Pirmkārt, zemes izmantojuma maiņas aspekts no dabiskas un daļēji dabiskas zemes izmantošanas, pārveidojot to par apdzīvotām teritorijām. Otrkārt, augšņu mākslīgas pārveidošanas aspekts, ko izraisa ilgstošas augsnes komponentu un īpašību izmaiņas, kā rezultātā tiek zaudēta augšņu spēja sniegt ekosistēmu pakalpojumus. Šo pēdējo zemes aizņemšanas aspektu – augsnes mākslīgo pārveidošanu – var iedalīt trīs galvenajos procesos: augsnes noslēgšana, augsnes destrukcija un citi augsnes mākslīgas pārveidošanas aspekti.
- Augsnes noslēgšanu var pielīdzināt augšņu noseģšanai ar – necaurlaidīgiem vai (daļēji) caurlaidīgiem – mākslīgiem materiāliem, bieži apvienojumā ar augšņu destrukciju. Ēkas un ceļi ir necaurlaidīgas augsnes noslēgšanas piemērs. Dzelzceļa sliežu ceļi ar saistītiem caurlaidīgiem materiāliem ir puscaurlaidīgas augsnes noslēgšanas veids.
- Augsnes destrukcija ir augsnes virsmas slāņa un dažkārt arī augsnes apakškārtas destrukcija. To galvenokārt var redzēt būvdarbos, kalnrūpniecībā atklātās raktuvēs, karjeros, kas pilnībā novāc – dažkārt īslaicīgi – augsnes slāņus, vai vēl nemanāmāk un nelabvēlīgāk tādos piemēros kā, piemēram, atkritumu apglabāšanas un izgāšanas vietās, kur augsne ir bojāta līdz pat tās destrukcijai.
- Visbeidzot, ir arī citi, mazāk redzami augsnes mākslīgās pārveidošanas veidi, kas varētu būt, piemēram, apzināta augsnes stabilizācija un sablīvēšanās, augsnes slāņu vai augsnes apakškārtas slāņu pārveidošana, iekļaujot mākslīgus materiālus, vai augsnes daļēja pārklāšana ar kompozītmateriāliem.
- Augsnes mākslīga pārveidošana pati par sevi ir augsnes degradācijas veids, kas var būt viens no augsnes veselību visvairāk ietekmējošiem faktoriem, jo tā – ar augsnes destrukciju un pilnīgu augsnes funkciju zaudēšanu – var izraisīt pilnīgu augsnes zudumu, bieži vien samazinot pakalpojumus, ko augsne sniedz kā infrastruktūras un izejvielu avota platforma, lai gan dažkārt joprojām ir iespējama infiltrācija augsnē vai augsnes apakškārtā, jo īpaši, ja tiek izmantoti (daļēji) caurlaidīgi materiāli.
- Visredzamākie un visietekmīgākie augsnes mākslīgās pārveidošanas apakštipi – augsnes sablīvēšanās un augsnes destrukcija – ir arī visvieglāk monitorējami, un tāpēc uz tiem tiek likts galvenais monitoringa uzsvars šajā direktīvā.

(30.a) Kā viens no zemes aizņemšanas aspektiem apdzīvotu teritoriju paplašināšana ir process, ko bieži vien virza ekonomiskās attīstības vajadzības [...], kas ietver zemes izmantojuma maiņu, proti, dabisku un daļēji dabisku teritoriju (arī aizsargājamu mežu, dabisku zālāju, kūdrāju, lauksaimniecības un mežsaimniecības zemes, dārzu un parku) pārveidošanu par apdzīvotu teritoriju, piemēram, kā daļu no pilsētattīstības.

Apdzīvotās teritorijas, kā aprakstīts pārskatītajā Regulā (ES) 2018/841, ietver visu attīstīto zemi, t. i., jebkura lieluma dzīvojamo rajonu, transporta, komerciālo un ražošanas (komerciālo, izgatavošanas) infrastruktūru, ja vien tās jau nav iekļautas citās zemes izmantojuma kategorijās. Tas ietver arī augsnes, zālaugu daudzgadīgu veģetāciju, piemēram, uzklājamu mauriņu un dārza augus, kokus lauku apdzīvotās vietās, piemājas dārzus un pilsētu teritorijas.

Jo īpaši šis zemes aizņemšanas aspekts bieži ietekmē visauglīgākās lauksaimniecības augsnes, potenciāli apdraudot pārtikas nodrošinājumu, tā vietā “aizņemot” to apdzīvotu teritoriju vajadzībām. Šī zemes izmantojuma maiņa bieži, bet ne vienmēr ir prekursors dažiem citiem zemes aizņemšanas aspektiem, jo īpaši augsnes sablīvēšanai, un tāpēc ir svarīgi veikt monitoringu, lai prognozētu vismaz daļu augsnes noslēgšanas procesa. Ir svarīgi arī atzīmēt, ka apdzīvotas teritorijas ne vienmēr ir pilnībā noslēgtas. Gluži pretēji, ievērojams daudzums pilsētu teritoriju joprojām saglabā būtisku daudzumu nenoslēgtu augšņu, dažkārt pat vairāk nekā 50 % no to virsmas. Tādējādi ar šo zemes aizņemšanas rādītāju vien nepietiek, lai pilnībā monitorētu šo jautājumu, jo tas nenošķir noslēgtu un nenoslēgtu augsni un neaplūko zaļās zonas apdzīvotās teritorijās, tādējādi apgrūtinot to monitoringu un ilgtspējīgu apsaimniekošanu.

(30.b) Nenoslēgtas augsnes apdzīvotās teritorijās un jo īpaši blīvi apdzīvotās pilsētu teritorijās ir tikpat svarīgi monitorēt un ilgtspējīgi apsaimniekot kā jebkuru citi augsni, jo tās joprojām nodrošina ekosistēmu pakalpojumus, kas ir vitāli svarīgi labas dzīves kvalitātes uzturēšanai pilsētu teritorijās. Šīs blīvi apdzīvotās teritorijas apvieno un koncentrē dažādas ar vidi saistītas problēmas salīdzinoši mazākā platībā. Šīs problēmas var būt saistītas ar lielāku skaitu kontaminētu objektu, ko izraisījusi agrākā rūpniecība, lielāku plūdu risku augsnes noslēgšanas dēļ, lielāku siltumsalu izplatību un ierobežotāku piekļuvi zaļajām zonām, kas ir būtiskas garīgajai un fiziskajai labbūtībai. Augsnes ekosistēmu pakalpojumiem, ko pilsētu teritorijā nodrošina veselīga augsne, var būt ļoti spēcīga pozitīva ietekme uz lielu skaitu cilvēku, risinot minētās konkrētās problēmas, un to nozīmi nevajadzētu mazināt. Minētās zaļās zonas – gan publiskās, gan privātās – arī sekmē zilo un zaļo tīklu un bioloģisko daudzveidību, un tās ir būtisks elements citās vides politikas jomās. Tas atbilst arī Regulas .../... ²⁴+ par pilsētu ekosistēmu atjaunošanu 8. pantam, kas atspoguļo nepieciešamību dalībvalstīm saglabāt un palielināt pilsētu zaļo zonu platību.

²⁴ + OV: lūgums tekstā ievietot dokumentā COM(2022) 304 ietvertās Dabas atjaunošanas regulas numuru.

(30.c) No otras puses, augsnes noslēgšana un augsnes destrukcija, kas ir daļa no zemes aizņemšanas augsnes mākslīgās pārveidošanas aspekta, atšķiras no apdzīvoto teritoriju pieauguma, jo tās nav vērstas uz zemes izmantojuma maiņu, bet gan uz konkrētām un izmērāmām izmaiņām augsnes segumā un augsnes īpašībās. Augsnes noslēgšanas gadījumā [...] augsne, piemēram, tiek pārveidota un kalpo par platformu būvēm un infrastruktūrai, tostarp ēkām, ceļiem, stāvvietām un citām minerālu virsmām. Augsnes destrukciju var izraisīt augsnes aizvākšana – pat īslaicīga, ja augsne tiek izmantota kā tiešs izejvielu avots – piemēram, minerāli un lignīts – kalnrūpniecības vai karjeru izstrādes darbību laikā, būvdarbu laikā vai augsnes noslēgšanas ietvaros. [...] Tas var notikt arī poligonizgāztuvēs, kur augsne ir pārklāta ar atkritumiem, tādējādi to bojājot līdz pat destrukcijai. Šāda [...] pārveide var – nereti neatgriezeniski – sagraut augsnes spēju nodrošināt citus ekosistēmu pakalpojumus (pārtikas un biomasas nodrošināšana, ūdens un barības vielu aprīte, biodaudzveidības un oglekļa uzglabāšanas pamats). Jo īpaši, [...] augsnes noslēgšanu bieži vien [...] veic [...] auglīgās lauksaimniecības augsnēs, [...] tādējādi vēl vairāk veicinot pārtikas nodrošinājuma traucējumus [...]. Noslēgta augsne turklāt pakļauj cilvēku apdzīvotas vietas lielākiem plūdu maksimumiem un intensīvākam siltumsalas efektam. Turklāt noslēgtas un iznīcinātas augsnes ir augsnes mākslīgās pārveidošanas aspekti, kurus ir visvieglāk monitorēt, izmantojot tāluzpēti un mašīnmācīšanos, tādējādi atvieglojot to monitoringu. Tāpēc tika izvēlētas noslēgtas un iznīcinātas augsnes, [...] lai tās monitorētu [...] kopā ar to ietekmi uz augsnes spēju sniegt ekosistēmu pakalpojumus.

- (30.d) Attiecībā uz atjaunīgajiem energoresursiem dalībvalstis var kvalificēt augsni kā noslēgtu, iznīcinātu vai ne slēgtu, ne iznīcinātu atkarībā no būves veida. Piemēram, saules enerģijas parkus varētu uzskatīt vai neuzskatīt par augsnes noslēgšanu atkarībā no tā, kas tiek darīts ar augsni to pamatnē. Ja augsne joprojām var pietiekami uzturēt ekosistēmu, tad to neuzskata par augsnes noslēgšanu. Novērtējums būtu jāveic, pamatojoties uz ietekmi uz augsni, neatkarīgi no būves mērķa vai izskata. Sarakstus ar šāda veida teritorijām, attiecībā uz kurām ir pieejama informācija par to, kas tiek darīts ar augsni to pamatnē, var apvienot ar augsnes noslēgšanas tālizpētes kartēm, lai šīs teritorijas kvalificētu kā nenoslēgtas augsnes.**
- (30.e) Ietekmes samazināšanas princips ir būtisks attiecībā uz augsnes noslēgšanu un augsnes destruktiju kopumā. Ir svarīgi rast līdzsvaru starp nepieciešamo ekonomisko un demogrāfisko izaugsmi un ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanu. Tāpēc ir lietderīgi [...] noteikt konkrētus principus, lai ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas ietvaros mazinātu augsnes noslēgšanas un augsnes destruktijas radīto ietekmi [...], pieņemot uz centieniem balstītu pieeju, kurā ņemts vērā liels labu prakšu kopums, kura mērķis ir mazināt un kompensēt augsnes spējas sniegt ekosistēmu pakalpojumus samazināšanos. To pamatā vajadzētu būt ES Augsnes stratēģijā 2030. gadam noteiktajai zemes aizņemšanas hierarhijai, ņemot vērā atšķirīgos, ģeogrāfiskos un administratīvos apstākļus dalībvalstīs.**

Tie var aptvert visdažādākās prakses, piemēram, augsnes noslēgšanas samazināšanu līdz minimumam, iepriekš noslēgtās augsnes seguma noņemšanu un tās renaturēšanu, racionālu pilsētu teritoriju sablīvēšanu, vienlaikus aizsargājot zaļās zonas, tostarp pilsētu zaļās zonas, un dabiskos reljefus, degradētu teritoriju revitalizāciju, zemes aizņemšanas laika ierobežojumu noteikšanu un zemes sanāciju pēc zemes aizņemšanas pārtraukšanas.

Jāatzīmē – lai šo principu piemērošana būtu pēc iespējas ilgtspējīgāka, kompensēšanas pasākumiem – atkarībā no kompensējamā ekosistēmu pakalpojuma – var būt nepieciešams ģeogrāfiski atrasties pēc iespējas tuvāk ekosistēmu pakalpojumu zuduma avotam. Papildu problēma, kas saistīta ar šāda veida principiem, ja tie tiek nepareizi piemēroti, var būt zaļo un augstvērtīgo ekosistēmu teritoriju un pakalpojumu pārvietošana – dažkārt ļoti tālu – prom no noslēgtām vietām, pilnībā koncentrējot augsnes noslēgšanu un augsnes destrukciju skartajās teritorijās.

- (31) Augsnes veselības novērtējumam, kura pamatā ir monitoringa tīkls, vajadzētu būt precīzam, vienlaikus noturot saprātīgā līmenī šāda monitoringa izmaksas. Tāpēc ir lietderīgi noteikt kritērijus tādiem paraugošanas punktiem, kas ir reprezentatīvi augsnes **vienībām, kuras atspoguļo zināmu augsnes stāvokļa homogenitātes pakāpi**, neatkarīgi no augsnes tipa, klimatiskajiem apstākļiem un zemes izmantojuma.

Tāpat ir lietderīgi ņemt vērā īpašo situāciju Savienības tālākajos reģionos, kas uzskaitīti Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 349. pantā, kurā paredzēti īpaši minēto reģionu atbalstam domāti pasākumi. Tāpēc dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai vajadzības gadījumā augsnes veselības pienākumu monitoringu un novērtēšanu pielāgot savu tālāko reģionu īpatnībām.

Paraugošanas punktu tīkls būtu jānosaka, izmantojot ģeostatistikas metodes, **tam vajadzētu balstīties uz augsnes vienībām** un būt pietiekami blīvam, lai novērtētu **degradēto** [...] augšņu platību **visā dalībvalstu teritorijā** [...] ar nenoteiktību, kas nepārsniedz 5 % **augšņu vienības līmenī**. Parasti uzskata, ka šāda nenoteiktības vērtība nodrošina statistiski pamatotu aplēsi un pietiekamu pārliecību, ka mērķis ir sasniegts. **Izlases veida apsekojums būtu jāizstrādā, pamatojoties uz labāko pieejamo informāciju par augsnes īpašību sadalījumu, tostarp, bet ne tikai, informāciju, kas iegūta no iepriekšējiem valsts vai vietējā līmeņa apsekojumiem, attiecīgiem augsnes apsaimniekotāju mērījumiem un mērījumiem, kas veikti saskaņā ar Savienības un starptautiskajiem tiesību aktiem vai konkrētām programmām, piemēram, *LUCAS* augsnes kampaņu, kas ir daļa no zemes izmantošanas un zemes pārklājuma statistiskā apsekojuma (*LUCAS*), vai Starptautiskās sadarbības programmu par gaisa piesārņojuma ietekmes uz mežiem novērtēšanu un monitoringu (*ICP Forests*). Datus, kas iegūti no paraugošanas punktiem kontaminētos objektos, var izmantot, lai novērtētu augsnes veselības kritērijus, bet tiem nebūtu jāliedz izpildīt šajā direktīvā noteiktos pienākumus attiecībā uz kontaminēto objektu apsaimniekošanu.**

- (32) Komisijai **pēc dalībvalstu lūguma** būtu jāpalīdz tām monitorēt **to** augsnes veselību un šis monitorings jāatbalsta, arī turpmāk veicot un vēl uzlabojot regulāru *in situ* augsnes paraugošanu un saistītos augsnes mērījumus (*LUCAS soil*) kā daļu no Zemes izmantošanas un zemes pārklājuma statistiskā apsekojuma (*LUCAS*) programmas, **uz kuru attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 223/2009** ²⁵. Šajā nolūkā – **un ja tiks panākta vienošanās starp dalībvalstīm** – *LUCAS* programmu **būtu** jāpilnveido un jāatjaunina, lai to pilnībā pieskaņotu konkrētajām kvalitātes prasībām, kas jāievēro šīs direktīvas vajadzībām. Lai mazinātu slogu, būtu dalībvalstīm būtu jāļauj ņemt vērā augsnes veselības datus, kas apsekoti uzlabotajā *LUCAS soil* apsekojumā. Tā atbalstītajām dalībvalstīm būtu jāveic juridiskie pasākumi, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka Komisija šādu *in situ* augsnes paraugošanu var veikt, arī privātīpašumā esošos laukos, ievērojot piemērojamos valsts vai Savienības tiesību aktus.
- (33) Komisija **ar Regulu (ES) 2021/696** ²⁶ **izveidotās** lietotājiorientētas programmas *Copernicus* kontekstā izstrādā tālizpētes pakalpojumus, tādējādi arī atbalstot dalībvalstis. Lai palielinātu augsnes veselības monitoringa laicīgumu un rezultativitāti, dalībvalstīm attiecīgā gadījumā būtu jāizmanto tālizpētes dati, tostarp *Copernicus* pakalpojumu izvaddati, lai monitorētu attiecīgos augsnes deskriptorus **un augsnes noslēgšanas un augsnes destrukcijas indikatorus**. Komisijai un Eiropas Vides aģentūrai būtu jāatbalsta augsnes tālizpētes produktu izpēte un izstrāde, lai dalībvalstīm palīdzētu monitorēt attiecīgos augsnes deskriptorus **un indikatorus**.

²⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 223/2009 (2009. gada 11. marts) par Eiropas statistiku un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK, *Euratom*) Nr. 1101/2008 par tādas statistikas informācijas nosūtīšanu Eiropas Kopienų Statistikas birojam, uz kuru attiecas konfidencialitāte, Padomes Regulu (EK) Nr. 322/97 par Kopienų statistiku un Padomes Lēmumu 89/382/EEK, *Euratom*, ar ko nodibina Eiropas Kopienų Statistikas programmu komiteju (OV L 87, 31.3.2009., 164.–173. lpp.).

²⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/696 (2021. gada 28. aprīlis), ar ko izveido Savienības kosmosa programmu un Eiropas Savienības Kosmosa programmas aģentūru un atceļ Regulas (ES) Nr. 912/2010, (ES) Nr. 1285/2013 un (ES) Nr. 377/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES (OV L 170, 12.5.2021., 69.–148. lpp.).

(34) Par pamatu ņemot pastāvošo ES Augšnes observatoriju un to uzlabojot, Komisijai būtu jāizveido digitāls augšnes veselības datu portāls, kam vajadzētu būt saderīgam ar ES Datu stratēģiju ²⁷ un ES datu telpām un kam vajadzētu būt centram, kurš nodrošina piekļuvi augšnes datiem no dažādiem avotiem **apkopotā veidā augšnes vienības līmenī vai attiecīgā gadījumā detalizētākā līmenī, kamēr vien nav iespējams noteikt pamatā esošo ģeoreferencēto paraugu individuālās vērtības vai atrašanās vietu.** Minētajā portālā pirmām kārtām būtu jāiekļauj visi dati, kas dalībvalstīm un Komisijai jāsavāc saskaņā ar šo direktīvu. **Šo datu apstrādei, kā arī piekļuvei tiem būtu jāatbilst attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem, piemēram, Direktīvai 2003/04/EK par vides informācijas pieejamību sabiedrībai, Direktīvai 2007/2/EK, ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā, Direktīvai 1024/2019/EK par atvērtajiem datiem un publiskā sektora informācijas atkalizmantošanu, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai 2023/2854 (2023. gada 13. decembris) par saskaņotiem noteikumiem par taisnīgu piekļuvi datiem un to lietošanu un Regulai 223/2009 par Eiropas statistiku.** Turklāt dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai paust savu viedokli par datiem, kas darīti publiski pieejami to teritorijā, izmantojot portālu vai saistītos ziņojumus, un pieprasīt labot kļūdas, ja tādas ir.

Turklāt vajadzētu būt [...] iespējai portālā fakultatīvi integrēt citus attiecīgus augšnes datus, ko savākušas dalībvalstis vai jebkura cita puse (it sevišķi datus no pamatprogrammas “Apvāršnis Eiropa” projektiem un misijas “Augšnes kurss Eiropai”), ar noteikumu, ka minētie dati atbilst noteiktām prasībām attiecībā uz formātu un specifikācijām. Šīs prasības Komisijai būtu jāprecizē ar īstenošanas aktiem.

²⁷ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas Datu stratēģija” (COM(2020) 66 final).

(35) Ir arī jāuzlabo dalībvalstīs izmantoto augsnes monitoringa sistēmu saskaņotība un jāliek lietā sinerģijas starp Savienības un nacionālajām monitoringa sistēmām, lai iegūtu salīdzināmākus datus visā Savienībā. **Šajā sakarā ļoti svarīgi ir nodrošināt augsnes mērījumu kvalitāti un salīdzināmību, iesaistītajām laboratorijām piemērojot kvalitātes pārvaldības sistēmas prakses. Lai samazinātu administratīvo slogu laboratorijām, dalībvalsts var nolemt ierobežot nepieciešamo laboratoriju akreditāciju skaitu, nosakot, ka vienai no augsnes deskriptoru vērtību noteikšanas metodoloģijām ir nepieciešama tikai viena akreditācija. Var izmantot līdzvērtīgus standartus Savienības vai starptautiskā līmenī, piemēram, *ICP Forests* kvalitātes pārvaldības sistēmu.**

(35.a) Lai nodrošinātu augšņu aizsardzību pret piesārņošanu ar jaunām vielām, kas varētu ievērojami apdraudēt cilvēku un dzīvnieku veselību un kontaminēt apkārtējo gaisu, virszemes ūdeņus, pazemes ūdeņus, kas vēlāk piesārņotu okeānus, būtu jāizveido politikas mehānismi, lai atklātu un novērtētu šādas potenciāli problemātiskas vielas. Šajā ziņā attiecībā uz augsnes kontamināciju būtu jāizstrādā pieeja minēto vielu vai vielu grupu monitorēšanai un analīzei, izmantojot kontROLSarakstus, kā tas šobrīd jau notiek attiecībā uz virszemes ūdeņiem un pazemes ūdeņiem. KontROLSarakstā iekļaujamās vielas vai vielu grupas būtu jāizraugās no tām, par kurām pieejamā informācija liecina, ka tās var radīt ievērojamu Savienības mēroga risku augsnes videi vai ievērojamu Savienības mēroga risku, kas rodas ar augsnes vides starpniecību, un par kurām nav pietiekamu monitoringa datu. Šādu vielu vai vielu grupu skaitu, kas jāmonitorē un jāanalizē saskaņā ar kontROLSarakstiem, nevajadzētu ierobežot.

- (36) Lai pēc iespējas plašāk izmantotu augsnes veselības datus, kas iegūti saskaņā ar šo direktīvu veiktajā monitoringā, būtu jānosaka par pienākumu dalībvalstīm atvieglot **sabiedrības piekļuvi** šādiem datiem apkopotā veidā augsnes vienības līmenī vai attiecīgā gadījumā detalizētākā līmenī, kamēr vien nav iespējams noteikt pamatā esošo ģeoreferencēto paraugu individuālās vērtības vai atrašanās vietu. Konfidencialā informācija, ko Komisija vai dalībvalstis vāc, lai sagatavotu Eiropas statistiku, būtu jāaizsargā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 223/2009 noteikumiem un pasākumiem, lai iegūtu un saglabātu par minētās informācijas sniegšanu atbildīgo pušu uzticību. Ja Komisija vai dalībvalstis sagatavo augsnes veselības statistiku, tām būtu jānodrošina, ka konfidencialie dati atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 223/2009 principiem.

Turklāt, lai aizsargātu datu īpašumtiesības, ir svarīgi, lai Komisija, EVA vai dalībvalstis izpaustu informāciju tikai ar datu īpašnieka piekrišanu.

Papildus tam, dalībvalstīm pēc pieprasījuma būtu jāpaziņo augsnes veselības dati un novērtējumi [...] attiecīgajām ieinteresētajām personām, piemēram, lauksaimniekiem, mežsaimniekiem, zemes īpašniekiem un vietējām iestādēm.

Turklāt augsnes veselības datus, kas darīti pieejami, ievērojot šo direktīvu, attiecīgā gadījumā var izmantot ar augsni saistīto aspektu monitoringam citos Savienības tiesību aktos.

- (37) Lai saglabātu vai uzlabotu augsnes veselību, augsnes ir jāapsaimnieko ilgtspējīgi. Ilgtspējīga augsnes apsaimniekošana dos iespēju nodrošināt augsnes pakalpojumus ilgtermiņā, arī uzlabot gaisa un ūdens kvalitāti un nodrošinātību ar pārtiku. Tāpēc ir lietderīgi noteikt **vadošus** ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas principus, kas [...] **noteiktu** augsnes apsaimniekošanas prakses.

- (38) Izšķirīga nozīme pārejā uz lauksaimniecības augšņu un – mazākā mērā – meža augšņu ilgtspējīgu apsaimniekošanu ir ekonomiskiem instrumentiem, tostarp tiem, kas kopējā lauksaimniecības politikas (KLP) ietvaros sniedz atbalstu lauksaimniekiem. KLP mērķis ir atbalstīt augsnes veselību, īstenojot nosacījumu sistēmu, ekoshēmas un lauku attīstības pasākumus. Finansiālu atbalstu lauksaimniekiem un mežsaimniekiem, kas piekopj ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas prakses, var sniegt arī privātais sektors. Šajā direktīvā izklāstītos ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas principus var ņemt vērā privātā sektora ieinteresēto personu izstrādātos fakultatīvos ilgtspējas marķējumos pārtikas, koksnes, biobāzētu produktu un enerģētikas nozarē. Tas var dot iespēju pārtikas, koksnes un citas biomasas ražotājiem, kas ražošanā šos principus ievēro, to atspoguļot savu produktu vērtībā. Izmantojot Augsnes misijas “dzīvās laboratorijas” un “bākas”, tiks nodrošināts papildu finansējums tādu fizisku objektu tīklam, kas paredzēts risinājumu testēšanai, demonstrēšanai un izvēršanai lielākā mērogā, arī oglekļa saistīgas lauksaimniecības jomā. Neskarot principu “piesārņotājs maksā”, dalībvalstīm būtu jānodrošina atbalsts un konsultācijas, lai palīdzētu zemes īpašniekiem un zemes lietotājiem, kurus skar saskaņā ar šo direktīvu īstenota rīcība, it sevišķi ņemot vērā mazo un vidējo uzņēmumu vajadzības un ierobežotās spējas.
- (39) Ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2115²⁸, dalībvalstīm savos KLP stratēģiskajos plānos ir jāapraksta, kā minēto plānu vidiskā un klimatiskā struktūra palīdzēs sasniegt nacionālos ilgtermiņa mērķrādītājus, kas noteikti minētās regulas XIII pielikumā norādītajos tiesību aktos vai no tiem izriet, un ir ar tiem saskanīga.

²⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/2115 (2021. gada 2. decembris), ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1305/2013 un (ES) Nr. 1307/2013 (OV L 435, 6.12.2021., 1. lpp.).

(40) Lai nodrošinātu, ka tiek piekoptas labākās ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas prakses, dalībvalstīm būtu cieši jāmonitorē augsnes apsaimniekošanas prakšu ietekme un vajadzības gadījumā prakses un ieteikumi jāpielāgo, ņemot vērā jaunās zināšanas, ko nesusi pētniecība un inovācija. Šajā sakarā tiek gaidīts vērtīgs ieguldījums no pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” misijas “Augšnes kurss Eiropai”, it sevišķi no tās dzīvajām laboratorijām un darbībām, kas atbalstīs augsnes monitoringu, izglītību augsnes jautājumos un pilsonisko līdzdalību.

(41) **Augsnes atveseļošana un augsnes renaturācija** degradētas augsnes padara atkal veselā. Nosakot augsnes atveseļošanas pasākumus, dalībvalstīm būtu jāņem vērā augsnes veselības novērtējuma iznākums un šie atveseļošanas pasākumi jāpielāgo situācijas īpatnībām, augsnes tipam, izmantojumam un stāvoklim, kā arī vietējiem, klimatiskajiem un vides apstākļiem.

Attiecībā uz augsnes renaturāciju – un šīs direktīvas kontekstā – tā atšķiras no augsnes atveseļošanas ar to, ka tā attiecas uz augsnes atjaunošanu pēc augsnes noslēgšanas vai augsnes destrūkcijas, un tā ir arī veids, kā ar augsnes atjaunošanas palīdzību novērst augsnes mākslīgu pārveidošanu plašā nozīmē, atgūstot vairāk dabisku komponentu un procesu mākslīgi pārveidotas augsnes iegūšanai. Galīgais mērķis ir pēc iespējas tuvināties augsnes dabiskajai funkcionēšanai un tās optimālai ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanai. Dabā balstīti risinājumi vai jaunas augsnes inženierija ir iespējamie veidi, kā sasniegt šo mērķi.

(42) Lai nodrošinātu sinerģijas starp dažādajiem pasākumiem, kas pieņemti saskaņā ar citiem Savienības tiesību aktiem un varētu ietekmēt augsnes veselību, un pasākumiem, kas jāievieš Savienības augšņu ilgtspējīgai apsaimniekošanai un atveseļošanai, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas un atveseļošanas prakses ir saskanīgas ar nacionālajiem atjaunošanas plāniem, kas pieņemti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) .../...²⁹, stratēģiskajiem plāniem, kas dalībvalstīm jāizstrādā kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros saskaņā ar Regulu (ES) 2021/2115, labas lauksaimniecības prakses kodeksiem un rīcības programmām attiecībā uz noteiktajām īpaši jutīgajām zonām, kas pieņemti saskaņā ar Padomes Direktīvu 91/676/EEK³⁰, aizsardzības pasākumiem un prioritārās rīcības plānu, kas *Natura 2000* teritorijām noteikti saskaņā ar Padomes Direktīvu 92/43/EEK³¹, pasākumiem laba ekoloģiskā un ķīmiskā stāvokļa sasniegšanai ūdensobjektos, kas iekļauti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/60/EK³² sagatavotajos upju baseinu apsaimniekošanas plānos, plūdu riska pārvaldības pasākumiem, kas ieviesti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2007/60/EK³³, sausuma pārvaldības plāniem, kas popularizēti Savienības Klimatadaptācijas stratēģijā³⁴, nacionālajām rīcības programmām, kas izveidotas saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par cīņu pret pārtuksnešošanos 10. pantu, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2018/841³⁵ un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES)

²⁹ OV: lūgums tekstā ievietot dokumentā COM(2022) 304 ietvertās Dabas atjaunošanas regulas numuru un zemspītras piezīmē ievietot minētās regulas numuru, datumu, nosaukumu un OV atsauci.

³⁰ Padomes Direktīva 91/676/EEK (1991. gada 12. decembris) attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskās izcelsmes nitrāti (OV L 375, 31.12.1991., 1. lpp.).

³¹ Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.).

³² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 22.12.2000., 1.–73. lpp.).

³³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/60/EK (2007. gada 23. oktobris) par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību (OV L 288, 6.11.2007., 27. lpp.).

³⁴ Eiropas Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Ceļā uz klimatnoturīgu Eiropu: jaunā ES Klimatadaptācijas stratēģija” (COM(2021) 82 final).

³⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/841 (2018. gada 30. maijs) par zemes izmantošanā, zemes izmantošanas maiņā un mežsaimniecībā radušos siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistes iekļaušanu klimata un enerģētikas politikas satvarā laikposmam līdz 2030. gadam un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 525/2013 un Lēmumu Nr. 529/2013/ES (OV L 156, 19.6.2018., 1. lpp.).

2018/842 ³⁶ noteiktajiem mērķrādītājiem, integrētajiem nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem, kas izstrādāti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1999 ³⁷, valsts gaisa piesārņojuma ierobežošanas programmām, kas sagatavotas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2016/2284 ³⁸, riska novērtējumiem un katastrofu riska pārvaldības plānošanu, kas ieviesta saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 1313/2013/ES ³⁹, [...] valsts rīcības plāniem, kas izveidoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) .../... ⁴⁰, **un valsts rīcības plāniem, kas pieņemti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/128/EK ⁴¹ 4. pantu, un ietekmes uz vidi novērtējumiem, kuri veikti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/92/ES ⁴².** Šajās programmās, plānos un pasākumos iespējami lielā mērā būtu jāintegrē ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas un atveseļošanas prakses, ciktāl tās veicina to mērķu sasniegšanu. Līdz ar to attiecīgajiem indikatoriem un datiem, piemēram, ar augsni saistītajiem rezultātu rādītājiem, kas noteikti KLP regulā, un statistikas datiem par lauksaimniecības ielaidi un izlaidi, ko ziņo saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu

³⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/842 (2018. gada 30. maijs) par saistošiem ikgadējiem siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumiem, kas dalībvalstīm jāpanāk no 2021. līdz 2030. gadam un kas dod ieguldījumu rīcībā klimata politikas jomā, lai izpildītu Parīzes nolīgumā paredzētās saistības, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 156, 19.6.2018., 26. lpp.).

³⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.).

³⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/2284 (2016. gada 14. decembris) par dažu gaisu piesārņojošo vielu valstu emisiju samazināšanu un ar ko groza Direktīvu 2003/35/EK un atceļ Direktīvu 2001/81/EK (OV L 344, 17.12.2016., 1. lpp.).

³⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 1313/2013/ES (2013. gada 17. decembris) par Savienības civilās aizsardzības mehānismu (OV L 347, 20.12.2013., 924. lpp.).

⁴⁰ + OV: lūgums tekstā ievietot dokumentā COM(2022) 305 ietvertās regulas (Regula par augu aizsardzības līdzekļu ilgtspējīgu lietošanu un ar ko groza Regulu (ES) 2021/2115) numuru un zemsvītras piezīmē ievietot minētās direktīvas numuru, datumu, nosaukumu un OV atsauci.

⁴¹ **Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/128/EK (2009. gada 21. oktobris), ar kuru nosaka Kopienas sistēmu pesticīdu ilgtspējīgas lietošanas nodrošināšanai (OV L 309, 24.11.2009., 71. lpp.).**

⁴² **Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (kodificēta redakcija) (OV L 26, 28.1.2012., 1. lpp.).**

(ES) 2022/2379⁴³, vajadzētu būt pieklūstamiem kompetentajām iestādēm, kas atbild par ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas un atveseļošanas praksēm un augsnes veselības novērtēšanu, lai šie dati un rādītāji būtu savstarpēji sasaistīti un tādējādi dotu iespēju pēc iespējas precīzāk novērtēt izraudzīto pasākumu iedarbīgumu.

- (43) Kontaminēti objekti **Eiropas Savienībā bieži vien** ir desmitiem gadu ilgas **darbības, piemēram**, rūpnieciskās **vai militārās** darbības, mantojums un var apdraudēt cilvēka veselību un vidi gan tagad, gan nākotnē. Tāpēc vispirms ir jāapzina un jāizpēta potenciāli kontaminēti objekti un pēc tam – ja kontaminācija apstiprinās – jānovērtē **kontaminētā objekta** riski un jāveic nepieņemamu risku novēršanas pasākumi. **Šajā sakarā ir būtiski ņemt vērā arī kontaminēto objektu ietekmi uz vides slāņiem vai matricēm, kas nav augsne, piemēram, pazemes ūdeņiem vai virszemes ūdeņiem. Dažas no minētajām darbībām, piemēram, attiecībā uz bīstamo vielu pazemes krātuvēm, var notikt cilmiezī vai pamatiezī. Ja ir pazemes krātuve ir notikusi noplūde, kontaminanti var nonākt pamatiezī vai cilmiezī, bet augsnē tos, visticamāk, neatradīs. Tomēr tie var izplatīties un tādējādi ietekmēt cilvēku veselību vai vidi. Tāpēc, ja šādas darbības notiek potenciāli kontaminētās vietās, būs jāizpēta arī darbības tuvumā esošais cilmiezis vai pamatiezis, lai pārbaudītu, vai darbība ir izraisījusi kontamināciju, kas ietekmē cilvēku veselību vai vidi.**

⁴³ Regula (ES) 2022/2379 par statistiku par lauksaimniecības ielaidi un izlaidi.

(43.a) Augsnes izpētē ir jānosaka, vai potenciāli kontaminēts objekts ir vai nav kontaminēts un vai kontaminācija rada risku cilvēka veselībai vai videi; šajā izpētē nav obligāti jāanalizē citi augsnes deskriptori, kas nav augsnes kontaminācija. Tā kā zemes izmantojums laika gaitā var mainīties, ir svarīgi nodrošināt, ka sabiedrība var piekļūt informācijai par kontamināciju. Piemēram, brīdī, kad ir jāpieņem lēmums par zemes izmantojuma maiņu, ir svarīgi izvērtēt, vai kontaminācija, kas konstatēta iepriekšējā augsnes izpētē, var apdraudēt plānoto jauno zemes izmantojumu. Tādējādi, lai secinātu, vai potenciāli kontaminēts objekts ir vai nav kontaminēts, jāņem vērā arī tie riski cilvēka veselībai vai videi, kas saistīti ar sensitīviem objekta izmantojumiem. Augsnes izpētē var arī noskaidroties, ka potenciāli kontaminēts objekts nemaz nav kontaminēts. Tādā gadījumā dalībvalstij šis objekts vairs nebūtu jāatzīmē kā potenciāli kontaminēts, ja vien jauni pierādījumi nedod pamatu aizdomām par kontamināciju.

(43.b) Tā kā potenciāli kontaminēto un kontaminēto objektu skaits var būt ļoti liels un kontaminēta objekta radītā riska līmenis var būt dažāds no ļoti zema līdz ļoti augstam, ir loģiski izmantot riska izvērtēšanā balstītu un pakāpenisku pieeju, lai apzinātu un izpētītu potenciāli kontaminētos objektus un lai apsaimniekotu kontaminētos objektus. Šāda pieeja var ļaut dalībvalstīm noteikt prioritātes. Šajā prioritizēšanā dalībvalstis var ņemt vērā to, kādu iespējamo risku rada kontaminācija, par kuru ir aizdomas vai kura ir apstiprināta, kā arī ekonomisko vai sociālo kontekstu. Iespējamā riska izvērtējums, ko izmanto šādā prioritizēšanā, ir daudz vispārīgāks nekā objektam raksturīgā riska novērtēšana, ko veic kontaminēta objekta izpētē.

- (44) Lai apzinātu potenciāli kontaminētus objektus, dalībvalstīm būtu jāvēl pierādījumi, cita starpā izmantojot vēsturisku izpēti, **pētot informāciju par [...] rūpnieciskām darbībām, incidentiem un avārijām, izmantojot vecās kartes, arhīvus, rakstus presē, vidiskās atļaujas un sabiedrības vai iestāžu sniegtās ziņas. Dalībvalstīm būtu jālemj par potenciāli kontaminējošu darbību sarakstu, un tām vajadzētu būt iespējai, pamatojoties uz darbības veidu, potenciālās kontaminācijas apmēru, norādēm par tūlītēju risku vai citu būtisku informāciju, prioritizēt konkrētus potenciāli kontaminētus objektus, kas, visticamāk, radīs potenciālu risku cilvēka veselībai vai videi. Tā kā potenciāli kontaminētu objektu skaits laika gaitā var mainīties, pirmā apzināšana būtu jāpabeidz noteiktā laikposmā, pamatojoties uz esošajiem pierādījumiem, savukārt atlikušie objekti būtu jāapzina, izmantojot sistemātisku pieeju.**
- (45) Lai nodrošinātu, ka potenciāli kontaminētu objektu augsnes izpēte norit laikus un rezultatīvi, dalībvalstīm līdzās pienākumam noteikt [...] **laikposmu**, kādā minētā izpēte būtu jāveic, būtu jānosaka, kādi konkrēti notikumi arī dod pamatu šādu izpēti veikt. Notikumi, kas dod šādu pamatu, var būt, piemēram, vidiskās vai būvniecības atļaujas vai saskaņā ar Savienības tiesību aktiem vai valsts tiesību aktiem vajadzīgas atļaujas pieprasījums vai izskatīšana, augsnes ekskavācijas darbības, zemes izmantojuma maiņa vai zemes vai nekustamā īpašuma darījumi. Augsnes izpētei var būt dažādi posmi, piemēram, **sākotnējs kamerāls pētījums, konkrētam objektam paredzēts vēsturisks pētījums nolūkā vākt informāciju par kādreiz notikušām rūpnieciskām darbībām, incidentiem vai avārijām**, klātienes apmeklējums, priekšizpēte vai provizorisks izpēte, izpēte, kurā gūst sīkākas ziņas vai situācijas raksturojumu, [...] testēšana laukā vai laboratorijā, **un tā var ietvert konkrēta objekta novērtēšanu attiecībā uz riskiem, ko attiecīgā kontaminācija rada cilvēka veselībai un videi. Ja tiek konstatēta kontaminācija, augsnes izpētes pamatā vajadzētu būt kontaminācijas raksturojumam un tās vidiskajam kontekstam, un tai būtu jāsniedz pamatinformācija objektam raksturīgā riska novērtēšanai un iespējamo riska mazināšanas pasākumu izstrādei.** Attiecīgā gadījumā par augsnes izpēti varētu uzskatīt arī pamatzīņojumus un monitoringa pasākumus, kas īstenoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2010/75/ES ⁴⁴.

⁴⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes (2010. gada 24. novembris) Direktīva 2010/75/ES par rūpnieciskajām emisijām (OV L 334, 17.12.2010., 17. lpp.).

(46) Potenciāli kontaminētu objektu un kontaminētu objektu pārvaldībā ir vajadzīga elastība, lai ņemtu vērā izmaksas, ieguvumus un vietējās īpatnības. Tāpēc dalībvalstīm kā minimums būtu jāpieņem riska izvērtēšanā balstīta **un pakāpeniska** pieeja potenciāli kontaminētu objektu un kontaminētu objektu apsaimniekošanā, ņemot vērā atšķirības starp šīm divām kategorijām; šai pieejai būtu arī jāpaver iespēja piešķirt resursus, ņemot vērā konkrēto vidisko, ekonomisko un sociālo kontekstu. Lēmumi, **tostarp par riska izvērtēšanā balstītu un pakāpenisku pieeju**, būtu jāpieņem atkarībā no tā, kāda veida un apmēra iespējamo risku cilvēka veselībai un videi rada saskare ar augsnēs kontaminantiem **vai kontaminantiem, kas migrējuši uz pazemes ūdeņiem** (piemēram, kādā mērā eksponētas ir neaizsargātas iedzīvotāju grupas, piemēram, grūtnieces, personas ar invaliditāti, veci cilvēki un bērni).

(46.a) Riska novērtēšanā būtu jāņem vērā dabiskie un antropogēnie fona līmeņi, kas varētu arī palīdzēt noteikt remediācijas vai apsaimniekošanas mērķus.

(46.b) Izpētes veikšanas, objektam raksturīgā riska novērtēšanas vai remediācijas izmaksu un ieguvumu analīzei vajadzētu būt pozitīvai. Piemēram, attiecībā uz nelieliem kontaminētiem objektiem detalizēts objektam raksturīgā riska novērtējums var būt dārgāks nekā tūlītēja augsnēs remediācija, vai arī objekts varētu būt skaidri un nopietni kontaminēts, un tāpēc, lai pieņemtu lēmumu par remediāciju, nav nepieciešams detalizēts objektam raksturīgā riska novērtējums. Šādos gadījumos riska izvērtēšanā balstītās pieejas posmu skaitu var samazināt, un detalizēts objektam raksturīgā riska novērtējums sniedz mazu pievienoto vērtību. Dalībvalstīm būtu jānosaka, ar kādu konkrētu metodiku nosakāmi katram kontaminētajam objektam raksturīgie riski. Dalībvalstīm, pamatojoties uz zinātnes atziņām, piesardzības principu, vietējām īpatnībām un pašreizējo un [...] **plānoto** zemes izmantojumu, būtu arī jādefinē, kas uzskatāms par nepieņemamu kontaminēta objekta radītu risku.

(46.c) Lai līdz pieņemamam līmenim samazinātu kontaminēto objektu radīto risku cilvēka veselībai un videi, dalībvalstīm būtu [...] **jānodrošina, ka tiek veikti pienācīgi riska mazināšanas pasākumi, tostarp remediācija. Optimālajiem [...] riska mazināšanas pasākumiem vajadzētu būt ilgtspējīgiem, un tie būtu jāizvēlas līdzsvarotā lēmumu pieņemšanas procesā, kurā ņemta vērā vidiskā, ekonomiskā un sociālā ietekme. Paņēmiena vai pasākuma izvēle ir atkarīga no tādu kritēriju kombinācijas kā, piemēram, kontaminantu veids, augsnes īpašības, kontaminācijas apjoms, pieejamais laiks un vieta, budžeta ierobežojumi, remediācijas mērķi, pašreizējais un plānotais zemes izmantojums, augsnes veselības uzlabošanas potenciāls, ceļu satiksme, apkaimei radītie traucējumi, pašreizējā darbību veikšana u. c. Tā kā augsnes remediācija galvenokārt ir vērsta uz to, lai novērstu risku, ko augsnes kontaminācija rada cilvēka veselībai vai videi, var būt, ka citus augsnes veselības deskriptorus tā neuzlabo. Daži remediācijas paņēmieni var arī negatīvi ietekmēt augsnes veselību. Tāpēc būtu jāņem vērā visas remediācijas paņēmienu priekšrocības un visi trūkumi.** Vajadzētu būt iespējai pasākumus, kas veikti saskaņā ar citiem Savienības tiesību aktiem, kvalificēt par riska mazināšanas pasākumiem saskaņā ar šo direktīvu, ja šie pasākumi rezultātīvi samazina kontaminētu objektu radītos riskus.

(46.d) Potenciāli kontaminētu objektu un kontaminētu objektu apsaimniekošanā būtu jāievēro princips “piesārņotājs maksā”, piesardzības princips un proporcionalitātes princips. Dalībvalstīm būtu jācenšas atklāt piesārņotāju un būtu jāizveido atbildības hierarhija vai lēmumu pieņemšanas ķēde, lai izlemtu, kam būtu jāsedz augsnes izpētes, riska novērtēšanas un riska mazināšanas pasākumu izmaksas. Dalībvalstis var nolemt vēl vairāk nošķirt vēsturiski kontaminētus un jaunus kontaminētus objektus un piemērot stingrāku pieeju attiecībā uz kontamināciju, kas radusies pēc noteikta pamatdatuma. Tādu kontaminētu objektu gadījumā, par kuriem atbildīgo pusi nevar noteikt vai saukt pie atbildības, dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai izmantot finanšu instrumentus un ES finanšu programmas, lai izpildītu pienākumus attiecībā uz augsnes izpēti un remediāciju.

- (46.e) Uz augsnes kontamināciju jau attiecas attiecīgie spēkā esošie Eiropas tiesību akti, piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/75/ES (2010. gada 24. novembris) par rūpnieciskajām emisijām vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/35/EK (2004. gada 21. aprīlis) par atbildību vides jomā attiecībā uz videi nodarītā kaitējuma novēršanu un atlīdzināšanu. Šīs direktīvas noteikumi neskar attiecīgajos spēkā esošajos Eiropas tiesību aktos noteiktās prasības.**
- (46.f) Augsnes izpēte, riska novērtējumi vai riska mazināšanas pasākumi, kas potenciāli kontaminētos objektos vai kontaminētos objektos veikti pirms šīs direktīvas stāšanās spēkā un atbilst šajā direktīvā noteiktajām prasībām, būtu jāuzskata par piemērotiem, lai izpildītu šajā direktīvā noteiktās prasības attiecībā uz šādiem objektiem.**
- (47) Pasākumos, ko veic saskaņā ar šo direktīvu, būtu jāņem vērā arī citi ES rīcībpolitiskie mērķi, piemēram, mērķi, kuri izvirzīti [Regulā (ES) xxxx/xxxx ⁴⁵], kas vērsta uz drošu un ilgtspējīgu Eiropas rūpniecības apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām.

⁴⁵ + OV: tekstā ievietot dokumentā COM(2023) 160 ietvertās regulas (Regula, ar ko izveido satvaru, kā nodrošināt drošu un ilgtspējīgu apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām, un groza Regulu (ES) 168/2013, (ES) 2018/858, 2018/1724 un (ES) 2019/1020) numuru un zemspējas piezīmē ievietot minētās direktīvas numuru, datumu, nosaukumu un OV atsauci.

- (48) Būtiska augsnes rīcībpolitikas sastāvdaļa ir pārredzamība, un tā nodrošina publisku pārskatatbildību un informētību, taisnīgus tirgus apstākļus un iespēju sekot līdzi progresam. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāizveido un jāuztur nacionāls kontaminētu objektu un potenciāli kontaminētu objektu reģistrs, kurā būtu iekļauta informācija par konkrētiem objektiem, kas būtu jādara publiski piekļūstama ģeoreferencētu telpisko datu tiešsaistes datubāzē. **Ja reģistri tiek izveidoti vietējā līmenī, dalībvalstīm būtu jāparedz koordinēts valsts kontaktpunkts piekļuvei dažādiem vietējā līmeņa reģistriem, piemēram, centralizēta valsts tīmekļa vietne, kurā norādītas tīmekļa saites.** Reģistrā būtu jāiekļauj informācija, kas vajadzīga, lai sabiedrību informētu par potenciāli kontaminētu objektu un kontaminētu objektu esību un apsaimniekošanu. Tā kā potenciāli kontaminētos objektos augsnes kontaminācija vēl nav apstiprināta, bet par to ir tikai aizdomas, sabiedrība ir jāinformē par starpību starp kontaminētiem un potenciāli kontaminētiem objektiem un šī starpība labi jāizskaidro, lai neradītu nevajadzīgas bažas. **Reģistri, kas šīs direktīvas spēkā stāšanās brīdī jau pastāv un atbilst šajā direktīvā noteiktajām prasībām, būtu jāuzskata par piemērotiem, lai izpildītu šajā direktīvā noteiktās prasības.**
- (49) Līguma par Eiropas Savienību (LES) 19. panta 1. punkts nosaka, ka dalībvalstīm ir jānodrošina tiesību aizsardzības līdzekļi, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības. Turklāt saskaņā ar Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem ⁴⁶ (Orhūsas konvencija) ieinteresētajiem sabiedrības locekļiem vajadzētu būt iespējai vērsties tiesā, lai tiktu labāk aizsargātas tiesības dzīvot veselībai un labbūtībai piemērotā vidē.

⁴⁶ Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem – deklarācija (OV L 124, 17.5.2005.).

(49.a) Kā skaidrots Tiesas judikatūrā ⁴⁷, dalībvalstis nevar ierobežot tiesības celt prasību pret publiskas iestādes lēmumu, tās attiecinot tikai uz tiem attiecīgās sabiedrības daļas locekļiem, kuri ir piedalījušies iepriekšējā administratīvā procedūrā, ar kuru minētais lēmums ir pieņemts. Turklāt jebkurai izskatīšanas procedūrai vajadzētu būt taisnīgai, vienlīdzīgai, savlaicīgai un ne pārmērīgi dārgai, un tajā būtu jāparedz pienācīgi tiesiskās aizsardzības mehānismi, tostarp attiecīgā gadījumā pienākumrīkojumi. Turklāt saskaņā ar Tiesas judikatūru ⁴⁸ iespēja vērsties tiesā ir minimums, kas jānodrošina attiecīgajai sabiedrības daļai.

⁴⁷ Lieta C-826/18, Tiesas (pirmā palāta) 2021. gada 14. janvāra spriedums, *LB un citi / College van burgemeester en wethouders van de gemeente Echt-Susteren*, 58. un 59. punkts.

⁴⁸ Lieta C-237/07, Tiesas (otrā palāta) 2008. gada 25. jūlija spriedums, *Dieter Janecek / Freistaat Bayern*, 42. punkts; Lieta C-404/13, Tiesas (otrā palāta) 2014. gada 19. novembra spriedums, *Client Earth / the Secretary of State for the Environment, Food and Rural Affairs*, 56. punkts; Lieta C-723/17, Tiesas (pirmā palāta) 2019. gada 26. jūnija spriedums, *Craeynest un citi*; 56. punkts; Lieta C-752/18, Tiesas (virspalāta) 2019. gada 19. decembra spriedums, *Deutsche Umwelthilfe eV / Freistaat Bayern*, 56. punkts.

(50) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1024⁴⁹ prasa brīvā un atvērtā formātā publiskot publiskā sektora datus. Tās virsmērķis ir vēl stiprināt ES datu ekonomiku, palielinot atkalizmantošanai pieejamo publiskā sektora datu daudzumu, nodrošinot godīgu konkurenci un vieglu piekļuvi publiskā sektora informācijai un atbalstot uz datiem balstītu pārrobežu inovāciju. Pamatprincips ir tāds, ka publiskā sektora datiem vajadzētu būt pēc noklusējuma un integrēti atvērtiem. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/4/EK⁵⁰ mērķis ir dalībvalstīs garantēt tiesības piekļūt vidiskajai informācijai saskaņā ar Orhūsas konvenciju. Orhūsas konvencija un Direktīva 2003/4/EK ietver plašus pienākumus, kas saistīti gan ar vidiskās informācijas sniegšanu pēc pieprasījuma, gan tās aktīvu izplatīšanu.

Direktīva 2003/04/EK paredz ierobežotu sarakstu ar atbrīvojumiem no vides informācijas izplatīšanas vai izpaušanas, ņemot vērā sabiedrības intereses informācijas izplatīšanā, ja informācijas izplatīšana vai izpaušana nelabvēlīgi ietekmētu konkrētas intereses, piemēram, sabiedrisko drošību vai valsts aizsardzību; tirdznieciska vai rūpnieciska rakstura informācijas konfidencialitāti, ja šāda konfidencialitāte ir paredzēta valsts vai Savienības tiesību aktos, lai aizsargātu likumīgas ekonomiskās intereses, tostarp sabiedrības intereses statistiskās konfidencialitātes un nodokļu slepenības saglabāšanā; ar fizisku personu saistītu personas datu un/vai datņu konfidencialitāti, ja minētā persona nav piekritusi izpaust informāciju sabiedrībai un ja šādu konfidencialitāti paredz valsts vai Savienības tiesību akti. Arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2007/2/EK⁵¹ darbības joma ir plaša: tā aptver telpiskās informācijas, arī dažādiem vides jautājumiem veltītu datu kopu, kopīgošanu. Ir svarīgi, lai šīs direktīvas noteikumi par piekļuvi informācijai un datu kopīgošanas kārtību šīs direktīvas papildinātu, nevis veidotu atsevišķu tiesisko regulējumu. Tāpēc šīs direktīvas noteikumiem par sabiedrībai sniedzamo informāciju un informāciju par īstenošanas monitoringu nevajadzētu skart Direktīvu (ES) 2019/1024, Direktīvu 2003/4/EK un Direktīvu 2007/2/EK.

⁴⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1024 (2019. gada 20. jūnijs) par atvērtajiem datiem un publiskā sektora informācijas atkalizmantošanu (OV L 172, 26.6.2019., 56. lpp.).

⁵⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/4/EK (2003. gada 28. janvāris) par vides informācijas pieejamību sabiedrībai un par Padomes Direktīvas 90/313/EEK atcelšanu (OV L 41, 14.2.2003., 26. lpp.).

⁵¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/2/EK (2007. gada 14. marts), ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (*INSPIRE*) (OV L 108, 25.4.2007., 1. lpp.).

(50.a) Ir arī svarīgi, lai šīs direktīvas noteikumi, kas saistīti ar datu kopīgošanas kārtību, ļautu dalībvalstīm atkalizmantot jau esošās datu infrastruktūras, kas izveidotas, ievērojot Direktīvas (ES) 2019/1024 un 2007/2/EK, lai nodrošinātu efektīvu un savlaicīgu informācijas apmaiņu. Tādēļ dalībvalstis un Komisija varētu izmantot tādas instrumentus kā *REPORTNET*, ko pārvalda EVA. Šī pieeja atbilst vienreizējas iesniegšanas principam un novērš papildu slogu dalībvalstīm saistībā ar īpašas datu infrastruktūras izveidi atbilstīgi šai direktīvai.

(51) Lai nodrošinātu, ka noteikumi par augsnes veselības monitoringu, ilgtspējīgu augsnes apsaimniekošanu un kontaminētu objektu apsaimniekošanu tiek pienācīgi pielāgoti, saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 290. pantu būtu Komisijai jādeleģē pilnvaras pieņemt aktus, ar ko šī direktīva tiktu grozīta, lai augsnes veselības monitoringa metodikas, [...] orientējošo riska mazināšanas pasākumu sarakstu **un** objektam raksturīgā riska novērtēšanas posmus un prasības [...] pielāgotu tehnikas un zinātnes attīstībai. [...] Ir īpaši svarīgi, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanās, tostarp ekspertu līmenī, un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu ⁵². Jo īpaši, lai deleģēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Eiropas Parlaments un Padome visus dokumentus saņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem, un minēto iestāžu ekspertiem ir sistemātiska piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.

⁵² Iestāžu nolīgums (2016. gada 13. aprīlis) starp Eiropas Parlamentu, Eiropas Savienības Padomi un Eiropas Komisiju par labāku likumdošanas procesu (OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.).

(52) Lai nodrošinātu vienādus šīs direktīvas īstenošanas nosacījumus, būtu Komisijai jāpiešķir īstenošanas pilnvaras noteikt Komisijai elektroniski ziņojamo datu un informācijas formātu, struktūru un sīki izstrādātu iesniegšanas kārtību. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011⁵³.

(52.a) Lai atbalstītu dalībvalstis šajā direktīvā noteikto pienākumu pildīšanā, Komisijai būtu jānodrošina dokumenti un zinātniski instrumenti, ar kuriem efektīvi un koordinēti analizēt, sintezēt un dokumentēt iespējamās metodes un procedūras, ko varētu piemērot. Šie nesaistošie dokumenti un zinātniskie instrumenti laikus sniegtu dalībvalstīm būtisku informāciju, vienlaikus nodrošinot elastību, lai turpinātu izmantot jau ieviestās metodes un procedūras. Dokumenti un zinātniskie instrumenti būtu jāizstrādā sadarbībā ar dalībvalstīm. Šie dokumenti un zinātniskie instrumenti būtu jāpapildina ar nepieciešamo palīdzību un spēju veidošanu.

⁵³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

(52.b) Papildus dokumentiem un zinātniskajiem instrumentiem Komisijai būtu jāorganizē regulāra informācijas, pieredzes un paraugprakses apmaiņa par šīs direktīvas piemērošanu. Šo forumu papildus šīs direktīvas praktiskai īstenošanai varētu izmantot, lai apspriestu, piemēram, luksofora sistēmu izmantošanu augsnes veselības novērtēšanas rezultātu paziņošanai sabiedrībai; tādas augsnes kontaminācijas ilgtspējīgo pārvaldību, kas nav antropogēna punktveida avota kontaminācija; atbildības hierarhijas piemērošanu, ar ko nosaka par kontaminētu objektu apsaimniekošanu atbildīgo pusi vai puses; nenosakāmas piederības objektu apsaimniekošanu; kontaminētu objektu remediācijas paņēmienus; dabisko un antropogēno fona līmeņu noteikšanu un izvērtēšanu; dažādas pieejas tādu teritoriju apzināšanai, kurās nav izpildīti atsevišķi veselīga augsnes stāvokļa kritēriji; kvalitātes pārvaldības sistēmas praksi attiecībā uz laboratorijām; augsnes noslēgšanas un augsnes destrukcijas mazināšanas principus.

(53) Komisijai, balstoties uz augsnes veselības novērtēšanas rezultātiem, būtu jāveic pierādījumos balstīta izvērtēšana un attiecīgā gadījumā šī direktīva **septiņus ar pus** [...] gadus pēc tās stāšanās spēkā jāpārskata. Izvērtēšanā jo īpaši būtu jānovērtē nepieciešamība noteikt konkrētākas prasības, lai nodrošinātu, ka [...] **degradētas** augsnes tiek atveseļotas un tiek sasniegts mērķis līdz 2050. gadam panākt, ka augsnes ir veselīgas. Izvērtējumā būtu arī jānovērtē nepieciešamība veselīgas augsnes definīciju pielāgot zinātnes un tehnikas attīstībai, pievienojot noteikumus par noteiktiem deskriptoriem vai kritērijiem, kuru pamatā būtu jauni zinātniski pierādījumi par augsnes aizsardzību vai dalībvalstij specifiska problēma, kuras cēlonis ir jauni vides vai klimatiskie apstākļi. Ievērojot Iestāžu nolīguma par labāku likumdošanas procesu 22. punktu, minētajam izvērtējumam būtu jābalstās uz kritērijiem, proti, efektivitāte, lietderība, būtiskums, saskaņotība un ES pievienotā vērtība, un tam vajadzētu būt iespējamo tālāko pasākumu ietekmes novērtējumu pamatā.

- (54) Lai līdz 2050. gadam panāktu, ka visas augsnes ir veselīgas, un lai nodrošinātu, ka augsnes visā Savienībā ilgtermiņā sniedz ekosistēmu pakalpojumus, ir vajadzīgi visu dalībvalstu koordinēti pasākumi. Atsevišķa dalībvalstu rīcība ir izrādījusies nepietiekama, jo augsnes degradācija turpinās un [...] pat **pastiprinās**. Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķus nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet tās mēroga un iedarbības dēļ šos mērķus var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai.
- (55) Saskaņā ar dalībvalstu un Komisijas 2011. gada 28. septembra kopīgo politisko deklarāciju par skaidrojošiem dokumentiem ⁵⁴ dalībvalstis ir apņēmušās, paziņojot savus transponēšanas pasākumus, pamatotos gadījumos pievienot vienu vai vairākus dokumentus, kuros paskaidrota saikne starp direktīvas sastāvdaļām un atbilstīgajām daļām valsts pieņemtos transponēšanas instrumentos. Attiecībā uz šo direktīvu likumdevējs uzskata, ka šādu dokumentu nosūtīšana ir pamatota,

⁵⁴ OV C 369, 17.12.2011., 14. lpp.

IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

I nodaļa

Vispārīgi noteikumi

1. pants

Mērķis un priekšmets

1. Direktīvas mērķis ir izveidot stabilu un saskanīgu augsnes monitoringa satvaru visas **Savienības** [...] augšņu monitoringam, Savienībā pastāvīgi uzlabot augsnes veselību, **saglabāt augsnes veselīgas un novērst visus augsnes degradācijas aspektus**, lai 2050. gada perspektīvā panāktu veselīgas augsnes [...], **kas** spētu sniegt dažādus ekosistēmu pakalpojumus tādā apmērā, kas ir pietiekams vides, sabiedrības un ekonomikas vajadzību apmierināšanai, novērst un mīkstināt klimata pārmaiņu un biodaudzveidības izzušanas ietekmi, palielināt noturību pret dabas katastrofām un noturību, kas vajadzīga nodrošinātībai ar pārtiku, kā arī samazināt augsnes kontamināciju līdz līmenim, kas vairs nebūtu uzskatāms par kaitīgu cilvēka veselībai un videi.
2. Šī direktīva nosaka **satvaru un** pasākumus šādās jomās:
 - a) augsnes veselības monitorings un novērtēšana;
 - b) ilgtspējīga augsnes apsaimniekošana;
 - c) kontaminēto objektu **pārvaldība**.

2. pants

Darbības joma

Šī direktīva ir piemērojama visām augsnēm dalībvalstu teritorijā.

3. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

- 1) “augzne” ir zemes garozas virsējais slānis, kas atrodas starp pamatiezi **vai cilmiezi** un zemes virsmu un kas sastāv no minerāldaļiņām, organiskās vielas, ūdens, gaisa un dzīvjiem organismiem;
- 2) “ekosistēma” ir dinamisks augu, dzīvnieku un mikroorganismu sabiedrību un to nedzīvās vides komplekss, kurš mijiedarbojas kā funkcionāla vienība;
- 3) “ekosistēmu pakalpojumi” ir **tiešs vai** netiešs ekosistēmu devums ekonomiskajos, sociālajos, kultūras un citos ieguvumos, ko cilvēki gūst no minētajām ekosistēmām;
- 4) “augšnes veselība” ir augsnes fizikālais, ķīmiskais un bioloģiskais stāvoklis, kas nosaka tās spēju darboties kā vitālai dzīvai sistēmai un sniegt ekosistēmu pakalpojumus;
- 5) “ilgtspējīga augsnes apsaimniekošana” ir augsnes apsaimniekošanas prakse, kas uztur vai uzlabo augsnes nodrošinātos ekosistēmu pakalpojumus, nepasliktinot **augšnes** funkcijas, kas šos pakalpojumus dara iespējamus, un **būtiski** nekaitējot citām vides īpašībām;
- 6) “augšnes apsaimniekošanas prakses” ir prakses, kas ietekmē augsnes fizikālās, ķīmiskās vai bioloģiskās **īpašības** [...];
- 7) “apsaimniekotas augsnes” ir augsnes, kurās tiek piekoptas augsnes apsaimniekošanas prakses;

8) “augšnes rajons” ir dalībvalsts teritorijas daļa, ko minētā dalībvalsts norobežojusi saskaņā ar šo direktīvu;

8.a) “augšnes vienība” ir telpiski nošķirta teritorija augšnes rajonā, kas veidojas tādu telpisko datu krustpunktā, kurus izmanto par statistiskā viendabīguma kritēriju minētajā augšnes rajonā;

9) “augšnes veselības novērtējums” ir augšnes veselības izvērtējums, kura pamatā ir augšnes deskriptoru mērījumi vai aplēses;

9.a) “augšnes deskriptors” ir parametrs, kas raksturo augšnes veselības fizikālos, ķīmiskos vai bioloģiskos raksturlielumus;

9.b) “potenciāli kontaminēts objekts” ir norobežota teritorija, kurā, pamatojoties uz attiecīgiem pierādījumiem, ir aizdomas, ka ir augsta varbūtība augšnes kontaminācijai vai pamatieža vai cilmieža kontaminācijai, ko izraisījušas antropogēniskas punktveida darbības;

10) “kontaminēts objekts” ir norobežota teritorija [...], kurā ir apstiprināta **augšnes kontaminācija vai pamatieža vai cilmieža kontaminācija, ko izraisījušas antropogēniskas punktveida darbības** [...];

[...]

12) “zeme” ir Zemes virsma, ko **pastāvīgi** sedz ūdensobjekti;

13) “zemes segums” ir zemes virsmas fizikālais un bioloģiskais segums;

- 14) **“nenoslēgta augsne”** ir augsnes teritorija, kas neatbilst noslēgtas augsnes definīcijai [...];
- 15) **“augšnes noslēgšana”** ir augsnes noseģšana ar ēkām, būvēm un pilnīgi vai daļēji necaurlaidīga materiāla slāņiem [...];
- 16) **“noslēgta augsne”** ir augsnes teritorija, kurā ir veikta augsnes noslēģšana [...];
- 17) **“augšnes destrukcija”** ir augsnes pagaidu vai ilgtermiņa aizvākšana [...];
- 17.a) **“iznīcināta augsne”** ir augsnes teritorija, kurā ir veikta augsnes destrukcija [...];
- 17.b) **“augšnes seguma noņemšana”** ir noslēgtas augsnes pārveidošana par nenoslēgtu augsni;

- 18) “pārneses funkcija” ir matemātisks noteikums, ar kuru tāda mērījuma vērtību, kas veikts, izmantojot no atsauces metodikas atšķirīgu metodiku, konvertēt vērtībā, ko iegūtu, augsnes mērījumam izmantojot atsauces metodiku;
- 19) “attiecīgā sabiedrības daļa” ir sabiedrības daļa, kuru ietekmē vai varētu ietekmēt augsnes degradācija vai kura ir ieinteresēta lēmumu pieņemšanas procedūrās, kas saistītas ar šajā direktīvā noteikto pienākumu īstenošanu, arī zemes īpašnieki un zemes lietotāji, kā arī nevalstiskās organizācijas, kas veicina cilvēka veselības vai vides aizsardzību un atbilst visām valsts tiesību aktu prasībām;
- 20) “augšnes kontaminācija” ir kādas [...] vielas klātbūtne augsnē [...] **tādā līmenī**, kas var kaitēt cilvēka veselībai vai videi;
- 21) “kontaminants” ir viela, kas var izraisīt augsnes kontamināciju **vai pamatieža vai cilmieža kontamināciju**;
- 22) “**augšnes atveseļošana**” ir ar nodomu veikta darbība, kuras mērķis ir degradētu augsni atkal padarīt veselīgu;
- 22.a) “augšnes renaturācija” ir iznīcinātās augsnes atjaunošana vai rekonstrukcija ar mērķi atgūt augsnes spēju sniegt ekosistēmu pakalpojumus;**
- 23) “risks” ir [...] **iespējamība**, ka eksponētība augsnes kontaminācijai **vai pamatieža vai cilmieža kontaminācijai** varētu kaitīgi ietekmēt cilvēka veselību vai vidi;
- 24) “augšnes izpēte” ir process, **ko var veikt vairākos un iteratīvos posmos**, lai novērtētu kontaminantu klātbūtni un [...] **līmeni** augsnē, **pamatiezī vai cilmiezī un attiecīgā gadījumā raksturotu un norobežotu kontaminētā objekta platību, un attiecīgā gadījumā novērtētu objektam raksturīgos riskus, ko kontaminētais objekts rada cilvēka veselībai vai videi** [...];

[...]

- 26) “augšnes remediācija” ir [...] **tādu darbību kopums**, kas samazina, izolē vai imobilizē kontaminantus [...] augsnē, **pamatiezī vai cilmiezī**;
- 27) “**riska mazināšanas pasākumi**” ir pasākumi, kuru mērķis ir samazināt kontaminēto objektu radīto risku cilvēka veselībai un videi, pārveidojot avota, ceļa un subjekta saiti, bet nemainot pašas kontaminācijas raksturu, vai veicot augšnes remediāciju.

4. pants

Augsnes rajoni un augsnes vienības

1. Dalībvalstis visā savā teritorijā [...] **administratīvām vajadzībām izveido vienu vai vairākus augsnes rajonus, par kuriem atbild viena vai vairākas kompetentās iestādes, kas izraudzītas, ievērojot 5. pantu.**

[...]
2. **Dalībvalstis arī izveido augsnes vienības, kas aptver visu to teritoriju, augsnes veselības monitoringa koncepcijas vajadzībām un lai ziņotu par augsnes veselību minētajā augsnes vienībā ar noteiktu nenoteiktības līmeni, [...] ņemot vērā [...]:**
 - a) **augsnes rajonu, kas izveidoti, ievērojot šā panta ⁵⁵ pirmo daļu, ģeogrāfisko platību [...];**
 - b) **augsnes tipu, kā definēts Eiropas Savienības un kaimiņvalstu augsnes reģionu kartē ⁵⁶;**

⁵⁵ [...]

⁵⁶ “*Soil Regions of the European Union and Adjacent Countries 1:5,000,000*”, 2005. gads, skatīts 2024-03-07, <http://data.europa.eu/88u/dataset/ae71ffee-1ae9-4624-ae3f-f49513fe9dcb>

- c) zemes izmantojuma kategorijas, izņemot ūdensobjektus, kā minēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2018/841 ⁵⁷[...];

[...] ⁵⁸ [...] ⁵⁹

[...]

Lai noteiktu savas augsnes vienības, dalībvalstis var izmantot detalizētākus vai atjauninātus līdzvērtīgus datus, ja tie ir pieejami Eiropas, valsts vai vietējā līmenī.

Dalībvalstis savu augsnes vienību noteikšanā var ņemt vērā papildu telpiskos datus, piemēram, klimatu, vides zonu, kā aprakstīts *Alterra* ziņojumā 2281 ⁶⁰, vai upju baseinus.

5. pants

Kompetentās iestādes

Dalībvalstis norīko kompetentās iestādes, kas pienācīgā līmenī ir atbildīgas par šajā direktīvā noteikto pienākumu izpildi.

[...]

⁵⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/841 (2018. gada 30. maijs) par zemes izmantošanā, zemes izmantošanas maiņā un mežsaimniecībā radušos siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistes iekļaušanu klimata un enerģētikas politikas satvarā laikposmam līdz 2030. gadam un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 525/2013 un Lēmumu Nr. 529/2013/ES.

⁵⁸ [...]

⁵⁹ [...]

⁶⁰ *M.J. Metzger, A.D. Shkaruba, R.H.G. Jongman un R.G.H. Bunce, Descriptions of the European Environmental Zones and Strata, Alterra Report 2281 ISSN 1566-7197.*

II nodaļa

Augsnes veselības monitorings un novērtēšana

6. pants

Augsnes veselības un [...] augsnes noslēgšanas un augsnes destrukcijas monitoringa satvars

1. Lai nodrošinātu regulāru, **saskaņotu** un precīzu augsnes veselības **un augsnes noslēgšanas un augsnes destrukcijas** monitoringu saskaņā ar šo pantu un I un II pielikumu, dalībvalstis izveido monitoringa satvaru **tādā līmenī, kas atbilst augsnes deskriptoriem un augsnes noslēgšanas un augsnes destrukcijas rādītājiem [...]**.

Vajadzības gadījumā dalībvalstis var pielāgot savu monitoringa satvaru saviem tālākajiem reģioniem, lai ņemtu vērā to īpatnības.

2. Dalībvalstis monitorē augsnes veselību **katrā augsnes rajona augsnes vienībā** un [...] **augšnes noslēgšanu un augsnes destrukciju** katrā augsnes rajonā.
3. Monitoringa satvara pamatā ir šādi elementi:
 - a) augsnes deskriptori un [...] **veselīga augsnes stāvokļa** kritēriji, kas minēti 7. pantā;
 - b) augsnes paraugošanas punkti, kas nosakāmi saskaņā ar 8. panta **1. punktu**[...];
 - c) augsnes mērījumi, **kas jāveic dalībvalstīm un Komisijai saskaņā ar 8. panta 2. un 2.a punktu, ja tādi ir**[...];
 - d) tālīzpētes dati un produkti, kas minēti šā panta 5. punktā, ja tādi ir;
 - e) [...] augsnes noslēgšanas **un augsnes destrukcijas** indikatori, kas minēti 7. panta 1. punktā.

[...]

5. Lai izpētītu un **kopā ar dalībvalstīm** izstrādātu augsnes tālīzpētes produktus, **nodrošinātu dalībvalstīm nepieciešamos datus par augsnes noslēgšanas un augsnes destrukcijas**

indikatoriem un atbalstītu dalībvalstis attiecīgo augsnes deskriptoru monitoringā, Komisija un Eiropas Vides aģentūra (EVA) izmanto esošos kosmosa datus un produktus, kas iegūti ar *Copernicus* komponentu ES kosmosa programmā, kura izveidota ar Regulu (ES) 2021/696.

6. Komisija un EVA, balstoties uz esošajiem datiem, divu gadu laikā pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā izveido digitālu augsnes veselības datu portālu, kas ģeoreferencētā telpiskā formātā nodrošina piekļuvi vismaz pieejamajiem **augsnas vienības līmenī vai detalizētāk agregētiem** augsnes veselības datiem no šādiem avotiem:

- a) 8. panta 2. un **2.a punktā** minētie augsnes mērījumi;

[...]

c) attiecīgie augsnes tālīzpētes dati un produkti, kas minēti šā panta 5. punktā.

Minēto datu apstrādi un piekļuvi tiem veic saskaņā ar attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem.

6.a Komisija un EVA nodrošina, ka pirms augsnes veselības datu publiskošanas 6. punktā minētajā digitālajā augsnes veselības datu portālā dalībvalstīm agrīni, laikus un efektīvi tiek nodrošināta iespēja paust savu viedokli un pieprasīt kļūdu labojumu, ja tādas ir. Tas attiecas arī uz visiem citiem ziņojumiem, kas balstīti uz saskaņā ar šo direktīvu izveidoto monitoringa satvaru.

7. Šā panta 6. punktā minētais digitālais augsnes veselības datu portāls var nodrošināt piekļuvi arī citiem ar augsnes veselību saistītiem datiem, kas nav minētajā punktā minētie dati, ja šie dati ir kopīgoti vai ievākti formātā vai ar metodēm, ko Komisija noteikusi, ievērojot 8. punktu.

7.a Šā panta 6. punktā minētais digitālais augsnes veselības datu portāls nenodrošina piekļuvi datiem un informācijai, kuras izpaušana negatīvi ietekmētu sabiedrības drošību vai valsts aizsardzību.

8. Komisija pieņem īstenošanas aktus, lai noteiktu, kādā formātā vai ar kādām metodēm [...] **šajā pantā** minētie dati ir kopīgojami vai vācami, vai integrējami digitālajā augsnes veselības datu portālā. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 21. pantā minēto pārbaudes procedūru.

Augsnes deskriptori, veselīga augsnes stāvokļa kritēriji un [...] augsnes noslēgšanas un augsnes destrukcijas indikatori

1. Veicot augsnes veselības monitoringu un novērtēšanu, dalībvalstis izmanto I pielikuma **A, B un C daļā** [...] uzskaitītos augsnes deskriptorus [...].

Veicot [...] **augšnes noslēgšanas un augsnes destrukcijas** monitoringu, dalībvalstis izmanto [...] I pielikuma **D daļā** uzskaitītos [...] augsnes noslēgšanas un **augšnes destrukcijas** indikatorus.

2. Novērtējot augsnes veselību, dalībvalstis izmanto veselīga augsnes stāvokļa kritērijus. Veselīga augsnes stāvokļa kritēriji ir šādi:

- a) nesaistošas ilgspējīgas mērķvērtības, kas uzskaitītas I pielikuma A un B daļā; un
- b) darbības palaidējvērtības.

[...]

3. Dalībvalstis [...] **nosaka**, kādi organiskie kontaminanti atbilst ar augsnes kontamināciju saistītajam augsnes deskriptoram, kas minēts I pielikuma B daļā. **Šajā nolūkā dalībvalstis var ņemt vērā 5.a punktā minēto indikatīvo kontROLSarakstu.**

4. Dalībvalstis nosaka [...] **nesaistošas ilgtspējīgas mērķvērtības** I pielikuma B daļā uzskaitītajiem augsnes deskriptoriem saskaņā ar noteikumiem, kas izklāstīti I pielikuma B daļas trešajā ailē.

4.a Dalībvalstis katram I pielikuma A un B daļā minētajam augsnes deskriptoram nosaka vienu vai vairākas darbības palaidējvērtības, kas atspoguļo augsnes degradācijas līmeņus, attiecībā uz kuriem ir jāveic pasākumi augsnes veselības uzlabošanai saskaņā ar šīs direktīvas 9. panta 4. punktu.

Dalībvalstis var noteikt darbības palaidējvērtību vienai vai vairākām augsnes degradācijas situācijām tādā pašā līmenī kā nesaistošā ilgtspējīgā mērķvērtība minētajām augsnes degradācijas situācijām.

5. Dalībvalstis var noteikt papildu augsnes deskriptorus un [...] **augšnes noslēgšanas un augsnes destruktijas** indikatorus [...], kas nav uzskaitīti [...] I pielikumā [...].

5.a Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm ... (*PB: lūgums ievietot datumu = 18 mēneši pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas*) izveido indikatīvu kontROLSarakstu ar augsnes kontaminantiem, kuriem ir liels potenciāls ietekmēt augsnes veselību, cilvēka veselību vai vidi, un šo sarakstu atjaunina saskaņā ar jaunākajām zinātnes atziņām. Dalībvalstis var attiecīgi pielāgot augsnes kontaminācijas deskriptoru.

6. Ja augsnes deskriptori, [...] **augšnes noslēgšanas un augsnes destruktijas** indikatori un [...] **veselīga augsnes stāvokļa** kritēriji tiek noteikti vai pielāgoti saskaņā ar šā panta 2.–5. punktu, dalībvalstis par to informē Komisiju.

Mērījumi un metodikas

1. Dalībvalstis, izmantojot II pielikuma A.1 daļā izklāstīto metodiku, nosaka paraugošanas punktus.

Lai piemērotu II pielikuma A.1. daļā izklāstīto metodiku, Komisija sniedz dalībvalstīm attiecīgas augsnes deskriptoru kartes, sākotnējo sākuma paraugu un attiecīgos ar paraugošanas punktiem saistītos datus, kuri savākti saskaņā ar iepriekšējiem Eiropas augsnes apsekojumiem.

- 1.a Pēc paraugošanas punktu noteikšanas un pirms paraugošanas apsekojuma dalībvalstis paziņo Komisijai par jebkādu iespējamo vajadzīgo atbalstu paraugu ņemšanas uz lauka un augsnes analīzes ziņā, kā arī par visām citām vajadzībām, kas saistītas ar paraugošanas apsekojumu.

Komisija koordinācijā ar attiecīgajām dalībvalstīm, novērtē vajadzības un nosaka piemērotu atbalsta līmeni.

Ja Komisija atbalstu sniedz, attiecīgā dalībvalsts attiecīgi pielāgo paraugošanas apsekojumu un par praktisko organizāciju starp Komisiju un dalībvalsts kompetento iestādi vienojas rakstiski. Ja atbalsts tiek sniegts lauka apsekojumam, attiecīgā dalībvalsts nodrošina, ka Komisija var veikt *in situ* augsnes paraugšanu.

2. Dalībvalstis **un, ja Komisija sniedz atbalstu un saskaņā ar 1. punkta a) apakšpunkta trešajā daļā minēto rakstisko vienošanos, Komisija** veic augsnes mērījumus, ņemot augsnes paraugus 1. punktā minētajos paraugošanas punktos, un vāc, apstrādā un analizē datus, **kas ir būtiski**, lai noteiktu šādas vērtības:

- a) I pielikumā **uzskaitīto** [...] augsnes deskriptoru vērtības;
- b) attiecīgā gadījumā – papildu augsnes deskriptoru vērtības;

[...]

Dalībvalstis ir atbrīvotas no pienākuma ņemt augsnes paraugus no noslēgtām un iznīcinātām augsnēm.

Attiecībā uz augsnes degradācijas sasāļošanās aspektu, kas minēts I pielikuma A daļā, dalībvalstis no elektrovadītspējas mērījumiem var izslēgt platības, kurās nav sasāļošanās riska, un par to informē Komisiju.

***In situ* augsnes paraugošanu veic saskaņā ar II pielikuma A.2. daļā noteikto metodisko kritēriju minimumu lauka izlases veida apsekojumam.**

2.a **Ar nosacījumu, ka dati ir savākti tajā pašā laikposmā, kad veic izlases veida apsekojumu, un saskaņā ar II pielikuma A.2. un B daļā minētajām metodikām, augsnes mērījumi, kas dalībvalstīm jāveic, kā minēts 2. punktā, attiecīgā gadījumā var ietvert mērījumus, ko veic:**

- i) **dalībvalstis saskaņā ar esošajiem valsts vai vietēja līmeņa augsnes monitoringa tīkliem un apsekojumiem;**

- ii) dalībvalstis saskaņā ar Savienības tiesību aktiem un starptautiskajām tiesībām;
- iii) privātie aktori, pētniecības organizācijas un attiecīgā gadījumā citas puses.

Attiecībā uz augsnes mērījumu, kas jāveic saskaņā ar 4. punktu, pirmo ciklu šā punkta pirmajā daļā minētais laikposms sākas ... (PB: lūgums ievietot datumu = viens gads pirms šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas).

2.b Dalībvalstis vāc, apstrādā un analizē datus, lai noteiktu I pielikuma D daļā uzskaitīto augsnes noslēgšanas un augsnes destrukcijas indikatoru vērtības.

3. Dalībvalstis piemēro

- a) II pielikuma B daļā noteiktās augsnes deskriptoru vērtību noteikšanas vai aplēšanas metodikas;
- b) II pielikuma C daļā noteikto [...] augsnes noslēgšanas **un augsnes destrukcijas** indikatoru vērtību noteikšanas metodisko kritēriju minimumu;
- c) visas prasības, ko Komisija noteikusi saskaņā ar 6. punktu.

Ja ir **darītas** pieejamas validētas pārneses funkcijas, kā prasīts II pielikuma B daļas ceturtajā ailē, dalībvalstis var piemērot citas metodikas, nevis tās, kas uzskaitītas pirmās daļas a) un b) apakšpunktā.

3.a Dalībvalstis nodrošina, ka laboratorijas vai laboratorijas nolīgtas puses, kas veic augsnes mērījumus, piemēro kvalitātes pārvaldības sistēmas praksi saskaņā ar EN ISO/IEC-17025 vai citiem līdzvērtīgiem Savienības līmenī vai starptautiski atzītiem standartiem, un tām ir piekļuve pienācīgi kvalificētam un atbilstoši apmācītam personālam un infrastruktūrai, aprīkojumam un produktiem, kas vajadzīgi šādu augsnes mērījumu veikšanai.

Novērtējot atbilstību kvalitātes pārvaldības sistēmas praksei, dalībvalstis var uzskatīt, ka ir pietiekama viena akreditācija vienai no II pielikuma B daļā noteiktajām augsnes deskriptoru vērtību noteikšanas metodikām.

Dalībvalstis nodrošina, ka laboratorijas vai laboratoriju nolīgtas puses, kas veic augsnes mērījumus, savu kompetenci attiecīgo mērlielumu analizēšanā pierāda ar:

- a) dalību prasmes pārbaudes programmās, kas aptver analīzes metodes tādos koncentrācijas līmeņos, kuri ir reprezentatīvi augsnes monitoringa programmām, ja tādas ir pieejamas;
- b) tādu references materiālu analīzi, kas ir reprezentatīvi savāktajiem paraugiem, kuros ir atbilstīgi koncentrācijas līmeņi, ja tādi ir pieejami.

Ja Komisija veic augsnes mērījumus saskaņā ar šo pantu, šo punktu piemēro Komisijai.

4. Dalībvalstis **un, ja Komisija sniedz atbalstu, Komisija** nodrošina, ka pirmie augsnes mērījumi tiek veikti vēlākais līdz... (*PB: lūgums ievietot datumu = [...] **pieci** gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas*).

5. Dalībvalstis nodrošina, ka jauni augsnes mērījumi tiek veikti [...] reizi **sešos gados vienā paraugošanas operācijā vai kā daļa no nepārtrauktas paraugošanas shēmas norādītajā laikposmā.**

Atkāpjoties no pirmās daļas, dalībvalstis pirms jaunas paraugošanas operācijas var nolemt attiecībā uz augsnes deskriptoru neveikt jaunus augsnes mērījumus daļā to teritorijas vai visā to teritorijā, ja, pamatojoties uz datiem, kas iepriekš savākti, ievērojot 6., 7. un 8. pantu, un izmantojot zinātniskus pierādījumus, tostarp prognostiskus augsnes modeļus, ir saprātīgi un pamatoti sagaidīt, ka šāda augsnes deskriptora vērtība kopš pēdējā cikla nav būtiski mainījusies. Dalībvalstis bez nepamatotas kavēšanās paziņo Komisijai par jebkādu šādu lēmumu.

- 5.a** Dalībvalstis nodrošina, ka [...] augsnes noslēgšanas **un augsnes destrukcijas** indikatoru vērtība tiek atjaunināta vismaz reizi **trīs gados, balstoties uz pieejamo informāciju.**
6. Komisija ir pilnvarota saskaņā ar 20. pantu pieņemt deleģētos aktus, ar ko groza II pielikuma **B daļu**, lai tajā minētās atsauces metodikas pielāgotu zinātnes un tehnikas attīstībai, it sevišķi tad, ja augsnes deskriptoru vērtības var noteikt, izmantojot 6. panta 5. punktā minēto tālizpēti **un produktus.**

Augsnes veselības novērtēšana

1. Dalībvalstis novērtē augsnes veselību visos augsnes rajonos **un saistītajās augsnes vienībās**, balstoties uz datiem, kas par katru I pielikuma A un B daļā [...] **uzskaitīto** augsnes deskriptoru ievākti 6., 7. un 8. pantā minētā monitoringa kontekstā.

[...]

Dalībvalstis nodrošina, ka augsnes veselības novērtējumi tiek veikti [...] reizi **sešos** gados un ka pirmo augsnes veselības novērtējumu veic līdz... (*PB: lūgums ievietot datumu = [...]* **seši** gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas).

[...]

2. **Augsnes veselību novērtē attiecībā uz katru augsnes degradācijas aspektu, izmantojot nesaistošo ilgtspējīgo mērķvērtību un darbības palaidējvērtības attiecīgajam veselīga augsnes stāvokļa kritērijam, kas noteikts saskaņā ar 7. panta 2., 4. un 4.a punktu.**

3. Dalībvalstis analizē I pielikuma C daļā norādīto augsnes deskriptoru vērtības, **lai**, ņemot vērā attiecīgos datus un pieejamās zinātnes atziņas, [...] **noteiktu**, vai ekosistēmu pakalpojumi ir zuduši kritiskā apmērā.

Dalībvalstis analizē I pielikuma D daļā norādīto [...] augsnes noslēgšanas **un augsnes destrukcijas** indikatoru vērtības, [...] **lai** novērtētu to ietekmi uz ekosistēmu pakalpojumu zudumu un mērķiem un mērķrādītājiem, kas noteikti ar Regulu (ES) 2018/841.

3.a **Dalībvalstis var noteikt uzlabojumus katram augsnes deskriptoram, kas minēts I pielikuma A, B un C daļā.**

4. Balstoties uz augsnes veselības **novērtējumiem**, kas veikti saskaņā ar šo pantu, kompetentās **iestādes, kā minēts 5. pantā**, attiecīgā gadījumā sadarbībā ar vietējām, reģionālām un valsts iestādēm katrā augsnes rajonā nosaka **teritorijas, kurās nav izpildīti atsevišķi veselīga augsnes stāvokļa kritēriji un kurās jāveic pasākumi, lai uzlabotu augsnes veselību** [...], un saskaņā ar 19. pantu sniedz sabiedrībai informāciju **apkopotā veidā**.

Turklāt, lai palīdzētu uzlabot augsnes veselību, **5. pantā minētās kompetentās iestādes, attiecīgā gadījumā koordinācijā ar vietējām, reģionālajām un valsts iestādēm, katrā augsnes rajonā nosaka noslēgtas un iznīcinātas augsnes platības, kurās ir liels potenciāls uzlabot augsnes veselību, veicot augsnes seguma noņemšanu un renaturāciju. Noslēgtas un iznīcinātas augsnes platību potenciālu novērtē, balstoties uz augsnes veselības uzlabošanas tehnisko iespējamību, rentabilitāti un sasniedzamo līmeni.**

[...]

6. **Papildus 19. pantā noteiktajām prasībām** dalībvalstis pēc attiecīgo zemes īpašnieku un zemes apsaimniekotāju pieprasījuma tiem paziņo 6.–9. pantā minētos augsnes veselības datus un **novērtējumus**, it sevišķi 10. panta **2. punktā** [...] minēto konsultāciju sagatavošanas vajadzībām.

III nodaļa

Ilgtspējīga augsnes apsaimniekošana

10. pants

Ilgtspējīga augsnes apsaimniekošana

1. No (PB: lūgums ievietot datumu = [...]) **pieci** gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas), dalībvalstis, ņemot vērā augsnes tipu, izmantojumu un stāvokli **un ģeogrāfiskos un klimatiskos apstākļus**, veic vismaz šādus pasākumus:
 - a) nosaka ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas prakses, [...] **ņemot vērā** III pielikumā norādītos **vadošos** ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas principus, kas pakāpeniski jāievieš visās apsaimniekotajās augsnēs, un, balstoties uz saskaņā ar 9. pantu veikto augsnes novērtējumu iznākumu, [...] dalībvalstīs pakāpeniski ievieš atveseļošanas prakses;
 - b) nosaka augsnes apsaimniekošanas prakses un citus paņēmienus, kuri augsnes veselību ietekmē negatīvi un no kuriem augsnes apsaimniekotājiem jāizvairās.

Nosakot šajā punktā minētās prakses [...], dalībvalstis ņem vērā IV pielikumā norādītās programmas, plānus, mērķrādītājus un pasākumus, kā arī jaunākās esošās zinātnes atziņas, arī rezultātus, kas gūti pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” misijā “Augsnes kurss Eiropai”.

Dalībvalstis apzina sinerģijas ar IV pielikumā izklāstītajām programmām, plāniem un pasākumiem. Augsnes veselības monitoringa dati, augsnes veselības novērtējumu rezultāti, 9. pantā minētā analīze un ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas [...] **prakse** ir IV pielikumā norādīto programmu, plānu un pasākumu izstrādes pamatā.

Dalībvalstis nodrošina, ka pirmajā daļā minēto prakšu izstrādes process ir atvērts, iekļaujošs un rezultatīvs un ka ir iesaistīta attiecīgā sabiedrības daļa, it sevišķi zemes īpašnieki un apsaimniekotāji, un tai tiek dotas agrīnas un reālas iespējas piedalīties to izstrādē.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka augsnes apsaimniekotājiem, zemes īpašniekiem un attiecīgajām iestādēm ir viegli pieejamas objektīvas un neatkarīgas konsultācijas par ilgtspējīgu augsnes apsaimniekošanu, kā arī attiecīgas apmācības un spēju veidošanas iespējas.

Dalībvalstis veic arī visus šos pasākumus:

- a) vairo izpratni par daudzajiem vidēja termiņa un ilgtermiņa ieguvumiem, ko dod ilgtspējīga augsnes apsaimniekošana, un nepieciešamību augsni apsaimniekot ilgtspējīgi;
- b) veicina holistisku augsnes apsaimniekošanas pieeju izpēti un izmantošanu;
- c) lai atbalstītu ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas īstenošanu, dara pieejamu regulāri atjauninātu pieejamo finansēšanas instrumentu un darbību kartējumu.

3. Dalībvalstis regulāri novērtē saskaņā ar šo pantu veikto pasākumu iedarbīgumu un attiecīgā gadījumā šos pasākumus izskata un pārskata, ņemot vērā 6.–9. pantā minēto augsnes veselības monitoringu un **novērtējumus**.

[...]

Zemes aizņemšanas mitigācijas principi

Neskarot dalībvalstu autonomiju attiecībā uz telpisko plānošanu, dalībvalstis nodrošina, ka [...] jaunā augsnes noslēgšanas un augsnes destrukcijas gadījumā, kas ir daļa no zemes aizņemšanas, atbilstīgā telpiskā līmenī to teritorijā tiek [...] ņemti vērā šādi principi:

- a) cik vien [...] iespējams, mazina vai izvairās no tā, ka zūd augsnes spēja nodrošināt dažādus ekosistēmu pakalpojumus, to vidū pārtikas ražošanu, vai šīs spējas zudumu ierobežo šādi:
 - i) **cik vien iespējams samazina augsnes platību, ko skar [...] augsnes noslēgšana un augsnes destrukcija [...], jo īpaši veicinot noslēgtu augšņu, piemēram, esošo ēku, atkalizmantošanu un pārprofilēšanu, un**
 - ii) **izraugās apgabalus, kuros ekosistēmu pakalpojumu zudums būtu [...] minimāls, jo īpaši stipri degradētās augsnēs, piemēram, degradētās teritorijās, un**
 - iii) **veic [...] augsnes noslēgšanu un augsnes destrukciju tā, lai minimalizētu negatīvo ietekmi uz augsni, jo īpaši aizsargājot apkārtējās augsnes vai saglabājot augsnes noslēgšanu pēc iespējas atgriezenisku;**
- b) [...] **tiecas saprātīgā mērā[...] kompensēt to, ka zūd augsnes spēja nodrošināt dažādus ekosistēmu pakalpojumus, tostarp atsākt pakalpojumus, ko sniedz renaturācija, veicinot seguma noņemšanu noslēgtām augsnēm un iznīcinātās augsnes atjaunošanu.**

IV nodaļa

Kontaminēto objektu pārvaldība

12. pants

Riska izvērtēšanā balstīta un pakāpeniska pieeja

1. Dalībvalstis **nodrošina, ka** [...] potenciāli kontaminētu objektu un kontaminētu objektu radītie riski cilvēka veselībai un videi **tiekl apzināti, pārvaldīti un saglabāti** [...] pieņemamā līmenī, ņemot vērā augsnes kontaminācijas un ievērojot 15. panta 4. punktu veikto riska mazināšanas pasākumu vidisko, sociālo un ekonomisko ietekmi. **Riskus var novērtēt, ņemot vērā zemes izmantojumu katrā 2. punktā minētajā posmā.**

Dalībvalstis izveido atbildības hierarhiju, lai noteiktu atbildīgo pusi vai puses par 2. punkta b) un c) apakšpunkta īstenošanu atbilstoši konkrētajam objektam.
2. Līdz ... (PB: lūgums ievietot datumu = četri gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas) dalībvalstis izveido riska izvērtēšanā balstītu **un pakāpenisku** pieeju šādām vajadzībām:
 - a) potenciāli kontaminētu objektu apzināšana saskaņā ar 13. pantu;
 - b) potenciāli kontaminētu objektu izpēte saskaņā ar 14. pantu;
 - c) **objektam raksturīgā riska novērtēšana un** kontaminēto objektu pārvaldība saskaņā ar 15. pantu.
3. Šā panta 2. punktā noteiktā prasība neskar stingrākas prasības, kas izriet no Savienības vai valsts tiesību aktiem.
4. Attiecīgajai sabiedrības daļai tiek dotas agrīnas un reālas iespējas:

- a) [...] **sniegt piezīmes par** šajā pantā norādītās riska izvērtēšanā balstītās **un pakāpeniskās** pieejas izveidi un konkrētu piemērošanu;
- b) sniegt informāciju, kas ir relevanta potenciāli kontaminētu objektu apzināšanai saskaņā ar 13. pantu **un** potenciāli kontaminētu objektu izpētei saskaņā ar 14. pantu [...];
- c) [...] **sniegt informāciju nolūkā** labot informāciju, kas saskaņā ar 16. pantu iekļauta [...] kontaminētu objektu un potenciāli kontaminētu objektu reģistrā.

13. pants

Potenciāli kontaminētu objektu apzināšana

- 1. Dalībvalstis sistemātiski [...] apzina potenciāli [...] kontaminētus objektus.
- 2. **Potenciāli kontaminētu objektu apzināšanas vajadzībām dalībvalstis izveido potenciāli kontaminējošu darbību sarakstu. Balstoties uz zinātniskiem pierādījumiem, šīs darbības var klasificēt sīkāk vai prioritizēt atbilstoši tam, cik lielā mērā tās rada augsnes kontaminācijas risku.** Apzinot potenciāli kontaminētus objektus, dalībvalstis **attiecīgā gadījumā** ņem vērā šādus kritērijus:
 - a) kādas aktīvas vai neaktīvas potenciāli kontaminējošas darbības[...] veikšana;
 - b) kādas Direktīvas 2010/75/ES I pielikumā minētās darbības veikšana;

c) kāda Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2012/18/ES ⁶¹ minētā uzņēmuma darbība;

d) kādas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/35/EK ⁶² III pielikumā minētās darbības veikšana;

e) potenciāli kontaminējoša avārija, nelaime, katastrofa, incidents vai noplūde;

[...]

f) [...] **attiecīga** informācija, kas iegūta saskaņā ar 6., 7. un 8. pantu veiktajā augsnes veselības monitoringā.

[...]

3. Dalībvalstis nodrošina, ka [...] potenciāli kontaminētie objekti, **kas pastāvēja pirms šīs direktīvas stāšanās spēkā vai tās spēkā stāšanās dienā, ir apzināti un pienācīgi reģistrēti 16. pantā minētajā reģistrā**[...] līdz ... (PB: lūgums ievietot datumu = **10 gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas**)[...].

⁶¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/18/ES (2012. gada 4. jūlijs) par lielu ar bīstamām vielām saistītu avāriju risku pārvaldību, ar kuru groza un vēlāk atceļ Padomes Direktīvu 96/82/EK (OV L 197, 24.7.2012., 1. lpp.).

⁶² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/35/EK (2004. gada 21. aprīlis) par atbildību vides jomā attiecībā uz videi nodarītā kaitējuma novēršanu un atlīdzināšanu (OV L 143, 30.4.2004., 56. lpp.).

14. pants

Potenciāli kontaminētu objektu izpēte

1. Dalībvalstis nodrošina, ka [...] potenciāli kontaminētajos objektos, kas apzināti, [...] **ievērojot 13. pantu, tiek veikta augsnes izpēte saskaņā ar šā panta 2. punktu un 12. pantā minēto riska izvērtēšanā balstīto un pakāpenisko pieeju.**
2. Dalībvalstis paredz noteikumus par augsnes izpētes [...] **laikposmu**, saturu, formu un prioritizēšanu. [...]

Dalībvalstis par augsnes izpēti var uzskatīt pamatziņojumus un monitoringa pasākumus, kas īstenoti saskaņā ar Direktīvu 2010/75/ES, **kā arī citu izpēti, ja tā atbilst šīs direktīvas prasībām** [...].

3. Dalībvalstis turklāt nosaka, kādu konkrētu notikumu gadījumā izpēte veicama [...] 2. punktā **minētajā laikposmā.**

15. pants

Objektam raksturīgā riska novērtēšana un kontaminēto objektu pārvaldība

1. Dalībvalstis nosaka, ar kādu konkrētu metodiku [...] **novērtē** katram kontaminētajam objektam raksturīgos riskus. Šīs metodikas pamatā **var būt** VI pielikumā uzskaitītie objektam raksturīgā riska novērtēšanas **indikatīvie** posmi un **principi**[...].

2. Dalībvalstis nosaka, kāds kontaminēto objektu radītais risks uzskatāms par nepieņemamu risku cilvēka veselībai un videi, ņemot vērā pašreizējās zinātnes atziņas, piesardzības principu, vietējās īpatnības un pašreizējo un [...] **plānoto** zemes izmantojumu.
3. Attiecībā uz katru kontaminēto objektu, kas [...] **noteikts**, ievērojot 14. pantu vai jebkādā citā veidā, [...] **dalībvalsts nodrošina, ka** [...] konkrētā objekta novērtējums **tieks veikts**, ņemot vērā pašreizējo un plānoto zemes izmantojumu, lai noteiktu, vai kontaminētais objekts nerada nepieņemamu risku cilvēka veselībai vai videi. **Ja informācija, kas savākta, ievērojot 14. pantu, ir pietiekama, lai secinātu, ka augsnes kontaminācija nerada nepieņemamu risku cilvēka veselībai vai videi, vai secinātu, ka ir vajadzīga augsnes remediācija, objektam raksturīgā riska novērtēšana nav jāveic.**
4. Balstoties uz 3. punktā minētā novērtējuma iznākumu, [...] **dalībvalstis nodrošina, ka tiek veikti un īstenoti** [...] piemēroti pasākumi, lai **atbilstošā laikposmā** risku cilvēka veselībai un videi samazinātu līdz pieņemamam līmenim (“riska mazināšanas pasākumi”).
5. Riska mazināšanas pasākumi var būt V pielikumā minētie pasākumi. Lemjot par to, kādi riska mazināšanas pasākumi būtu piemēroti, [...] **ņem vērā** pieejamo riska mazināšanas pasākumu izmaksas, ieguvumus, iedarbīgumu, noturību, **ilgtspēju, augsnes veselības uzlabojumu** un tehnisko realizējamību.
6. Komisija ir pilnvarota saskaņā ar 20. pantu pieņemt deleģētos aktus, ar ko V un VI pielikumu groza, lai riska mazināšanas pasākumu sarakstu un objektam raksturīgā riska novērtēšanas **principus** pielāgotu zinātnes un tehnikas attīstībai.

Reģistrs

1. Līdz ... (PB: lūgums ievietot datumu = četri gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas), dalībvalstis saskaņā ar 2. punktu izveido kontaminēto objektu un potenciāli kontaminētu objektu reģistru, **kā noteikts saskaņā ar šo nodaļu.**
2. Reģistrā iekļauj VII pielikumā noteikto informāciju, **izņemot informāciju, kuras izpaušana negatīvi ietekmētu sabiedrisko drošību vai valsts aizsardzību.**
3. **Dalībvalstis pārvalda vai uzrauga reģistru un nodrošina, ka to [...]** regulāri izskata un atjaunina.
4. Dalībvalstis šā panta 1. un 2. punktā minēto reģistru un informāciju publisko **saskaņā ar 19. pantu.** Kompetentā iestāde jebkādas informācijas izpaušanu var atteikt vai ierobežot, ja ir izpildīti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/4/EK ⁶³ 4. pantā paredzētie nosacījumi.

Reģistru dara pieejamu ģeoreferencētu telpisko datu tiešsaistes datubāzes **formā.**

[...]

⁶³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/4/EK (2003. gada 28. janvāris) par vides informācijas pieejamību sabiedrībai un par Padomes Direktīvas 90/313/EEK atcelšanu (OV L 41, 14.2.2003., 26. lpp.).

V nodaļa

Finansējums, sabiedrības informēšana un dalībvalstu ziņojumi

17. pants

Savienības finansējums

Ņemot vērā, cik prioritāra pašos pamatos ir augsnes monitoringa izveide, [...] augsnes ilgtspējīga apsaimniekošana un atveseļošana **un kontaminēto objektu pārvaldība**, šīs direktīvas īstenošanu atbalsta ar [...] Savienības finanšu programmām saskaņā ar piemērojamajiem to noteikumiem un nosacījumiem.

18. pants

Dalībvalstu ziņojumi

1. Dalībvalstis reizi [...] **sešos** gados Komisijai un EVA elektroniski ziņo šādus datus un informāciju:
 - a) saskaņā ar 6.–9. pantu veiktā augsnes veselības monitoringa un novērtēšanas dati un rezultāti;
 - b) augsnes veselības tendenču analīze pēc I pielikuma A, B un C daļā norādītajiem deskriptoriem un I pielikuma D daļā norādītajiem [...] augsnes noslēgšanas **un augsnes destrukcijas** indikatoriem saskaņā ar 9. pantu;
 - c) kopsavilkums par progresu šādās jomās:
 - i) ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas principu ieviešana saskaņā ar 10. pantu;

- ii) **potenciāli kontaminētu objektu** [...] apzināšana un izmeklēšana, [...] kontaminēto objektu pārvaldība **un potenciāli kontaminētu objektu un kontaminēto objektu reģistrēšana** saskaņā ar 12.–16. pantu;

[...]

Pirmos ziņojumus iesniedz līdz ... (PB: lūgums ievietot datumu = *seši gadi un seši mēneši pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas*).

2. [...] **Dalībvalstis un Komisija ar EVA atbalstu nodrošina 1. punktā minētās informācijas un datu efektīvu apmaiņu, ievērojot statistikas konfidencialitāti. Dalībvalstis arī nodrošina, ka Komisija un EVA var laikus un efektīvi piekļūt 16. pantā minētajā reģistrā iekļautajai informācijai un datiem.**
- 2.a **Atkāpjoties no pirmās un otrās daļas, ja konkrētu datu un informācijas izpaušana nelabvēlīgi ietekmētu sabiedrisko drošību vai valsts aizsardzību, dalībvalstis var nolemt neziņot par šādiem datiem un informāciju, neveikt apmaiņu ar tiem un nenodrošināt piekļuvi šādiem datiem un informācijai.**
3. Dalībvalstis Komisijai nodrošina tiešsaistes piekļuvi šādām ziņām:
- a) atjaunināts 4. pantā minēto augsnes rajonu **un augsnes vienību** saraksts un telpiskā [...] **platība** – līdz ... (PB: lūgums ievietot datumu = [...] **trīs gadi un trīs mēneši pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas**);
- b) atjaunināts 5. pantā minēto kompetento iestāžu saraksts – līdz ... (PB: lūgums ievietot datumu = [...] **trīs gadi un trīs mēneši pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas**);

c) pasākumi un ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas prakses, kas minētas 10. pantā, – līdz ... (PB: lūgums ievietot datumu = [...]) **pieci gadi un trīs mēneši pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas**).

4. Komisija ir pilnvarota pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka šā panta 1. punktā minētās informācijas iesniegšanas formātu un kārtību. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 21. pantā minēto pārbaudes procedūru.

19. pants

Informācija sabiedrībai

1. Dalībvalstis saskaņā ar šīs direktīvas 8. pantu veiktajā monitoringā iegūtos [...] **rezultātus un** saskaņā ar 9. pantu veiktos **novērtējumus** dara publiski **pieklūstamus agregētu datu veidā un reģistrē saskaņā ar šīs direktīvas 16. pantu.** [...] ⁶⁴

⁶⁴ [...]

2. Komisija nodrošina, ka **sabiedrībai ir piekļuve** [...] 6. pantā minētajam digitālajam augsnes veselības datu portālam. [...] ⁶⁵⁶⁶

[...] ⁶⁷

4. Jebkuras šajā direktīvā prasītās informācijas izpaušanu var atteikt vai ierobežot, ja ir izpildīti Direktīvas 2003/4/EK 4. pantā noteiktie nosacījumi.

4.a Ja Komisija vai dalībvalstis izmanto konfidenciālus datus Eiropas statistikas sagatavošanai, tā šādus datus aizsargā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 223/2009 noteikumiem un pasākumiem. Komisija vai EVA pirms konfidenciālo datu izpaušanas pieprasa eksplicītu atļauju no iestādes, kas savākusi datus.

⁶⁵ [...]

⁶⁶ [...]

⁶⁷ [...]

VI nodaļa

Deleģēšana un komiteju procedūra

20. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.
2. Pilnvaras pieņemt 8. panta **6. punktā un** 15. panta **6. punktā** [...] minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz nenoteiktu laiku no šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas.
3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt 8. panta **6. punktā un** 15. panta **6. punktā** [...] minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.
4. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar katras dalībvalsts ieceltajiem ekspertiem saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.
5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģēto aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.

6. Deleģētais akts, kas pieņemts, ievērojot 8. panta **6. punktu un** 15. panta **6. punktu** [...], stājas spēkā tikai tad, ja divos mēnešos no dienas, kad minētais akts paziņots Eiropas Parlamentam un Padomei, ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus vai ja pirms minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu pagarina par diviem mēnešiem.

21. pants

Komiteja

1. Komisijai palīdz komiteja. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.

VII nodaļa

Nobeiguma noteikumi

22. pants

Iespēja vērsties tiesā

1. Dalībvalstis nodrošina, ka **saskaņā ar valsts tiesību aktiem attiecīgās** sabiedrības daļas locekļiem [...] ir piekļuve lietas izskatīšanai tiesā vai **citā** ar likumu izveidotā neatkarīgā un objektīvā struktūrā, kurā tie var apstrīdēt augsnes veselības novērtējuma materiālo vai procesuālo likumību, pasākumus, kas veikti, ievērojot šo direktīvu, un kompetento iestāžu bezdarbību, **ja ir ievērots vismaz viens no šādiem nosacījumiem:**
 - a) **sabiedrības locekļi ir pietiekami ieinteresēti;**
 - b) **tie spēj norādīt uz tiesību aizskārumu, ja dalībvalsts administratīvo pārkāpumu kodekss to pieprasa kā priekšnosacījumu.**

[...]
2. Tiesības celt prasību izskatīšanas procedūrā nav atkarīgas no tā, kāda loma attiecīgās sabiedrības daļas loceklim bijusi šajā direktīvā paredzēto lēmumu pieņemšanas procedūru līdzdalības posmā.
3. Izskatīšanas procedūra [...] ir taisnīga, objektīva, savlaicīga un [...] nav pārmērīgi dārga, un tā paredz pienācīgus un iedarbīgus tiesiskās aizsardzības mehānismus [...], tostarp **attiecīgā gadījumā** [...] pienākumrīkojumus.

[...]

[...]

23.a pants

Komisijas sniegts atbalsts

- 1. Komisija sniedz dalībvalstīm vajadzīgo atbalstu, palīdzību un spēju veidošanas atbalstu, lai tās varētu pildīt savus pienākumus saskaņā ar šo direktīvu. Jo īpaši Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm izdod dokumentus un zinātniskus instrumentus, ko dalībvalstis var izmantot, lai tām būtu vieglāk:**
 - a) izveidot monitoringa satvaru, ievērojot 6. pantu, un noteikt to paraugošanas punktus, ievērojot 8. panta 1. un 1.a punktu un II pielikuma A.1. daļu;**
 - b) noteikt ilgtspējīgas mērķvērtības un darbības palaidējvērtības augsnes deskriptoriem, ievērojot 7. panta 2. punktu un attiecīgi I pielikuma A, B un C daļu;**
 - c) noteikt to organisko kontaminantu sarakstu, kuriem veic monitoringu, ievērojot 7. panta 3. punktu un I pielikuma B daļu, ar iespēju ņemt vērā augsnes kontaminantu indikatīvo kontROLSarakstu, kas Komisijai jāizveido, ievērojot 7. panta 5.a punktu;**
 - d) novērtēt platības, kurās nav sasāļošanās riska un kuras var izslēgt no elektrovadītspējas mērījumiem, ievērojot 8. panta 2. punktu un I pielikuma A daļu;**
 - e) veikt augsnes deskriptoru *in situ* paraugošanu, ievērojot 8. panta 2. punktu un II pielikuma A.2. daļu;**

- f) noteikt augsnes noslēgšanas un augsnes destrukcijas indikatoru vērtības, ievērojot 8. panta 2.b punktu un II pielikuma C daļu;
- g) noteikt vai aplēst augsnes deskriptoru vērtības, ievērojot 8. panta 3. punktu un II pielikuma B daļu;
- h) apzināt un novērtēt ekosistēmu pakalpojumu kritisko zudumu, ievērojot 9. panta 3. punkta pirmo daļu un augsnes noslēgšanas un augsnes destrukcijas ietekmi uz ekosistēmu pakalpojumu zudumu, ievērojot 9. panta 3. punkta otro daļu;
- i) apzināt potenciāli kontaminētus objektus un izveidot potenciāli kontaminējošu darbību sarakstu, ievērojot 13. pantu; un
- j) noteikt konkrētu metodiku katram kontaminētajam objektam raksturīgo risku novērtēšanai, ņemot vērā kopīgo praksi, metodiku un toksikoloģiskos datus, ievērojot 15. pantu.

Pirmajā daļā minētos dokumentus un zinātniskos instrumentus nodrošina attiecībā uz:

- i. a) apakšpunktu – viena gada laikā pēc šīs direktīvās stāšanās spēkā;
- ii. b), c), e) un j) apakšpunktu – 18 mēnešu laikā pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā;
- iii. i) apakšpunktu – divu gadu laikā pēc šīs direktīvās stāšanās spēkā;
- iv. d), f) un g) apakšpunktu – trīs gadu laikā pēc šīs direktīvās stāšanās spēkā;
- v. h) apakšpunktu – četru gadu laikā pēc šīs direktīvās stāšanās spēkā.

Minētos dokumentus un zinātniskos instrumentus var sniegt pamatnostādņu veidā.

- 2. Komisija organizē regulāru informācijas, pieredzes un paraugprakses apmaiņu starp dalībvalstīm un attiecīgā gadījumā citām pusēm par šīs direktīvas piemērošanu un monitoringa un augsnes veselības novērtējumu rezultātu paziņošanu sabiedrībai. Pirmo apmaiņu veic trīs mēnešu laikā pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā.**

Komisija publicē informācijas, pieredzes un paraugprakses apmaiņas rezultātus par minētajiem un citiem būtiskiem tematiem un attiecīgā gadījumā sniedz ieteikumus un/vai vadlīnijas dalībvalstīm.

Izvērtēšana un izskatīšana

1. Komisija līdz ... (PB: lūgums ievietot datumu= [...]) **septiņi** gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas) veic šīs direktīvas izvērtēšanu, lai novērtētu progresu virzībā uz tās mērķiem un to, vai tās noteikumi jāgroza, lai noteiktu konkrētākas prasības, **lai sasniegtu šīs direktīvas mērķus** [...]. Šajā izvērtējumā cita starpā ņem vērā šādus elementus:
 - a) direktīvas īstenošanā gūtā pieredze;
 - b) 18. pantā minētie dati un informācija;
 - c) attiecīgie zinātniskie un analītiskie dati, arī Savienības finansēto pētniecības projektu rezultāti;
 - d) analīze, cik liela ir plaisa līdz veselīgas augsnes sasniegšanai līdz 2050. gadam;
 - e) analīze par iespējamo vajadzību šīs direktīvas noteikumus pielāgot zinātnes un tehnikas attīstībai, it sevišķi šādos aspektos:
 - i) veselīgu augšņu definīcija;
 - ii) **I pielikuma C daļā uzskaitīto augsnes deskriptoru kritēriju un I pielikuma D daļā uzskaitīto augsnes noslēgšanas un augsnes destrukcijas indikatoru noteikšana;**
 - iii) jaunu augsnes deskriptoru pievienošana monitoringa vajadzībām.
2. Komisija Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai iesniedz ziņojumu par galvenajiem 1. punktā minētā izvērtējuma konstatējumiem.

25. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstīs ne vēlāk kā ... [PB: lūgums ievietot datumu = [...]] **trīs** gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas nepieciešami, lai izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis tūlīt dara Komisijai zināmu minēto noteikumu tekstu.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā šāda atsauce izdarāma.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

26. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

27. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā —
priekšsēdētāja*

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*

I PIELIKUMS**AUGSNES DESKRIPTORI, VESELĪGA AUGSNES STĀVOKLA KRITĒRIJI UN [...] AUGSNES NOSLĒGŠANAS UN AUGSNES DESTRUKCIJAS INDIKATORI**

Šajā pielikumā piemēro šādas definīcijas:

- 1) **“dabiska zeme”** ir zemes platība, kurā galvenā nozīme ir dabiskajam procesam un cilvēka iejaukšanās ir minimāla vai nenotiek nemaz, un nav būtiski mainītas primārās ekoloģiskās funkcijas un sugu sastāvs [...];
- 2) **“neto [...] noslēgšana”** ir [...] augsnes noslēgšana, no kuras atskaitīta [...] seguma noņemšana;
- 3) **“apdzīvota teritorija”**, kā noteikts 2006. gada *IPCC* vadlīnijās par nacionālajiem siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas pārskatiem;
- 3.a) **“organiskās augsnes”** un **“minerālaugsnes”**, kā definēts 2006. gada *IPCC* vadlīnijās par nacionālajiem siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas pārskatiem.

Augsnes degradācijas aspekts	Augsnes deskriptors ⁶⁸	Veselīga augsnes stāvokļa kritēriji – nesaistošas ilgtspējīgas mērķvērtības ⁶⁹	Zemes platības, kuras izslēdz no saistītā kritērija izpildes
A. daļa. Augsnes deskriptori ar veselīga augsnes stāvokļa kritērijiem, kas noteikti Savienības līmenī			
Sasāļošanās ⁷⁰	Elektrovadītspēja (decisīmens uz metru)	< 4 dS m ⁻¹ , ja izmanto piesātinātās augsnes pastas izvilkuma mērīšanas metodi vai līdzvērtīgu kritēriju, ja izmanto citu mērīšanas metodi	Dabiski sāļas sauszemes teritorijas, teritorijas, kuras regulāri applūst jūras līmeņa paaugstināšanās rezultātā, un teritorijas, kuras ietekmē jūras ūdens šļakatas [...]
[...]	[...]	[...]	[...]
Augsnes organiskā oglekļa zudums	Augsnes organiskā oglekļa (AOO) koncentrācija (g uz kg)	– Organiskām augsnēm: ievēroti mērķrādītāji, kas šādām augsnēm noteikti valsts līmenī saskaņā ar Regulas (ES) .../... ⁺ 4. panta 1. punktu, 4. panta 2. punktu un 9. panta 4. punktu	Izslēgtu platību nav

⁶⁸ Augsnes deskriptoru *in situ* paraugošanas metodisko kritēriju minimums ir sniegts II pielikuma A.2. daļā un sīkāk precizēts 23.a panta piemērošanā.

⁶⁹ Metodika I pielikuma A, B daļā un, ja iespējams, C daļā minēto augsnes deskriptoru ilgtspējīgu mērķvērtību un darbības palaidējvērtību noteikšanai, ir sīkāk precizēta 23.a panta piemērošanā.

⁷⁰ Elektrovadītspējas mērījumus var neveikt platībās, kurās nav sasāļošanās riska. Metodika to platību novērtēšanai, kurās nav sasāļošanās riska, ir sīkāk precizēta 23.a panta piemērošanā.

⁺ PB: lūgums tekstā ievietot dokumentā COM(2022) 304 ietvertās Dabas atjaunošanas regulas numuru.

		– Minerālaugsņēm: AOO/māla attiecība > 1/13 (t. i., AOO saturs pret māla frakcijas saturu (frakcija, kuras diametrs ir mazāks par 0,002 mm))); Paredzēts, ka dalībvalstis [...] šai attiecībai piemēro korekcijas koeficientus, ja tas vajadzīgs specifisku augsnes tipu vai klimatisko apstākļu dēļ, ņemot vērā saikni ar strukturālo stabilitāti. [...]	Neapsaimniekotas augsnes dabiskās zemes platībās
Augsnes apakškārtas sablīvēšanās			Neapsaimniekotas augsnes dabiskās zemes platībās un platībās ar dabiski sablīvētām augsnēm

[...]	Augsnes apakškārtas tilpummasa [...] (g uz cm ³)	Augsnes granulometriskais sastāvs ⁷¹	Diapazons
		Smilts, mālsmilts, smaga mālsmilts, smilšmāls	< 1,80
		Smags smilšmāls, smilšmāls, viegls māls, putekļi, putekļains smilšmāls	< 1,75
		Putekļains smilšmāls, viegls putekļu māls	< 1,65
		Vidējs māls, smags putekļu māls, viegls māls ar 35–45 % māla	< 1,58
		Māls	< 1,47
		Dalībvalstis var piemērot atšķirīgas augsnes granulometriskā sastāva klases vai vērtības atbilstoši līmeņiem, kurus uzskata par problemātiskiem augu sakņu sistēmas attīstībai. [...]	

⁷¹ Kā definēts [...] *IUSS Working Group WRB. 2022. World Reference Base for Soil Resources. “International soil classification system for naming soils and creating legends for soil maps”. 4. izdevums. Starptautiskā Augsnes zinātņu savienība (IUSS), Vīne, Austrija*

	Fakultatīvi: Piesātinātā hidrauliskā vadītspēja – Ksat (cm/dienā) Gaisietilpība (%)	$\geq 10 \text{ cm dienā}^{72}$ Dalībvalstis var pielāgot šo vērtību atbilstoši to vietējiem augšnes apstākļiem. $\geq 5 \%^{74}$ Dalībvalstis var pielāgot šo vērtību atbilstoši to vietējiem augšnes apstākļiem.	
--	--	---	--

⁷² *Lebert, M., Böken, H., Glante, F. 2007. "Soil compaction – indicators for the assessment of harmful changes to the soil in the context of the German Federal Soil Protection Act". Journal of Environmental Management 82(3): 388–397.*

<i>B daļa. Augsnes deskriptori ar veselīga augsnes stāvokļa kritērijiem, kas noteikti dalībvalstu līmenī</i>			
Pārmērīgs barības vielu saturs augsnē	Ekstrahējams fosfors (mg uz kg)	< “maksimālā vērtība”; [...] Dalībvalstis nosaka savu “maksimālo vērtību” tādā līmenī, kas neradītu kaitējumu videi un cilvēka veselībai.	[...] Neapsaimniekotas augsnes dabiskās zemes platībās
Augsnes erozija	Augsnes erozijas rādītājs (tonnas uz hektāru gadā)	< “maksimālā vērtība”; Dalībvalstis nosaka savu “maksimālo vērtību” tādā līmenī, kas neradītu kaitējumu videi un cilvēka veselībai.	Bedlends un citas dabiskās zemes platības, izņemot gadījumus, kad tās rada būtisku katastrofu risku

Augsnes kontaminācija	– smago metālu koncentrācija augsnē: As, Sb, Cd, Co, Cr (kopējais), [...] Cu, Hg, Pb, Ni, Tl, V, Zn (mg uz kg); – dalībvalstu atlasīto organisko kontaminantu koncentrācija, ņemot vērā Savienības tiesību aktos noteiktās esošās robežkoncentrācijas, piemēram, attiecībā uz ūdens kvalitāti un emisijām gaisā	Pamatota pārliecība, ka augsnes kontaminācija nerada nepieņemamu risku ne cilvēka veselībai, ne videi; šādas pārliecības pamatā ir augsnes punktparaugošana, kontaminēto objektu apzināšana un izpēte un cita attiecīga informācija. Riska novērtējumā būtu jāņem vērā dabiskā un antropogēnā fona līmeņi. Ja dabiskais fons ir vienīgais iemesls, kas rada nepieņemamus riskus, tad šāda augsne būtu jāuzskata par atbilstīgu veselīgas augsnes kritērijiem ar nosacījumu, ka to apsaimnieko tā, lai neradītu nepieņemamu risku cilvēka veselībai. Dzīvotnes ar dabiski augstu smago metālu koncentrāciju, kas iekļautas Padomes Direktīvas 92/43/EEK ⁷³ I pielikumā, tiek aizsargātas arī turpmāk.	Izslēgtu platību nav
------------------------------	--	---	-----------------------------

⁷³ Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.).

Mazāka augsnes ūdensietilpība [...] un infiltrācija [...]	Ūdensietilpība: - Augsnes parauga augsnes ūdens saistītspēja (% ūdens/kopējā augsne (tilpums vai masa) [...]) Ūdens infiltrācija: - Piesātinātā hidrauliskā vadītspēja – Ksat (cm/dienā) - Gaisietilpība (%)	Aplēstā augsnes [...] vienības kopējās ūdensietilpības, piesātinātās hidrauliskās vadītspējas un gaisietilpības vērtība pārsniedz minimālo sliekšņvērtību, un to var novērtēt arī pa upju baseiniem vai apakšbaseiniem, ņemot vērā šādā mērogā notiekošos ūdens procesus. [...]. Minimālo sliekšņvērtību (tonnās) dalībvalsts nosaka attiecīgā apmērā [...], vērtību nosakot tādu, lai pēc intensīviem lietiņiem notikušas applūšanas vai sausuma izraisītu zema augsnes mitruma periodu ietekme būtu mazāka.	Izslēgtu platību nav
Augsnes organiskā oglekļa zudums	Augsnes organiskā oglekļa krājumi (tC ha⁻¹) Fakultatīvi: Augsnes organiskā oglekļa saturs (g uz kg)	Palīdzēt sasniegt nacionālos mērķrādītājus attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu neto piesaistījumiem ZIZIMM sektorā, kā minēts Regulas (ES) 841/2018 4. panta 3. punktā > “minimālā vērtība”; “Minimālo vērtību” nosaka dalībvalsts pēc augsnes granulometriskā sastāva.	Izslēgtu platību nav

<i>C daļa. Augsnes deskriptori bez kritērijiem</i>	
Augsnes degradācijas aspekts	Augsnes deskriptors
Pārmērīgs barības vielu saturs augsnē	Kopējais slāpeklis augsnē (mg g ⁻¹) Augsnes organiskā oglekļa un slāpekļa attiecība
Paskābināšanās	Augsnes skābums (pH) Dalībvalstis var arī izvēlēties fakultatīvo deskriptoru: – piesātinājums ar bāzēm (t. i., (Ca + Mg + K)/efektīvā CEC)
Augsnes virskārtas sablīvēšanās	Augsnes virskārtas tilpummasa (A horizonts ⁷⁴) (g cm ⁻³) Fakultatīvi: Piesātinātā hidrauliskā vadītspēja (cm/dienā) Gaisietilpība (%)
Augsnes biodaudzveidības zudums	[...] Dalībvalstis [...] izvēlas vismaz vienu [...] augsnes deskriptoru, kas raksturo biodaudzveidību, piemēram, bet ne tikai: – baktēriju, sēņu, protistu un dzīvnieku metataksonomiskā sekvencēšana; – fosfolipīdu taukskābju analīze (PFLA) – nematožu skaitliskums un daudzveidība; [...] – slieku skaitliskums un daudzveidība (arāmzemē); kolembolu skaitliskums un daudzveidība; – vietējo skudru skaitliskums un daudzveidība; – baktēriju daudzveidība, balstoties uz DNS; – augšnes bioloģiskā kvalitāte, pamatojoties uz posmkājiem (QBS-ar) – invazīvu svešzemju sugu un augiem kaitīgu organismu klātbūtne

⁷⁴ Definēti *FAO* Augsnes raksturošanas vadlīniju 5. nodaļā (<https://www.fao.org/3/a0541e/a0541e.pdf>).

Fakultatīvi: Augsnes bioloģiskās aktivitātes zudums	Dalībvalstis var izvēlēties augsnes deskriptorus bioloģiskajai aktivitātei, piemēram, bet ne tikai, šādus: - sausas augsnes bazālā elpošana ((mm³ O₂ g⁻¹ hr⁻¹)) - mikroorganismu biomasa; - Augsnes elpošana; - Fermentu aktivitāte.
---	---

<i>D daļa. [...] augsnes noslēgšanas un augsnes destrukcijas indikatori</i>	
Augsnes degradācijas aspekts	Augsnes noslēgšanas un augsnes destrukcijas indikatori
[...] Augsnes noslēgšana un augsnes destrukcija	Kopējās [...] noslēgtās augsnes un iznīcinātās augsnes (km² un % no dalībvalsts platības) Augsnes noslēgšana un augsnes destrukcija, seguma noņemšana, neto noslēgšana (vidēji gadā – km² un % no dalībvalsts platības) [...] Kopējā apdzīvotā teritorija (km² un % no dalībvalsts platības) Zemes izmantojuma maiņa, pārveidojot to par apdzīvotu teritoriju, vai otrādi (vidēji gadā – km² un % no dalībvalsts platības) [...] Dalībvalstis var mērīt arī citus saistītus fakultatīvus indikatorus, piemēram, šādus: – augšnes mākslīga pārveidošana; – zemes sadrumstalotība; – zemes reciklēšanas rādītājs; – zeme, kas aizņemta komercdarbībai, loģistikas mezgliem, atjaunīgajai enerģijai, tādas virsmas kā lidostas, ceļi, raktuves; – [...] augšnes noslēgšanas un augsnes destrukcijas sekas, piemēram, skaitliski izteikts ekosistēmu pakalpojumu zudums, plūdu intensitātes izmaiņas

II PIELIKUMS

METODIKAS

A daļa. Paraugošanas punktu noteikšanas **un izlases veida apsekojuma** metodika

Darbība	Metodisko kritēriju minimums
1. Augsnes paraugošanas punktu noteikšana (izlases veida apsekojums) augsnes veselības novērtēšanas nolūkā	Izlases veida apsekojumu izstrādā, par pamatu ņemot pilnīgu izlases bāzi, kas satur labāko pieejamo informāciju par augsnes īpašību sadalījumu, arī – bet ne tikai – informāciju, kas iegūta [...] attiecīgajos [...] mērījumos, kas veikti, ievērojot 8. panta 2. un 2.a punktu [...]. Paraugošanas shēma ir stratificēta gadījumizlase, kas optimizēta ar labāko pieejamo informāciju par augsnes veselības deskriptoru mainību, un stratifikācijas pamatā ir augsnes vienības, kas noteiktas saskaņā ar 4 panta 2. punktu. Paraugošanas punktus, kas saistīti ar 8. panta 2.a punktā minētajiem mērījumiem, paraugošanas shēmā var ņemt vērā daļēji vai pilnībā, neatkarīgi no koncepcijas, ar kuru tie ir saistīti. [...] [...] Paraugošanas punktu skaits un atrašanās vieta atspoguļo izvēlēto augsnes deskriptoru mainību augsnes vienībās ar 5 % maksimālo procentuālo kļūdu (jeb variācijas koeficientu) [...]. [...] Izlases sadalījumu un lielumu nosaka, piemērojot attiecīgas procedūras (piem., Betela algoritmu –Bethel, 1989 ⁷⁵), kurās ir iespējams ņemt vērā norādīto maksimālo aplēses kļūdu. Izlases veida apsekojums, ko dalībvalstis izstrādā katram monitoringa ciklam, var mainīties vai palikt nemainīgs. Augsnes paraugošanas punktu noteikšana sīkāk ir aprakstīta 23.a panta piemērošanā.
2. Lauka izlases veida apsekojums	Paraugi būtu jāņem precīzās paraugošanas vietās, izņemot, ja paraugus minētajās vietās nav iespējams ņemt pienācīgi pamatotu apstākļu dēļ, piemēram, tādēļ ka augsne ir piesātināta ar ūdeni vai augsnē ir

⁷⁵ Bethel, J. 1989. "Sample Allocation in Multivariate Surveys." *Survey Methodology* 15: 47–57.

	liels iežu saturs. Ņemot apvienoto augsnes paraugu, tajā samaisa vismaz piecus dažādus apakšparaugus. Ņemot augsnes paraugu neapmežotās platībās, no virsmas būtu jānovāc atliekas un organiskie atlikumi. Ņemot augsnes paraugu apmežotās platībās, paraugs no zemsegas būtu jāņem atsevišķi, vajadzības gadījumā nošķirot nobiras un organisko slāni, un būtu jāreģistrē to biezums un masa. Ņemot paraugus vai apakšparaugus apvienotajam paraugam, tie būtu jāņem no augsnes vismaz 30 cm dziļumā. Būtu jāreģistrē augsnes tips un, ja iespējams, ģenētiskie augsnes horizonti. Apakšparaugi būtu jāsamaisa, lai iegūtu viendabīgu apvienoto paraugu. Paraugus var ņemt noteiktā dziļumā vai pa horizontiem, bet dati būtu jāreģistrē pēc noteikta dziļuma. Tilpummasas paraugiem vajadzētu būt neskartiem paraugiem, kas ņemti attiecīgā dziļumā, citstarp dziļāk par 30 cm augsnes apakškārtas gadījumā. Paraugi, kas saistīti ar augsnes sablīvēšanos (piesātināta hidrauliskā vadītspēja un gaisietilpība) var būt tie paši neskartie paraugi, kas ņemti tilpummasas mērīšanai. <u>Ja paraugu ņaņemt nav iespējams, tāpēc ka augsnē ir liels rupju fragmentu saturs, minētajā vietā paraugošanu var aizstāt ar tilpummasas mērīšanu.</u> Lauka izlases veida apsekojums sīkāk ir aprakstīts 23.a panta piemērošanā, kur precēts arī tas, kā rīkoties konkrētos gadījumos, piemēram, attiecībā uz seklām augsnēm un dažādiem paraugošanas dziļumiem.
--	--

B daļa. Augsnes deskriptoru vērtību noteikšanas vai aplēšanas metodika

Ja ir noteikta atsaucē metodika, izmanto vai nu atsaucē metodiku, **vai līdzvērtīgu metodiku**, vai arī citu metodiku, ja tā ir pieejama zinātniskajā literatūrā vai publiski pieejama un ir pieejama validēta pārneses funkcija.

Ja ir pieejama *CEN* metodika, vēlams izmantot to, nevis atsaucē metodiku. Šajā gadījumā sākotnējo atsaucē metodiku uzskata par līdzvērtīgu metodiku.

Augsnes deskriptors	Atsauces metodika	Metodisko kritēriju minimums	Vai vajadzīga validēta pārneses funkcija (ja izmanto metodiku, kas atšķiras no atsauces metodikas)?
Augsnes granulometriskais sastāvs (māla, putekļu un smilts saturs, kas vajadzīgs, lai noteiktu citus deskriptorus un saistītos diapazonus)	[...] ISO 11277 [...] Augsnes minerālmateriāla granulometriskā sastāva noteikšana [...]		JĀ
Elektrovadītspēja	1. variants: ISO 11265 Īpatnējās elektrovadītspējas noteikšana [...] 2. variants piesātinātās augsnes pastas izvilkuma mērīšanas metode (FAO standarta operāciju procedūra GLOSOLAN-SOP-08 ⁷⁶) [...]		JĀ
Augsnes erozijas rādītājs		Nosakot augsnes erozijas rādītāju, ņem vērā visas darbības, kas veiktas, lai mazinātu vai kompensētu erozijas risku, arī pēc ugunsgrēka veiktos mitigācijas pasākumus. Augsnes erozijas rādītāja aplēsē iekļauj visus būtiskos	Neattiecas [...]

⁷⁶ <https://www.fao.org/3/cb3355en/cb3355en.pdf>

		erozijas procesus, piemēram, ūdens, vēja, ražas novākšanas un augsnes apstrādes izraisīto eroziju. Ūdens izraisīto augsnes eroziju novērtē, ņemot vērā šādus faktorus: - augsnes īpašības (piemēram, erodējamība, augsnes garozas veidošanās, augsnes nelīdzenums, akmeņainība), - klimats (piemēram, nokrišņu erozivitāte — intensitāte un ilgums [...]), - topogrāfija (piemēram, nogāzes stāvums un garums), - augu sega, kultūraugu veids, zemes izmantojums un apsaimniekošanas prakse erozijas ierobežošanai vai mazināšanai, - apsaimniekošanas prakse (piemēram, sedzējaugi, samazināta augsnes apstrāde, mulčēšana u. c.), - izdegušās platības. Vēja izraisīto augsnes eroziju novērtē, ņemot vērā šādus faktorus: - augsnes īpašības (piemēram, erodējamība), - klimats (piemēram,	
--	--	---	--

		augšnes mitrums, vēja ātrums, iztvaikošana), - veģetācija (piemēram, kultūraugu veids), - apsaimniekošanas prakse erozijas ierobežošanai vai mazināšanai (piemēram, vējlauži). Augsnes eroziju, ko izraisa apsaimniekošanas prakses, piemēram, apstrāde vai biomasas eksports, novērtē kvantitatīvi, balstoties uz metodiku, kas ir vai nu pieejama zinātniskajā literatūrā, vai publiski pieejama.	
Augsnes organiskais ogleklis (AOO)	ISO 10694 [...]. Organiskā un kopējā oglekļa daudzuma noteikšana pēc sausās sadedzināšanas, nodrošinot, ka ir sadedzināts viss ogleklis Oglekli karbonātos nosaka, izmantojot ISO 10693, un organiskais ogleklis būtu jāizsaka kā starpība		JĀ
Augsnes organiskā oglekļa krājumi (AOO krājumi)	Metodika, kas izklāstīta Regulas 2018/1999 V pielikumā saskaņā ar 2006. gada IPCC vadlīnijām par nacionālajiem siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas pārskatiem		JĀ
Augsnes apakškārtas tilpummasa [...]	ISO 11272 [...]. Sausās masas blīvuma noteikšana	Atkarībā no rupju fragmentu īpatsvara metodiku var precizēt.	JĀ

	Ja izraudzīts pielīdzināms parametrs, metodika ir vai nu Eiropas, vai starptautisks standarts, ja tāds ir pieejams; ja šādu standartu nav, izraudzītā metodika ir vai nu pieejama zinātniskajā literatūrā, vai publiski pieejama		
Ekstrahējamais fosfors	Vēlamais: ISO 11263: [...]. Nātrija hidrokarbonāta šķīdumā šķīstoša fosfora spektrometriskā noteikšana (<i>P-Olsen</i>) Kā alternatīvu var izmantot citas metodes		JĀ
— Smago metālu koncentrācija augsnē: As, Sb, Cd, Co, Cr (kopējais), [...], Cu, Hg, Pb, Ni, Tl, V, Zn – Dalībvalstu atlasīto organisko kontaminantu koncentrācija, ņemot vērā līdzšinējos Savienības [...] tiesību aktus (piemēram, attiecībā uz ūdens kvalitāti vai pesticīdiem)	[...] ISO 54321: karaļūdens Fakultatīvi: bioloģiski pieejamās kontaminantu frakcijas, piemēram, ISO 17586, noteiktas, izmantojot atšķaidītu slāpekļskābi	Izmanto Eiropas vai starptautiskos standartus, ja tādi ir pieejami; ja šādu standartu nav, izraudzītā metodika ir vai nu pieejama zinātniskajā literatūrā, vai publiski pieejama.	JĀ Neattiecas, ja nav pieejami Eiropas vai starptautiskie standarti [...]
Augsnes ūdensietilpība, gaisietilpība un piesātināta hidrauliskā vadītspēja	Viena paraugošanas punkta vērtības noteikšanas metodika: 1) Augsnes ūdensietilpība un gaisietilpība: 1. variants: LABORATORIJA:	Minimālie kritēriji, pēc kuriem aplēs [...] kopējo ūdensietilpību, gaisietilpību un piesātinātu hidraulisko vadītspēju augsnes vienībai [...] vai upes baseina vai apakšbaseina mērogā: - aplēs nenoslēgtas vai neiznīcinātas	JĀ (vērtībai paraugošanas punktā)

	ISO 11274 [...]. Ūdensietilpības noteikšana 2. variants: APLĒSE: Piemēro [...] granulo- metrisko sastāvu, augšņu tilpummasu, [...] augšņu organiskā oglekļa koncentrāciju 2) Piesātināta hidrauliskā vadītspēja: 1. variants: LABORATORIJA: ISO 17313: Piesātinātu porainu materiālu hidrauliskās vadītspējas noteikšana 2. variants: APLĒSE: Piemēro augšņu datu pārneses funkcijas, kam nepieciešami augšņu raksturojoši ievaddati, piemēram, granulometriskais sastāvs, augšņu tilpummasa, augšņu organiskā oglekļa koncentrācija	augšņu [...] platības kopējo augšņu ūdensietilpību, gaisietilpību un piesātinātu hidraulisko vadītspēju - attiecībā uz [...] noslēgtas un iznīcinātas augšņu platības apsver iespēju noteikt, ka necaurlaidīgo apgabalu ūdensietilpība, gaisietilpība un piesātināta hidrauliskā vadītspēja ir nulle, daļēji necaurlaidīgiem un citiem mākslīgiem apgabaliem piešķirot samērīgas starpvērtības.	
Augšņu slāpekļi	1. variants: ISO 11261:[...]. Kopējā slāpekļa daudzuma noteikšana. Modificētā Kjeldāla metode 2. variants: ISO 13878: Kopējā slāpekļa daudzuma noteikšana. Sausā sadedzināšana		JĀ
Augšņu skābums	ISO 10390 [...]. pH noteikšana H ₂ O, KCl un CaCl ₂ izvilkumā [...]		JĀ
Piesātinājums ar bāzēm un	ISO 11260: Faktiskās katjonu apmaiņas		JĀ

apmaināmas koncentrācijas: nātrijs, kālijs, kalcijijs un magnijs	spējas un piesātinājuma ar bāzēm noteikšana, izmantojot BaCl ₂		
Augsnes virskārtas tilpummasa (A horizonts ⁷⁷)	ISO 11272 [...]. Sausās masas blīvuma noteikšana	Atkarībā no rupju fragmentu īpatsvara metodiku var precizēt.	JĀ
[...] Ar augsnes bioloģisko daudzveidību un bioloģisko aktivitāti saistīti deskriptori [...]	[...]	Izmanto Eiropas vai starptautiskos standartus, ja tādi ir pieejami; ja šādu standartu nav, izraudzītā metodika ir vai nu pieejama zinātniskajā literatūrā, vai publiski pieejama	[...] Citiem augsnes biodaudzveidības deskriptoriem: Neattiecas [...]

⁷⁷ Definēti *FAO* Augsnes raksturošanas vadlīniju 5. nodaļā (<https://www.fao.org/3/a0541e/a0541e.pdf>).

C daļa. Minimālie metodiskie kritēriji augsnes noslēgšanas un augsnes destrukcijas rādītāju [...] vērtību noteikšanai

[...]

- Augsnes noslēgšanas un augsnes destrukcijas rādītāju noteikšanā izmantotā metodika atbilst 3. pantā un I pielikumā noteiktajām definīcijām. Šādās metodikās izmanto vismaz *Copernicus* produktus vai, vēlams, labākos pieejamos datus, tostarp tālīzpētes attēlus, ko papildina ar attiecīgajiem valstu inventarizācijas datiem.

- Apdzīvotu teritoriju rādītāja noteikšanai dalībvalstis var izmantot datus, kas savākti saskaņā ar Regulu (ES) 2018/841, ar noteikumu, ka šādi dati ir paziņoti rajona līmenī.

[...]

- Izraudzītā metodika ir vai nu pieejama zinātniskajā literatūrā, vai publiski pieejama.

III PIELIKUMS

VADOŠIE ILGTSPĒJĪGAS AUGSNES APSAIMNIEKOŠANAS PRINCIPI

Ievēro šādus principus:

- a) izvairīties augsni atstāt kailu, izveidojot un uzturot augu segu, it sevišķi vidiski jutīgos periodos;
- b) minimalizēt augsnes fizisku sajaukšanu;
- c) izvairīties augsnē ienest — vai pieļaut, ka tajā nonāk — vielas, kas var kaitēt cilvēka veselībai vai videi vai pasliktināt augsnes veselību;
- d) rūpēties, lai tehnikas izmantošana būtu pielāgota augsnes izturībai un ka augsnes apstrādes darbību skaits un biežums augsnē ir ierobežots tā, lai neapdraudētu augsnes veselību;
- e) mēslošanu pielāgot augu un koku vajadzībām konkrētajā vietā un attiecīgajā periodā, kā arī augsnes stāvoklim un par prioritāti noteikt apritīgus risinājumus, kas bagātina organisko vielu saturu;
- f) apūdeņošanas gadījumā maksimizēt apūdeņošanas sistēmu un apūdeņošanas pārvaldības efektivitāti un gādāt, lai reciklēto notekūdeņu kvalitāte, ja tādus izmanto, atbilstu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2020/741 ⁷⁸ I pielikumā noteiktajām prasībām, savukārt ūdens no citiem avotiem nepasliktinātu augsnes veselību;
- g) nodrošināt augsnes aizsardzību, izveidojot un uzturot piemērotus ainavas elementus ainavas līmenī; ⁷⁹
- h) kultūraugu, augu vai koku audzēšanā izmantot konkrētajai vietai pielāgotas sugas, ja tā var novērst augsnes degradāciju vai palīdzēt uzlabot augsnes veselību, ņemot vērā arī pielāgošanos klimata pārmaiņām;
- i) nodrošināt optimālu ūdens līmeni organiskās augsnēs [...], **lai negatīvi neietekmētu** šādu augšņu struktūru un sastāvu [...]; ⁸⁰
- j) kultūraugu audzēšanas gadījumā nodrošināt augseku un kultūru daudzveidību, ņemot vērā dažādas kultūraugu dzimtas, sakņu sistēmas, ūdens un barības vielu vajadzības un integrēto augu aizsardzību;

⁷⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/741 (2020. gada 25. maijs) par ūdens atkalizmantošanas minimālajām prasībām (OV L 177, 5.6.2020, 32. lpp.).

⁷⁹ Šis princips neattiecas uz meža augsnēm.

⁸⁰ Šis princips neattiecas uz urbānajām augsnēm.

- k) ņemot vērā dzīvnieku veidu un ganāmpulka blīvumu, lauksaimniecības dzīvnieku kustību un ganīšanās laiku pielāgot tā, lai netiktu apdraudēta augsnes veselība un netiktu samazināta augsnes spēja nodrošināt rupjo lopbarību;
- l) ja ir zināms, ka tiek [...] zaudēta viena vai vairākas funkcijas, kas ievērojami samazina augsnes spēju nodrošināt ekosistēmu pakalpojumus, veic mērķorientētus pasākumus šo augsnes funkciju [...] **atjaunošanai**.

IV PIELIKUMS
PROGRAMMAS, PLĀNI, MĒRKRĀDĪTĀJI UN PASĀKUMI, KAS MINĒTI 10. PANTĀ

- 1) Nacionālie atjaunošanas plāni, kas sagatavoti saskaņā ar Regulu .../... ⁸¹+
- 2) Stratēģiskie plāni, kas dalībvalstīm jāizstrādā kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros saskaņā ar Regulu (ES) 2021/2115.
- 3) Labas lauksaimniecības prakses kodekss un īpaši jutīgu zonu rīcības programmas, kas pieņemtas saskaņā ar Direktīvu 91/676/EEK.
- 4) Aizsardzības pasākumi un prioritārās rīcības plāns, kas *Natura 2000* teritorijām izveidots saskaņā ar Direktīvu 92/43/EEK.
- 5) Pasākumi ar mērķi panākt labu virszemes ūdensobjektu ekoloģisko stāvokli un ķīmiskās kvalitātes rādītājus un labus pazemes ūdensobjektu ķīmiskos un kvantitatīvos rādītājus, kas iekļauti upju baseinu apsaimniekošanas plānos, kuri sagatavoti saskaņā ar Direktīvu 2000/60/EK.
- 6) Plūdu riska pārvaldības pasākumi, kas iekļauti plūdu riska pārvaldības plānos, kuri sagatavoti saskaņā ar Direktīvu 2007/60/EK.
- 7) Sausuma pārvaldības plāni, kas minēti Savienības Klimatadaptācijas stratēģijā.
- 8) Nacionālās rīcības programmas, kas izveidotas saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par cīņu pret pārtuksnešošanos.
- 9) Regulā (ES) 2018/841 noteiktie mērķrādītāji.
- 10) Regulā (ES) 2018/842 noteiktie mērķrādītāji.
- 11) Valsts gaisa piesārņojuma ierobežošanas programmas, kas sagatavotas saskaņā ar Direktīvu (ES) 2016/2284, un monitoringa dati par gaisa piesārņojuma ietekmi uz ekosistēmām, kas ziņoti saskaņā ar minēto direktīvu.
- 12) Integrētie nacionālie enerģētikas un klimata plāni, kas izveidots saskaņā ar Regulu (ES) 2018/1999.
- 13) Riska novērtējumi un katastrofu riska pārvaldības plānošana saskaņā ar Lēmumu Nr. 1313/2013/ES.

⁸¹ + OV: lūgums tekstā ievietot dokumentā COM(2022) 304 ietvertās Dabas atjaunošanas regulas numuru.

- 14) Valstu rīcības plāni, kas pieņemti saskaņā ar Regulas .../...⁸²+ 8. pantu.
- 15) **Valstu rīcības plāni, kas pieņemti saskaņā ar Direktīvas 2009/128/EK 4. pantu.**
- 16) **Plāniem un projektiem, kas varētu negatīvi ietekmēt augsni –mitigācijas un riska mazināšanas pasākumi, kas paziņoti ietekmes uz vidi novērtējumos, kuri sagatavoti saskaņā ar Direktīvu 2011/92/ES.**

⁸² +OV: lūgums tekstā ievietot dokumentā COM(2022) 305 ietvertās regulas (Eiropas Parlamenta un Padomes Regula par augu aizsardzības līdzekļu ilgtspējīgu lietošanu un ar ko groza Regulu (ES) 2021/2115) numuru.

V PIELIKUMS

ORIENTĒJOŠS RISKA MAZINĀŠANAS PASĀKUMU SARAKSTS

(1) *In situ* vai *ex situ* remediācijas paņēmieni:

a) fiziskās remediācijas paņēmieni:

- a. izgarojumu ekstrahēšana, attīrīšana ar gaisu;
- b. termiskā apstrāde, tvaika inžekcija, termiskā desorbcija, vitrifikācija;
- c. augsnes mazgāšana (*ex situ*) un skalošana (*in situ*);
- d. [...]
- e. šķidrums slāņa noņemšana;
- f. [...]

b) bioloģiskās remediācijas paņēmieni:

- a. aerobiskās vai anaerobiskās noārdīšanās stimulēšana: bioremediācija, biostimulācija, bioaugmentācija, bioventilēšana, bioiesmidzināšana;
- b. fitoekstrakcija, fitovolatilizācija, fitodegradācija;
- c. kompostēšana, augsnes ielabošana, dekontaminējoša iestrāde zemē (*landfarming*) un bioreaktoru sistēmas;
- d. biofiltrācija, bioattīrīšanas mitrāji un biobedres;
- e. **Monitorēta** dabiska attīrīšanās;

c) ķīmiskās remediācijas paņēmieni:

- a. ķīmiskās oksidēšanās reakcijas;
- b. ķīmiskās reducēšanās un reducēšanās–oksidēšanās reakcijas;
- c. pazemes ūdeņu izsūkšanās un attīrīšana;

- d) remediācijas paņēmieni, **kuru mērķis ir mazināt kontaminantu pārnesi [...]** (izmantojot izolēšanu, ierobežošanu un monitoringu):
 - a. virsmas pārklāšana, reaktīvās barjeras, iekapsulēšana;
 - b. ķīmiskā stabilizācija, sacietināšana un imobilizācija;
 - c. ģeohidroloģiskā izolēšana un ierobežošana;
 - d. fitostabilizācija;
 - e. kontrole un pēcaprūpe, kurā izmanto monitoringa akas;
- (2) riska mazināšanas pasākumi, kas nav remediācija, **kuru mērķis ir mazināt ekspozīciju:**
 - a) kultūraugu un dārzeņu audzēšanas un patēriņa ierobežojumi;
 - b) olu patēriņa ierobežojumi;
 - c) lolojumdzīvnieku vai lauksaimniecības dzīvnieku piekļuves ierobežojumi;
 - d) ierobežota pazemes ūdeņu ieguve vai izmantošana dzeršanas, personīgās higiēnas vai rūpnieciskām vajadzībām;
 - e) nojaukšanas, pārklājuma noņemšanas vai būvniecības ierobežojumi objektā (**piemēram, konstruktīvi pasākumi saistībā ar ventilāciju, tvertnēm utt.**);
 - f) ierobežota piekļuve objektam vai tā apkaimei (piemēram, izmantojot nožogojumu);
 - g) zemes izmantojuma vai zemes izmantojuma maiņas ierobežojumi;
 - h) rakšanas, urbšanas vai ekskavācijas ierobežojumi;
 - i) ierobežota saskare ar augsni, putekļiem vai iekštelpu gaisu un piesardzības pasākumi cilvēka veselības aizsardzībai (piemēram, respiratori, cimdi, slapjā tīrīšana utt.);
- (3) labākie pieejamie tehniskie paņēmieni, kas minēti Direktīvā 2010/75/ES;
- (4) pasākumi, ko kompetentās iestādes un industriālie operatori veic pēc lielas avārijas saskaņā ar Direktīvu 2012/18/ES.

VI PIELIKUMS

OBJEKTAM RAKSTURĪGĀ RISKA NOVĒRTĒŠANAS INDIKATĪVIE POSMI UN PRINCIPI

1. Lai kontamināciju raksturotu, ir jāidentificē objektā esošo kontaminantu **veids (piem., smagie metāli, organiskie kontaminanti utt.)** un jānosaka to avots, koncentrācija, ķīmiskā forma un izplatība augsnē, **cilmiezī** un pazemes ūdeņos. Kontaminantu klātbūtni un koncentrāciju **dažādaajos segmentos** nosaka, veicot [...] paraugošanu un izpēti **objektā un ārpus tā, ja pastāv aizdomas par kontaminantu pārnesei. Ar potenciāli kontaminējošām darbībām saistītus kontaminantus paraugo attiecīgajos segmentos, pamatojoties uz vides kontekstu un kontaminantu fizikālķīmiskajām īpašībām, kas ietekmē to uzvedību vidē. Būtu jāņem vērā dabiskās un antropogēnās fona koncentrācijas.**
2. Ekspozīcijas novērtējumā **jānosaka, kādā ceļā** augšnes kontaminanti var sasniegt subjektus. Ekspozīcijas ceļi var ietvert ieelpošanu, norīšanu, saskari ar ādu, uzņemšanu augos, migrāciju uz pazemes ūdeņiem vai citus ceļus. Lai aplēstu [...] **dienas ekspozīcijas devu, kontaminantu koncentrācijas ekspozīcijas segmentā** apvieno ar **ekspozīcijas parametriem (piem.,ekspozīcijas biežumu un ilgumu, augšnes norīšanas ātrumu utt.)** [...]un tādām subjektu pazīmēm kā vecums, dzimums un veselības stāvoklis. Avota, ceļa un subjekta saites apkopo grafiskā, shematiskā un vienkāršotā attēlojumā – teorētiskajā objekta modelī. **Ekspozīciju var novērtēt, veicot tiešu analīzi ekspozīcijas punktā vai modelējot kontaminanta pārnesei uz ekspozīcijas segmentu.**

3. Toksiskuma vai bīstamības novērtējumā, balstoties uz devu un ekspozīcijas ilgumu, izvērtē kontaminantu potenciālo **nelabvēlīgo** ietekmi uz **cilvēka** veselību un vidi. Toksikoloģiskajā novērtējumā vai bīstamības novērtējumā ņem vērā kontaminantu iedabisko toksiskumu un dažādu **eksponēto subjektu (cilvēku un ekosistēmu)** [...] uzņēmību pret tiem. Toksikoloģisko informāciju izmanto, lai aplēstu atsaucē devas vai koncentrācijas, ko izmanto riska raksturošanai.
4. Lai, raksturojot risku, novērtētu kontaminētā objekta nelabvēlīgās ietekmes apmēru un varbūtīgumu, ka tam būs šāda ietekme uz cilvēka veselību un vidi, arī sakarā ar kontaminācijas migrāciju uz citiem vides segmentiem, ir jāintegrē informācija no iepriekšējiem posmiem. Riska raksturošana palīdz riska mazināšanas un remediācijas pasākumus **novērtēt un** sakārtot pēc prioritātes **un nodrošināt, ka augsnes stāvoklis atbilst esošajam un plānotajam zemes izmantojumam**. Tas var arī palīdzēt noteikt objekta remediācijas vai apsaimniekošanas mērķus, piemēram, sasniegt maksimālās pieņemamās robežvērtības vai konkrētajam objektam specifiskas uz riska izvērtēšanu balstītas skrīninga vērtības. **Riska novērtēšana ietver daudzas hipotēzes un nenoteiktību. Tāpēc ir svarīgi šo nenoteiktību izvērtēt, lai pilnībā izprastu iegūto rezultātu nozīmi un pieņemtu labi pamatotus lēmumus.**

Cilvēka veselībai vai videi radītā riska novērtējumam vajadzētu būt samērīgam ar objekta sarežģītību.

VII PIELIKUMS

POTENCIĀLI KONTAMINĒTU OBJEKTU UN KONTAMINĒTU OBJEKTU REGISTRA SATURS

Reģistra datu sagatavošana un noformēšana sabiedrībai dos iespēju sekot līdzi potenciāli kontaminētu objektu un kontaminētu objektu apsaimniekošanai. Reģistrā iekļauj un sniedz šādu objekta līmeņa informāciju par zināmiem potenciāli kontaminētiem objektiem, kontaminētiem objektiem, kontaminētiem objektiem, kuros veicami tālāki pasākumi, un kontaminētiem objektiem, kuros pasākumi ir veikti vai tiek veikti:

- a) objekta koordinātas, adrese vai kadastrālais zemesgabals vai zemesgabali saskaņā ar Direktīvu (ES) 2019/1024 un Direktīvu 2007/2/EK;
- b) gads, kurā objekts iekļauts reģistrā;
- c) kontaminējošas vai potenciāli kontaminējošas darbības [...], kas objektā ir notikušas vai notiek;
- d) objekta apsaimniekošanas statuss;
- e) secinājums par kontaminācijas (vai pēc remediācijas atlikušās kontaminācijas) esību vai neesību, [...] veidu un risku, ja informācija par šiem elementiem jau ir pieejama no 14. un 15. pantā minētās augsnes izpētes un riska novērtējuma;
- f) Nākamās **prasītās** darbības un pārvaldības pasākumi, kas [...] minēti 14. un 15. pantā [...].

Ja šāda informācija ir pieejama, reģistrā var iekļaut arī šādu objekta līmeņa informāciju par zināmiem potenciāli kontaminētiem objektiem, kontaminētiem objektiem, kontaminētiem objektiem, kuros veicami tālāki pasākumi, un kontaminētiem objektiem, kuros pasākumi ir veikti vai tiek veikti:

- a) informācija par objektam izdotajām vidiskajām atļaujām, arī darbības sākuma un beigu gads;

- b) pašreizējais un plānotais zemes izmantojums;
- c) augsnes izpētes un remediācijas ziņojumu rezultāti, piemēram, kontaminācijas koncentrācija un kontūras, teorētiskais objekta modelis, riska novērtēšanas metodika, izmantotie vai plānotie paņēmieni, riska mazināšanas pasākumu iedarbīgums un izmaksu aplēses;
- d) nākamo darbību un pārvaldības pasākumu grafiks.**
